

**BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI GELİŞTİRME EKİP
ÜYELERİNİN PROGRAM HAZIRLAMA SÜRECİNE İLİŞKİN
DENEYİMLERİ: ÖZEL EĞİTİM ANAOKULU ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Ece Gizem ARAS

Eskişehir 2023

**BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI GELİŞTİRME EKİP
ÜYELERİNİN PROGRAM HAZIRLAMA SÜRECİNE İLİŞKİN
DENEYİMLERİ: ÖZEL EĞİTİM ANAOKULU ÖRNEĞİ**

Ece Gizem ARAS

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zihin Engelliler Eğitimi Programı/Özel Eğitim Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Gülden BOZKUŞ GENÇ

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Ocak 2023

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

ÖZET

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI GELİŞTİRME EKİP ÜYELERİNİN PROGRAM HAZIRLAMA SÜRECİNE İLİŞKİN DENEYİMLERİ: ÖZEL EĞİTİM ANAOKULU ÖRNEĞİ

Ece Gizem ARAS

Özel Eğitim Anabilim Dalı

Zihin Engelliler Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı

Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ocak 2023

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Gülden BOZKUŞ GENÇ

Bu araştırmanın amacı, bir özel eğitim anaokulundaki BEP geliştirme ekibinde yer alan ekip üyelerinin BEP hazırlama sürecine ilişkin deneyimlerinin derinlemesine incelenmesidir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desen kullanılmıştır. Araştırmada Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki bir özel eğitim anaokulundaki üç özel eğitim öğretmeni, dört okul öncesi öğretmeni, bir okul idarecisi ve sekiz aileden oluşan toplam on altı katılımcıyla yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma verileri Nvivo 11 paket programı kullanılarak tümevarım analiziyle analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda ailelerin BEP hazırlama sürecinde yer alması gerektiği, bu süreçte özel eğitim öğretmenlerine daha fazla görev ve sorumluluk düştüğü sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın sonuçları BEP geliştirme toplantılarının yapılmadığını ancak resmiyette yapılmış gösterildiğini, okul idarecisinin ve okul öncesi öğretmenlerinin özel eğitim ve BEP hazırlama süreci hakkında bilgi eksikliği yaşadığını ortaya koymaktadır. Okulda rehberlik öğretmenin olmamasından kaynaklı güçlükler yaşandığı da görülmektedir. BEP toplantısına katıldığını belirten ailelerin sene başında yapılan veli görüşmeleri ile BEP toplantılarını birbirine karıştırdığı ortaya çıkmıştır.

Anahtar Sözcükler: Özel eğitim, Özel eğitim anaokulu, Bireyselleştirilmiş eğitim programı, Bireyselleştirilmiş eğitim programı ekibi, Bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama süreci.

ABSTRACT

EXPERIENCES OF INDIVIDUALIZED EDUCATION PROGRAM DEVELOPMENT TEAM MEMBERS ON PROGRAM PREPARATION PROCESS: A SPECIAL EDUCATION KINDERGARTEN SAMPLE

Department of Special Education

Ece Gizem ARAS

Department of Mentally Disability Education Master's Program

Anadolu University, Institute of Educational Sciences, January, 2023

Advisor: Assistant Professor Gulden BOZKUS GENC

The aim of the research is to examine the experiences of the members in the IEP development team in a special education kindergarten regarding the IEP preparation process. Phenomenological design, one of the qualitative research methods, was used in the research. Semi-structured interviews were conducted with a total of sixteen participants consisting of three special education teachers, four preschool teachers, a school administrator and eight families in a special education kindergarten in the Eastern Anatolia Region of Türkiye. The participants was selected via convenience sampling. Data were analyzed by inductive analysis by using Nvivo 11 program. As a result of the research, it was concluded that families should take part in the IEP preparation process and special education teachers should have more responsibilities in the process. The results of the research revealed that IEP development meetings were not held, but they are just pretended to be formally held, and that school administrators and preschool teachers have lack of knowledge on special education and IEP preparation process. It was also observed that there were difficulties due to the absence of a guidance teacher in the school. It was also revealed that the families who stated that they attended the IEP meeting confused the parent-school meetings held at the beginning of the year with the IEP meetings.

Keywords: Special education, Special education kindergarten, Individualized education program, Individualized education program team, Individualized education program preparation process.

TEŞEKKÜR

Bana ailenin bir ağacın kökleri gibi olduğunu ve ağacın kökleri ne kadar güçlüyse bizim de o denli güçlü ve ayakta durabileceğimizi öğreten sevgili aileme bir kez de buradan teşekkür etmek istiyorum. İlk adımlarımı attığım andan itibaren yanımda olan, hayallerimin peşinde koşmam için destek veren, her daim sevgisini ve ilgisini eksik etmeyip üzerime titreyen, kendi yüksek lisans sürecindeki deneyimlerini benimle paylaşarak süreçte her türlü yükümü hafifleten ve her daim ışıyla yolumu aydınlatan annem Gülay SARIÇİMEN'e; her zaman yanımda olan, birlikte gülüp birlikte ağladığımız anlatmaya kelimelerin yetmeyeceği hayattaki en kıymetli varlığım biricik kız kardeşim Eda Sinem ARAS'a sonsuz teşekkür ederim.

Araştırmamın ortaya çıkış sürecinden itibaren desteğini ve sabrını esirgemeyen, gece gündüz demeden yanımda olan danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Gülden BOZKUŞ-GENÇ'e; tez savunma jürimde bulunarak değerli fikirlerini benimle paylaşp araştırmama katkı sağlayan değerli hocalarım Prof. Dr. Sezgin VURAN ve Dr. Öğr. Üyesi Gözde TOMRİS'e teşekkür ederim.

İyi ki tanımışım dediğim, lisans dönemimden itibaren her zaman yanımda olan, beni cesaretlendiren, destekleyen ve her daim yol gösterici olan kıymetli hocam Doç. Dr. Ceyhun KAVRAYICI'ya teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimine birlikte başladığımız, tez sürecimin başından sonuna kadar ki süreçte yanımda olan, desteğini ve dostluğunu her daim hissettiğim arkadaşım Burcu GİRİŞ'e; araştırmama katkı sağlayan ve süreç içerisinde desteklerini esirgemeyip hep yanımda olan kıymetli arkadaşlarım ve meslektaşlarım Nurunisa SAYGI, Zozan BEŞER ve Emre KURU'ya; her fırsatta yanımda olan ve bana güç veren kıymetli dostum Osman DUYGUN'a teşekkür ederim.

Ece Gizem ARAS

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tez çalışmasının bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumunda bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilmeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmamın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve hiçbir şekilde intihal içermediğini beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Ece Gizem ARAS

İÇİNDEKİLER

Sayfa

BAŞLIK SAYFASI.....	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
TEŞEKKÜR	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ ...	Error! Bookmark not defined.
TABLolar DİZİNİ.....	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ	xii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xiii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Okul Öncesi Eğitimin Tanımı ve Önemi	1
1.2. Okul Öncesi Dönemde Özel Eğitim	2
1.3. BEP'in Yasal Dayanakları.....	5
1.4. BEP Geliştirme Birimi	6
1.5. BEP Geliştirme Birimi Üyeleri	8
1.5.1. BEP geliştirme birimi üyeleri görev ve sorumlulukları	8
1.6. BEP Geliştirme Birimi Toplantıları	10
1.7. İlgili Araştırmalar	11

1.7.1. BEP ile ilgili yapılan uluslararası araştırmalar	11
1.7.2. BEP ile ilgili yapılan ulusal araştırmalar	14
1.8. Araştırma Problemi	16
1.9. Araştırmanın Amacı	19
1.10. Araştırmanın Önemi	19
2. YÖNTEM.....	21
2.1. Araştırma Deseni	21
2.2. Çalışma Grubu ve Rollerı	21
2.2.1. Okul idarecisi	22
2.2.2. Okul öncesi öğretmenleri.....	22
2.2.3. Özel eğitim öğretmenleri	23
2.2.4. Aileler	23
2.2.5. Özel gereksinimli öğrenciler	24
2.2.6. Araştırmacı	25
2.3. Veri Toplama Araçları.....	25
2.3.1. Yarı yapılandırılmış görüşme formu	26
2.3.2. Gözlem notları	29
2.3.3. Araştırmacı günlüğü	30
2.4. Verilerin Toplanması	30
2.4.1. Pilot görüşmeler	30
2.4.2. Görüşme öncesi hazırlık	31

2.4.3. Görüşmelerin gerçekleştirilmesi	31
2.5. Verilerin Analizi.....	34
2.5.1. Analiz öncesi hazırlık.....	34
2.5.2. Veri analizi süreci	35
2.5.3. Geçerlik ve güvenilirlik	37
2.6. Kodlayıcılar arası güvenilirlik	38
2.7. Araştırma Etiği	39
3. BULGULAR.....	41
3.1. Ekip Üyelerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	41
3.1.1. Aile katılımı.....	42
3.1.2. BEP	46
3.1.3. BEP toplantıları	48
3.1.4. BEP ekibi	57
3.1.5. BEP hazırlama süreci	70
3.1.6. Etkili BEP hazırlama.....	77
4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	82
4.1. Sonuç	82
4.2. Tartışma	83
4.3. Sınırlılıklar	92
4.4. Öneriler	92
4.4.1. Uygulamaya yönelik öneriler	92

4.4.2. İleri araştırmalara yönelik öneriler	93
KAYNAKÇA	94
EKLER	
ÖZGEÇMİŞ	

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 1.1. BEP geliştirme birimi toplantıları.....	10
Tablo 1.2. BEP'e ilişkin uluslararası alanyazında yapılmış çalışmalar.....	12
Tablo 2.1. Özel eğitim anaokulundaki BEP ekibi üyelerine ilişkin genel bilgiler.....	22
Tablo 2.2. Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerine ilişkin demografik bilgiler.....	22
Tablo 2.3. Araştırmaya katılan özel eğitim öğretmenlerine ilişkin demografik bilgiler.....	23
Tablo 2.4. Araştırmaya katılan ailelere ilişkin demografik bilgiler.....	23
Tablo 2.5. Araştırmaya katılan özel gereksinimli öğrencilere ilişkin demografik bilgiler.....	24
Tablo 2.6. Gözlemlere ilişkin bilgiler.....	29
Tablo 2.7. Öğretmenlerle gerçekleştirilen görüşmelere ilişkin bilgiler.....	33
Tablo 2.8. Ailelerle gerçekleştirilen görüşmelere ilişkin bilgiler.....	34
Tablo 3.1. Ekip üyelerinin BEP hazırlama sürecine ilişkin deneyimleri.....	41

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 3.1. Aile katılımına ilişkin deneyimler	42
Şekil 3.2. BEP'e ilişkin deneyimler	46
Şekil 3.3. BEP toplantılarına ilişkin deneyimler	49
Şekil 3.4. BEP ekibine ilişkin deneyimler (Alt tema 1, 2, 3 ve 4)	57
Şekil 3.5. BEP ekibine ilişkin deneyimler (Alt tema 5)	63
Şekil 3.6. BEP ekibine ilişkin deneyimler (Alt tema 6)	66
Şekil 3.7. BEP hazırlama sürecine ilişkin deneyimler (Alt tema 1, 2 ve 3)	70
Şekil 3.8. BEP hazırlama sürecine ilişkin deneyimler (Alt tema 4, 5 ve 6)	75
Şekil 3.9. Etkili BEP hazırlamaya ilişkin deneyimler.....	78

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BEP	: Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı
BEPGB	: Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Birimi
BEPGBT	: BEP Geliştirme Birimi Toplantıları
CEC	: Council For Exceptional Children
EÇÖE	: Erken Çocukluk Özel Eğitimi
IDEA	: Individuals with Disabilities Education Act
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
MEİ	: Milli Eğitim İstatistikleri
ÖEHY	: Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği
RAM	: Rehberlik Araştırma Merkezi
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu

1. GİRİŞ

İnsan hayatının en önemli dönemi olan okul öncesi dönem (0-6 yaş), tüm gelişim dönemlerinin ilk basamağıdır. Bu dönem en kritik dönem olup çocukların kişilik ve diğer gelişim alanlarında (bilişsel, dil, sosyal, duygusal ve fiziksel) en hızlı ilerleme gösterdikleri zaman olarak ifade edilmektedir. Okul öncesi dönem çocukların dış uyaran ve etmenlere en açık olduğu, çevre ile etkileşime daha fazla geçtiği bir dönemdir. Bu dönemde çocuğa sağlanacak eğitim, destek ve ortamla oluşturulabilecek temel, çocuğun tüm hayatına yön verecektir. İhtiyaç duyulan bu yön verme çocukların okul öncesi eğitimi ile sağlanmaktadır. (Güven ve Azkeskin, 2020, s. 3)

1.1. Okul Öncesi Eğitimin Tanımı ve Önemi

Okul öncesi eğitim; 0-6 yaş arasındaki (0-72 ay) çocuğun gelişim özellikleri ve bireysel farklılıklarına göre tüm gelişim alanlarını destekleyerek mevcut olan potansiyelini ortaya çıkarması, geliştirmesi ve kendini ifade edebilmesini amaçlayan, kültürel değerlerini tanıyıp benimsemesini sağlayan, ilköğretime hazır hale getiren ve tüm bunları uygun ve uyarıcı bir çevre olanağı sunarak gerçekleştiren okul öncesi eğitim kurumlarında, ailede veya alternatif programlarda sağlanan sistemli ve planlı bir eğitim sürecidir (Biber, 2010, s. 28; Turaşlı, 2009, s. 3). Okul öncesi eğitim; okul öncesi eğitim çağı çocuklarına anaokulları, ana sınıfları ve uygulama sınıflarında verilmektedir (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB] Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, 2014, madde 4).

Okul öncesi dönemde verilen eğitim çocukların hayata hazırlanmasında en önemli basamak görevi üstlenmektedir. Bu dönemde çocuğun var olan potansiyelini açığa çıkarabilmesi ve ileriki dönemlerde üretken bir birey olabilmesinde okul öncesi eğitim büyük bir rol üstlenmektedir (MEB Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Okul Öncesi Eğitimi Programı, 2016, s. 4).

MEB Okul Öncesi Eğitimi Programı'na (2013) göre okul öncesi eğitimin temel amaçları şu şekilde sıralanabilir:

- Okul öncesi eğitim çocuklarının zengin öğrenme deneyimleri aracılığıyla sağlıklı büyümelerini destekleme,
- Çocukların beden, zihin ve duygu gelişimi gibi bütün gelişim alanlarını destekleyerek en üst düzeye çıkarma,

- Çocukların iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlama,
- Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratarak sosyal statü farkını en aza indirgeyip eşit imkanlarda eğitim alma,
- Çocukları ilkokula hazırlama,
- Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamanın amaçlanması bakımından önemlidir (MEB Okul Öncesi Eğitimi Programı, 2013, s. 10). Söz konusu bu hedefler, nitelikli bir okul öncesi eğitimi ile mümkündür.

1.2. Okul Öncesi Dönemde Özel Eğitim

Okul öncesi dönemde verilen eğitim normal gelişim gösteren çocuklarda önemli olduğu kadar özel gereksinimli çocuklar için de oldukça önemlidir. Bu dönemde verilecek eğitim çocuğun kritik gelişim aşamasında daha hızlı ilerlemesine ve var olan potansiyelinin ortaya çıkmasına büyük oranda katkı sağlamaktadır. Ülkemizde MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde (ÖEHY) yer verilen özel eğitimin temel ilkelerine göre özel gereksinimli çocukların ihtiyaç duyduğu özel eğitim hizmetlerine erken dönemde başlaması esastır (ÖEHY, 2018, m.5). ÖEHY'ye göre 0-36 ay arası özel gereksinimli çocuklara sunulan hizmetler erken çocukluk dönemi eğitimi, 36-72 ay arası özel gereksinimli çocuklara sunulan hizmetler ise okul öncesi dönem eğitimi olarak ele alınmıştır (ÖEHY, 2018, m.11). Erken Çocukluk Özel Eğitimi (EÇÖE); 0-6/8 yaş aralığında gelişimi risk altında olan veya gelişimsel yetersizliği olan özel gereksinimli çocuğun ve ailesinin karşılaştıkları güçlüklerin etkilerini mümkün olduğunca azaltarak, ailenin ihtiyaçlarını ve çocuğun gelişimini en üst düzeyde desteklemeyi, özel gereksinimli çocuğun ve yakın çevresinin merkeze alınarak bireylerin desteklenmesini ve gelişmesi açısından hizmetler sunulmasını hedefler (Tomris ve Çelik, 2021). Diken (2021) erken çocukluk dönemindeki özel gereksinimli çocuklara verilecek olan eğitimle ileriki dönemlerde yaşanabilecek olan sosyal, gelişimsel ve ekonomik kayıpların minimum seviyeye düşürülebileceğinden söz etmektedir. Bu doğrultuda EÇÖE'de aşağıdaki temel amaçların karşılanması hedeflenir:

- Genetik ve biyolojik sorunların önüne geçmek veya bu sorunları en aza düşürmek üzere çalışmalar yürütmek,

- Ebeveynlere ve tüm aile bireylerine karşılaşılabilecekleri durumlara uyum sağlamaları ve çocukla uzun süreli nitelikli etkileşim kurabilmelerine yönelik bilgi, destek ve öneriler sunmak,
- Çocuğun içinde bulunduğu çevreyi zenginleştirerek uygun gelişimsel deneyimler sağlayıp çocuğun gelişim alanlarını desteklemek,
- Ebeveyn-çocuk etkileşimini desteklemek ve uygun olmayan etkileşimsel davranışları önlemek,
- Farklı gelişim alanlarında çocuğun bağımsızlaşmasını sağlamak,
- Çocuğun doğal ortamlarında (ev, okul vb.) müdahale stratejilerini günlük rutinlerinde uygulamak, kanıt temelli olmayan uygulamalardan uzak durmaktır (Perera, 2011).

Ülkemizde 2018 yılında MEB tarafından EÇÖE ile ilgili özel gereksinimli çocukların eğitim hizmetlerinden faydalanması ve nitelikli kapsayıcı bir eğitim alması için 0-36 aylık çocuklara yönelik “Erken Çocukluk Özel Eğitim Öğretim Programı” ve 36-72 aylık çocuklara yönelik “Okul Öncesi Özel Eğitim Öğretim Programı” geliştirilmiştir. Geliştirilen bu programlarda amaç özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin bireysel farklılıkları doğrultusunda aktif bir öğrenme yaklaşımı sunarak çocuk ve aile merkezli uygulamalar yapmaktır. Programda çocuğun gelişimsel düzeyine uygun amaçlar belirlenerek program hazırlanmakta ve hazırlanan bu programın evde veya kurumda aileler ve uzmanlar tarafından desteklenmesi hedeflenmektedir. Programın içeriği oluşturulurken yaparak ve yaşayarak öğrenmeyi hedefleyen, hem bilgiyi hem de süreci merkeze alan, becerilerin öğretilmesinde ortak strateji-yöntem ve teknikleri öne çıkaran bir yaklaşım benimsenmektedir (MEB, 2018). Bu programların en önemli özelliği ise esnek yapısı ile her grupta uygulanabilir ve çeşitli şekillerde uyarlanabilir olmasıdır. Bu özelliği ile program bireyselleştirilerek tüm çocukların öğrenme konusunda eşit fırsat sağlamasına imkan verir (Gürkan, 2013).

Erken çocukluk döneminde eğitim hizmetleri hem normal gelişim gösteren hem de özel gereksinimli çocuklar için ülkemizde farklı eğitim kurumları tarafından sunulmaktadır (ÖEHY m. 30). Bu kapsamda özel gereksinimli çocuklara sunulacak eğitim hizmetlerini karşılayabilmek için özel eğitim okulları, okul öncesi eğitim kurumları, bünyesinde ana sınıfı bulunan eğitim kurumları, rehabilitasyon merkezleri ile çocuk ve ailenin ihtiyaçları doğrultusunda evlerde de eğitim verilmektedir (ÖEHY, 2018, m.12). Özel eğitim anaokulları da bu ortamlardan biridir. Yeni bir uygulama

modeli olan bu anaokulları, 2009 yılında açılmış ancak 2017 yılından itibaren Türkiye geneline yaygınlaşmaya başlamıştır. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2022 yılında yayınladığı ve Milli Eğitim İstatistikleri (MEİ) verilerine göre; 2021-2022 eğitim öğretim yılı itibarıyla toplam 137 özel eğitim anaokulu hizmet vermektedir. Bu anaokullarında 326'sı erkek 958'i kadın olmak üzere toplam 1284 öğretmen görev yapmaktadır. Okullarda toplam 4740 öğrenci bulunmaktadır (MEİ, 2022). Bu okullarda okul müdürü, okul müdür yardımcısı, özel eğitim öğretmenleri, okul öncesi öğretmenleri, rehber öğretmen ve hizmetli personel görev yapmaktadır.

Özel eğitim anaokulları, okul öncesi dönemdeki özel gereksinimli çocukların kendileri gibi özel gereksinimli olan çocuklarla birlikte eğitim aldıkları kurumlardır. Erken dönemde müdahalenin ve eğitimin amaçlandığı bu kurumlarda öncelikli olarak aynı tür yetersizliğe sahip olan öğrenciler aynı sınıfta olacak şekilde planlama yapılmaktadır. Dersler günde 50'şer dakikalık 6 etkinlik saati olmak üzere özel eğitim öğretmenleri ve okul öncesi öğretmenleri tarafından birlikte yürütülmektedir. (ÖEHY, 2018, m.30). Okul öncesi öğretmenleri ve özel eğitim öğretmenleri eşliğinde yürütülen bu derslerle okul öncesi dönemdeki özel gereksinimli çocukların alanlarında uzman öğretmenler tarafından gelişim alanlarının desteklenmesi, var olan yeteneklerinin geliştirilmesi, her çocuğun farklı gelişimsel ve bireysel özelliklerine uygun bir eğitim sunulması amaçlanmaktadır. Hazırlanan etkinliklerde öğrencinin özellikleri dikkate alınarak kullanılacak yöntemde, materyallerde ve öğrenme sürecinde uyarlamalar yapılmaktadır. Uyarlamaların yanı sıra özel gereksinimli çocuklara eğitim öğretim hizmetlerinin en iyi şekilde sağlanması amacıyla bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) geliştirilmektedir.

BEP, özel gereksinimli çocukların duygusal, bilişsel, sosyal, dil ve iletişim alanlarında gerçekleştirebildikleri beceriler dikkate alınarak kazandırılması hedeflenen davranışların neler olduğu ve bu davranışların kimler tarafından nerede, nasıl, ne kadar sürede hangi yöntem ve teknikler kullanılarak kazandırılacağını içeren aile ve öğretmenin iş birliği içerisinde hazırladığı yazılı bir eğitim programıdır (Kargın, 2021, s. 60-61). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde ise BEP, “özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin takip ettikleri program esas alınarak gelişim özellikleri, eğitim ihtiyaçları ve performansları doğrultusunda hedeflenen amaçlara ulaşmaya yönelik hazırlanan ve bu bireylere verilecek destek eğitim hizmetlerini de içeren özel eğitim programı” şeklinde tanımlanmaktadır (ÖEHY, 2018, m. 4). BEP'te temel amaç her tür ve eğitim

kademesindeki özel gereksinimli çocukların bireysel farklılıkları ve ihtiyaçlarına uygun olarak bir eğitim programı hazırlanmasıdır (ÖEHY, 2018, m. 5). BEP ekip üyeleri değişmediği sürece ekip tarafından geliştirilmiş olan BEP'teki kararlar bir dönemlik ya da yıllık olarak uygulanır (Snell ve Brown, 2006). BEP'in tanımına ve amaçlarına bakıldığında özel gereksinimli çocuklara devam ettikleri okul bağlamında eğitim öğretimleri konusunda kapsamlı düzenlemelerin yapılması gerektiği açıkça ifade edilmiştir. Dolayısıyla, BEP geliştirilmesi gerek yurt dışında gerek ise Türkiye'de yasal olarak güvence altına alınmıştır (Friend ve Bursuck, 2012, s. 59; ÖEHY, 2018).

1.3. BEP'in Yasal Dayanakları

BEP'in tarihsel oluşumuna bakıldığında ilk olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) ortaya çıktığı görülmektedir. ABD'de 1975 yılında çıkarılan ve 1980 yılında tam olarak uygulanmaya başlayan PL. 94-142 Tüm Engelli Çocuklar için Eğitim Yasası (Education for All Handicapped Children Act) ile özel gereksinimli bireyler için BEP hazırlanması zorunlu hale gelmiştir (Kirk vd., 2009). 1990 yılında PL. 94-142 Tüm Engelli Çocuklar için Eğitim Yasası'nda birtakım değişiklikler yapılarak PL. 101-476 Yetersizliği Olan Bireylerin Eğitimi Yasası (IDEA) adını almıştır (Council for Exceptional Children [CEC], 1999). Engelli Bireyler Eğitim Yasası'nda beş temel bileşen olup bu bileşenlerin disiplinler arası ortak çalışmalarının nasıl gerçekleştirileceği belirlenmiş ve BEP'e "BEP ve İlişkili Hizmetler" adıyla yer verilmiştir (Friend, 2011'den Akt. Ataman, 2012; Bateman ve Linden, 1998 s. 48).

Türkiye'deki gelişmeler incelendiğinde ise özel eğitimle ilişkili çıkarılan ilk kanun 1983 yılında çıkarılan 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu'dur (Çitil, 2013 s. 107). Ancak BEP'in ilk olarak zorunlu hale getirilmesi 1997 yılında yürürlüğe giren 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile gerçekleşmiştir. 573 sayılı KHK'nın 4. Maddesinin f bendine göre özel gereksinimli bireyler için BEP hazırlanması ve bu hazırlanan eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması gerektiği belirtilmiştir. 573 sayılı KHK ile BEP geliştirilmesine ve bireyselleştirilerek uygulanması gerektiğine yer verilirken BEP geliştirmenin nasıl yapılacağından, tanımından, verilecek olan eğitimlerin ve eğitim hizmetlerinin ne şekilde yapılacağından ilk olarak 18 Ocak 2000 yılında yayımlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde (ÖEHY) bahsedilmiştir. Özel Eğitim

Hizmetleri Yönetmeliği'nin 62. maddesinde BEP'e ilişkin bilgiler aşağıdaki şekilde ifade edilmektedir:

Özel eğitim gerektiren birey için geliştirilen ve ailesi tarafından onaylanan bireyselleştirilmiş eğitim programı; bireyin, ailenin, öğretmenin gereksinimleri doğrultusunda hazırlanan ve hedeflenen amaçlarda verilecek destek eğitim hizmetlerini içeren özel eğitim programıdır. Bireyselleştirilmiş eğitim programları, bireyin tüm gelişim alanlarında, gözlem, gelişim ve değerlendirme ölçekleri kullanılarak ve hedeflenen amaçların gerçekleşme düzeyi doğrultusunda değerlendirilir. Birey için hazırlanacak yeni bireyselleştirilmiş eğitim programında ve yöneltme kararında bu değerlendirmeler esas alınır (ÖEHY, 2000, m. 62).

BEP, öğretmenler, ekip lideri olan okul idarecisi, çocuğun gereksinim duyduğu çeşitli uzmanlar, aile ve uygunsa çocuğun kendisinin yer aldığı bir ekip tarafından çeşitli planlamalar yapılarak hazırlanmalıdır (Martin vd., 2006). ÖEHY'e göre özel gereksinimli bireylere yönelik BEP geliştirme sürecinin nasıl yürütüleceği, BEP'teki amaçları belirlerken ölçekler ve gözlemlerden faydalandığı, geliştirilen BEP'in ailenin onayı ile uygulanmaya başlanacağı vurgulanmaktadır. Yönetmeliğin 63. maddesine göre BEP geliştirme ekibinin oluşturulması zorunlu hale getirilmiştir. Bu ekip okul müdürü başkanlığında, özel eğitim öğretmeni, sınıf öğretmeni, okul rehber öğretmeni, gerekiyorsa branş öğretmenleri, öğrencinin kendisi ve ailesinden oluşmaktadır (Vuran, 2005, s. 4). BEP ekibinin oluşturulması eğitimin bireyselleştirilerek öğrencinin eğitim olanaklarından en üst düzeyde faydalanması açısından büyük önem teşkil eder (Alan, 2019). BEP ekibindeki üyelerin alan yeterliliklerini ve tecrübelerini paylaşmasıyla çocuk için en uygun amaçlar belirlenir (Baykoç, 2011, s.74)

İlk olarak 2000 yılında yayımlanan ÖEHY 2006, 2009, 2010, 2012 ve son olarak 2018 yılında güncellenmiştir. Güncellenen 2018 yönetmeliğinde BEP geliştirme sürecine; BEP'in tanımına, BEP'in içeriğine, BEP birimi üyelerine ve bu üyelerin görevlerine açık biçimde yer verilmiştir. (ÖEHY, 2018, m. 4, 20, 47, 48). İzleyen bölümde BEP geliştirme birimi, birim üyeleri, birim üyelerinin görev ve sorumluluklarına ayrıntılı biçimde yer verilmektedir.

1.4. BEP Geliştirme Birimi

ÖEHY'de (2018) özel gereksinimli öğrencilerin BEP'lerinin hazırlanması için BEP Geliştirme Birimi oluşturulması gerektiği vurgulanmaktadır (ÖEHY, 2018, m. 47).

Bu nedenle, özel gereksinimli öğrencilere yönelik BEP geliştirmek üzere okullarda BEP Geliştirme Birimi (BEPGB) oluşturulur. BEPGB özel gereksinimli öğrencinin eğitim gereksinimlerini bilen ve bu gereksinimleri karşılamak için gerekli eğitim düzenlemelerini sağlayan üyelerin oluşturduğu bir birimdir. BEPGB toplantılarını etkili bir şekilde yürütebilmek için öncelikli olarak toplantıya katılması gereken kişileri, toplantının amacını, öğrenciyi ve öğretim programını bilmeli ve BEP’te geçen bilgilerle ilgi yasa ve yönetmelikler hakkında bilgi sahibi olmalıdır (Fiscus ve Mandell, 2002; Clark, 2000 s. 57).

BEPGB öğrencinin yerleştirildiği okulun imkanları dikkate alınarak oluşturulur. Yasalara göre ekipte yer alması gereken üyeler arasında okul müdürü veya müdür yardımcısı, gezici özel eğitim öğretmeni, rehber öğretmen, BEP hazırlamakla görevli öğretmen, öğrencinin sınıf öğretmeni, öğrencinin diğer derslerini okutan alan öğretmeni, öğrencinin velisi ve öğrencinin kendisi yer almaktadır. Okul bünyesinde bu ekip üyelerinden bazılarının olmaması durumunda düzenlemelere gidilerek BEP ekibi mevcut öğretmenler (sınıf öğretmeni ve rehber öğretmen, öğrencinin diğer derslerini okutan alan öğretmenleri), aile ve okul yöneticisinden oluşturulmalıdır (Kargın, 2021, s. 63).

BEP geliştirmek ve bu geliştirilen programı en etkili şekilde çocuğa aktarabilmek için BEPGB’de yer alan üyelerin iş birliği içinde olması gerekmektedir. İş birliği, özel eğitimin olmazsa olmaz unsurlarından biridir. Eğitimde iş birliğinin sağlanabilmesi için ortak hedefler doğrultusunda gönüllülük ve eşitlik sağlanarak ortaklaşa karar verip sorumluluk almak gerekmektedir (Brandt, 2015, s. 120). Özel eğitimde iş birliği, hizmet alanlar ve hizmet verenlerin eğitim ve değerlendirme süresince birlikte hareket ederek hizmetler arası koordinasyon ve iş birliğinin sağlanmasıdır (Cavkaytar, 2005, s. 154-155). Yasalara göre de özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere sunulacak eğitim hizmetlerinin sağlanmasının ilk aşaması BEPGB’nin oluşturulması ve bu oluşturulan birimin iş birliği içerisinde uygun hizmetleri sağlamasıdır (ÖEHY, 2018, m. 48). Ekip üyelerinin iş birliği içerisinde olması, program hazırlama sürecinde birçok konuda avantaj sağlamasının yanı sıra kurulan bu iş birliği sonucu geliştirilen programdan en üst düzeyde verim alınmasına da katkı sağlar.

Kurulan iş birliği ile alanında uzman ekip üyeleri kendi tecrübeleri ve deneyimlerinden yararlanarak öğrencinin eğitim ihtiyaçlarının ve güçlü yönlerinin ortaya çıkmasını sağlamaktadır (Gibb ve Dyches, 2016; Baykoç, 2011, s. 74; Clark,

2000 s. 58). BEP bir ekip çalışması olup bu süreçte dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, ekipte yer alan üyelerin rollerinin belirlenmesi ve kişilerin ekiple iş birliği içerisinde çalışma becerilerine sahip olmasıdır (Friend ve Bursuck, 2006). BEP ekip üyelerinin süreç içerisinde kendi rollerini ve diğer ekip üyelerinin rollerini bilmeleri, karşılaştıkları sorunların üstesinden gelmeleri, beyin fırtınası yapmaları, anlaşılır bir dil kullanmaları ve etkili iletişim kurmaları BEP'in iş birliğine dayalı bir şekilde yürütülmesine katkı sağlar (Vuran, Bozkuş-Genç ve Sani-Bozkurt, 2017).

1.5. BEP Geliştirme Birimi Üyeleri

Ülkemizde BEPGB'de kimlerin yer alacağı ÖEHY'nin (2018) 47. maddesinde şu şekilde belirtilmektedir:

- (1) Özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler için okulda BEP hazırlamak amacıyla BEP geliştirme birimi oluşturulur.
- (2) BEP geliştirme birimi okul müdürü veya görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında;
 - a) Rehberlik öğretmeni,
 - b) Öğrencinin sınıf öğretmeni,
 - c) Öğrencinin dersini okutan alan öğretmenleri,
 - ç) Öğrencinin velisi,
 - d) Öğrenciden oluşur.
- (3) Gerekğinde görüşlerine başvurulmak üzere, özel eğitim değerlendirme kurulundan bir üyenin BEP geliştirme birimine katılımı sağlanır.
- (4) Mesleki eğitim veren özel eğitim okullarında eğitim ve öğretim hizmetlerini planlamak, izlemek ve değerlendirmek amacıyla BEP geliştirme birimine meslek derslerini okutan bir alan öğretmeni katılır.
- (5) Bu birimin çalışma usul ve esasları okul yönetimince belirlenir (ÖEHY,2018).

1.5.1. BEP geliştirme birimi üyeleri görev ve sorumlulukları

ÖEHY'nin (2018) 48. maddesine göre BEPGB'de bulunan kişilerin görev ve sorumlulukları şu şekilde belirtilmiştir:

- (1) BEP geliştirme biriminin görevleri şunlardır:
 - a) BEP'in hazırlanması, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili çalışmalarda koordinasyonu sağlamak.
 - b) Öğrencinin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ile eğitim ihtiyaçları doğrultusunda BEP'inde değişiklik ve düzenlemeler yapmak.

- c) Eğitim ortamlarının düzenlenmesi, materyal geliştirilmesi ve temini konusunda okul yönetimine ve öğretmenlere önerilerde bulunmak.
 - ç) Okuldaki diğer birim ve kurullarla iş birliği yapmak.
 - d) Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerden destek eğitim odasında eğitim alacak öğrencileri, eğitim hizmeti sunulacak dersleri ve haftalık ders saati sayısını belirlemek.
 - e) İlköğretim ya da mesleki ve teknik ortaöğretim programlarının uygulandığı özel eğitim okullarında ya da bu programların uygulandığı özel eğitim sınıflarında eğitimlerini sürdüren öğrencilerden tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitime uygun olanları belirlemek ve okul yönetimine bildirmek.
 - f) Öğretim ve değerlendirmede kullanılacak yöntem ve teknikler ile öğretim materyallerini belirlemek.
 - g) Özel eğitim sınıflarına kayıtlı öğrencilerden yetersizliği olmayan akranlarıyla bir arada eğitim alacak öğrencileri belirlemek ve katılacakları dersler ile saatlerini planlamak.
 - ğ) Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerden sınavlarda refakat edilmesi gerekenleri belirlemek.
 - h) Özel eğitim programı uygulayan okullardaki öğrencilerden grup eğitimine uyum sağlayamayanların grup eğitimine hazırlanması amacıyla bire bir eğitime başlamasına ve bire bir eğitimin sona erdirilmesine karar vermek.
 - ı) Velinin yazılı talebi üzerine, ilkokulda öğrencilerin bir defaya mahsus olmak üzere sınıf tekrarı yapmasına karar vermek.
 - i) Farklı sebeplerle okula başlaması gecikmiş olan ve il veya ilçe özel eğitim hizmetleri kurulu kararıyla ilköğretim kademesinde özel eğitim programı uygulayan okul ya da bu programların uygulandığı özel eğitim sınıflarına devam etmesine karar verilen öğrencilerin; yaş, gelişim özellikleri ve eğitim performansına uygun kademedeki sınıfa yerleştirilmesine karar vermek.
 - j) Okuldaki diğer kurul ve birimlerle iş birliği içinde çalışmak.
- (2) Özel eğitim meslek okullarında oluşturulan BEP geliştirme birimi, diğer görevlerinin yanı sıra aşağıdaki görevleri de yerine getirir:
- a) Öğrencileri alan ve dala yönlendirmek.
 - b) Meslek derslerini okutan alan öğretmenleri arasından koordinatör öğretmenleri belirlemek.
 - c) Koordinatör öğretmenin görüşleri doğrultusunda mesleki eğitim yapılacak işletmeleri belirlemek.
 - ç) İşletmelerde uyum güçlüğü yaşayan öğrencilerin yeni bir işletmeye yerleştirilmesine karar vermek.
 - d) Koordinatör öğretmenlerin çalışma planlarını hazırlamak.
 - e) İşletmelerdeki çalışmalarıyla ilgili koordinatör öğretmenlerce hazırlanan raporlar doğrultusunda öğrencilerin eğitim planlarında değişiklik ve düzenlemeler yaparak gerekli tedbirleri almak.

f) Mezun olacak öğrencilerin eğitim aldığı meslek alanında istihdam edilebilmeleri için ilgili kişi, kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak.

1.6. BEP Geliştirme Birimi Toplantıları

BEPGB'nin koordinasyonunun ve iş birliğinin sağlanabilmesi için BEP Geliştirme Birimi Toplantıları (BEPGBT) düzenlenir. BEPGBT amaç, özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda bir eğitim programı hazırlamaktır (Varol, 2007, s. 27). BEPGB özel gereksinimli öğrenci için BEP geliştirmede, belirlenen uzun ve kısa dönemli amaçları edinmede sorun yaşadığında, programda düzenleme ve değişikliklere gidilmesi durumunda yılda en az bir kez toplanır (Batu, 2005, s. 33). Bu toplantılar günümüz modern yaklaşımında ailelerin ve gerektiğinde öğrencilerin de sürece aktif olarak katıldığı toplantılar olarak gerçekleştirilirken bunun yanı sıra toplantı öncesinde belirlenen amaçların ailelere kabul ettirilerek imzalatıldığı ve evrak işlem sürecinin tamamlandığı geleneksel toplantılar halinde de gerçekleştirilebilmektedir (Rock, 2000, s. 31). Fakat, BEP geliştirme sürecinde daha verimli kararlar alabilmek, gerektiğinde amaçlarda uyarlamalara gidebilmek ve süreci en etkili biçimde yürütüp fikir alışverişinde bulunarak verim sağlayabilmek için ailelerin de aktif olarak katılım sağlandığı toplantıların düzenli olarak gerçekleştirilmesi oldukça önemlidir. Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 2004 yılında hazırladığı BEP Yol Haritası'na göre BEPGBT'nin nasıl bir anlam ifade ettiği incelenmiş ve Tablo 1.1'de sunulmuştur.

Tablo 1.1. *BEP geliştirme birimi toplantıları*

BEP Geliştirme Birimi Toplantı Özellikleri
• Öğrenci odaklıdır. • Karar verme sürecinin paylaşılmasıdır. • Sorulara çözüm üretmeyi hedefler. • Tüm üyeler için rahat ve çekici bir ortamdır. • Herkesin bakış açısına ve görüşüne değer veren bir birlikteliktir. • Öğrencinin geleceği ile ilgili iyimser ve olumlu bir yaklaşımdır. • Personel odaklı değildir. • Karşıtlıklar ve tartışma ortamı değildir. • Araştırma yapmak amacıyla bir araya geliş değildir. • Öğrenci, aile ve personel açısından göz korkutucu bir ortam değildir. • Problemin herkes adına uzmanlar tarafından çözüldüğü bir ortam değildir. • Olumsuzluğa odaklanan bir yaklaşım değildir.

1.7. İlgili Araştırmalar

Gerek ulusal gerekse uluslararası alanyazın incelendiğinde BEP hazırlama sürecine ilişkin ekip üyelerinin deneyimlerini inceleyen araştırmaların ağırlıklı olarak kaynaştırma sınıflarında çalışan öğretmenler ile yürütüldüğü ve özel eğitim anaokullarında BEP hazırlama sürecine ilişkin ekip üyelerinin görüşlerini inceleyen herhangi bir çalışma yapılmadığı görülmektedir. Okul öncesi özel eğitim anaokullarının kaynaştırma eğitim veren okullar ile karşılaştırıldığında görece yeni olmasının bu durumda etkili olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle özel eğitim anaokullarında çalışan paydaşların BEP hazırlama sürecine ilişkin deneyimlerini inceleyen bir çalışmaya ihtiyaç duyulmuştur.

Bu bölümde, kuramsal kısmın sonunda gerekliliği ortaya konan bu araştırmanın sonuçlarını destekleyebilecek nitelikteki ilgili araştırmalar sunulmaktadır. Bu kısımda yer alan araştırmalar uluslararası ve ulusal boyutları göz önüne alınarak sınıflandırılmıştır. İlgili araştırmalar katılımcılar, katılımcı sayısı, araştırmada kullanılan araştırma deseni, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, araştırmanın temel bulguları ve öneriler başlıkları kullanılarak incelenmiştir. Bu araştırmalar gerçekleştirildikleri yıllar dikkate alınarak günümüzden geçmişe doğru sıralanarak uluslararası araştırmalar Tablo 1.2’de, ulusal araştırmalar ise Tablo 1.3’te özetlenmiştir.

1.7.1. BEP ile ilgili yapılan uluslararası araştırmalar

Tablo 1.2. BEP'e ilişkin uluslararası alanyazında yapılmış çalışmalar

Kaynak	Katılımcı	Katılımcı Sayısı	Amaç	Araştırma Deseni	Veri Toplama Araçları	Temel Bulgular	Öneriler
MacLeod vd., 2017	Aileler	35	BEP hazırlanma sürecine aile katılımının incelenmesi	Nitel	Yarı yapılandırılmış görüşmeler	BEP toplantıları öncesi öğretmenlerin ailelerden çocukla ilgili bilgiler alması gerektiği, BEP ekibi üyelerinin ailelere karşı daha hoşgörülü ve anlayışlı olması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.	-
Zeitlin ve Curcic, 2014	Aileler	20	Ailelerin BEP hazırlama sürecinde okul ile sağladığı iş birliğine ilişkin deneyimlerinin belirlenmesi	Nitel	Anket	BEP ekip üyelerinin ailelere karşı olumsuz tutum sergiledikleri, ailelerin BEP toplantılarında hayal kırıklığı yaşadıkları, buna rağmen BEP toplantılarını önemli ve gerekli buldukları sonucuna ulaşılmıştır.	İş birliği ve iletişimin artırılması, ailelere karşı daha ılımlı bir şekilde konuşulması ve eksikliklere odaklanmak yerine gerçekleştirilebilecek hedeflere odaklanılması önerilmektedir.
Fish, 2008	Aileler	51	Aile destek hizmet kurumundan özel eğitim hizmeti alan özel gereksinimli öğrencilerin ebeveynlerinin BEP toplantılarına ilişkin algılarının belirlenmesi	Nicel	Anket	Ebeveynlerin toplantılara ilişkin deneyimlerinin olumlu yönde olduğu, öğretmenlerin ailelerin fikirlerine ve görüşlerine saygı duyduğu ve ailelerin yasal hakları ile ilgili bilgi sahibi oldukları belirlenmiştir.	Ailelere belirli aralıklarla özel eğitim ve BEP süreci ile ilgili seminerler verilmesi, ailelerin BEP hazırlama sürecine aktif olarak dahil edilmesi, aile-öğretmen iş birliğinin artırılması, öğretmenlerin ailelerin anlayabileceği şekilde açık ve anlaşılabilir bir dil kullanmaları önerilmektedir.
O'Connor, 2008	Aileler	20	Özel gereksinimli öğrencilerin ailelerinin ve öğretmenlerinin iş birliğine ilişkin deneyimlerinin belirlenmesi	Nitel	Yarı yapılandırılmış görüşmeler	Öğretmenlerin anlayışlı davrandığı ve ailelerin çocuklarının eğitiminde etkili rol üstlenmediğini düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.	Öğretmenlere mesleki gelişim eğitimleri verilmesi, işe alınacak öğretmenlerin kişisel niteliklerine dikkat edilmesi ve aile-öğretmenin sürece daha aktif katılım sağlaması önerilmektedir.

Tablo 1.2. (Devam) *BEP'e ilişkin uluslararası alanyazında yapılmış çalışmalar*

Kaynak	Katılımcı	Katılımcı Sayısı	Amaç	Araştırma Deseni	Veri Toplama Araçları	Temel Bulgular	Öneriler
Lee-Tarver, 2006	Öğretmenler	123	Sınıf öğretmenlerinin BEP'in faydasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi	Nicel	Anket	Öğretmenlerin BEP'i hazırlamalarının ve uygulamalarının fayda sağladığı, BEP sürecine aktif olarak katıldıkları, BEP'i planlamada ve amaçları hazırlamakta güçlük çektikleri, BEP hazırlama ile ilgili eğitime ihtiyaç duydukları sonucuna ulaşılmıştır.	
Menlove, Hudson ve Suter, 2001	Öğretmenler	200	Özel eğitim branşı dışındaki öğretmenlerin BEP sürecine katılımlarının belirlenmesi	Nicel	Ölçek	Öğretmenlerin BEP sürecine aktif olarak katılmadıkları ve kendilerini bu sürecin bir parçası olarak görmedikleri sonucuna ulaşılmıştır.	
Gilliam ve Coleman, 1981	BEP ekip üyeleri	130	BEP toplantılarında ekip üyelerinin karar alma sürecindeki etkililiklerinin belirlenmesi	Nicel	Anket	BEP toplantılarındaki en büyük rolün özel eğitim öğretmenlerinde olduğu tespit edilmiştir.	

Tablo 1.2’de görüldüğü üzere yapılan incelemeler sonucunda dört nicel (Fish, 2008; Lee-Tarver, 2006; Menlove, Hudson ve Suter, 2001; Gilliam ve Coleman, 1981) ve üç nitel (MacLeod vd., 2017; Zeitlin ve Curcic, 2014; O’Connor, 2008) araştırmaya erişilmiştir. BEP’i konu alan ilk araştırmanın 1981 yılında yapılmasına rağmen 2000’li yıllardan sonra araştırma sayısında artış olduğu görülmektedir. Araştırmalar katılımcı özellikler açısından ele alındığında araştırmacıların daha çok ailelerle çalıştığı ve öğretmenler ile sınırlı sayıda araştırma yürütüldüğü dikkat çekmektedir. Katılımcı öğretmenlerin ise özel eğitim ya da okulöncesi branşı dışında farklı branş öğretmenler olduğu görülmektedir. BEP’e odaklanmış olan uluslararası araştırmaların ortak noktası, BEP ekip üyelerinin BEP hazırlama sürecine katılımlarını ve iş birliğini incelemek olduğu görülmektedir.

Tabloda 1.2’deki araştırmalar veri toplama araçları açısından incelendiğinde ise çalışmaların daha çok anket kullanılarak yürütüldüğü, görüşme yoluyla veri toplayan sınırlı sayıda (MacLeod vd., 2017; O’Connor, 2008) araştırma olduğu görülmektedir. Araştırma sonuçlarında birçok çalışmada BEP hazırlanmasının fayda sağladığı ve gerekli görüldüğü; ailelerin kendilerini BEP ekibindeki diğer kişilerle aynı statüde gördüklerinde ve BEP hazırlama sürecinde fikirleri alındığında daha iyi hissedip ılımlı yaklaştıkları; BEP ekibindeki kişilerin ailelere karşı hoşgörülü ve bilgilendirici yaklaşımlarının iş birliği sürecini olumlu yönde etkilediği sonucuna varılabilir. Buna karşın bazı çalışmalarda öğretmenlerin ve ailelerin BEP hazırlama sürecine aktif katılım sağlamayıp kendilerini geri planda tuttukları ve bazı ailelerin BEP ekip üyelerinin olumsuz tutum ve yaklaşımlarından dolayı kendilerini kötü hissettiği sonucuna varılabilir (Zeitlin ve Curcic, 2014; Menlove, Hudson ve Suter, 2001). Yapılan araştırma bulgularına dayalı olarak BEP ekip üyeleri arasındaki iletişim ve iş birliğinin artırılması, öğretmenlerin ailelere karşı daha ılımlı davranmaları ve açık- anlaşılır bir dille bilgilendirmeleri, BEP ekip üyelerine BEP hazırlama süreci ile ilgili bilgilendirici eğitimler verilmesi gerektiği çıkarımı yapılabilir.

1.7.2. BEP ile ilgili yapılan ulusal araştırmalar

EK-12’de görüldüğü üzere yapılan incelemeler sonucunda sekiz nicel (Akkın, 2019; Şahin ve Gürler, 2018; İlik, 2017; Söğüt, 2017; Avcıoğlu, 2012; Camadan, 2012; Pektaş, 2008; Tike, 2007; Çuhadar, 2006), 17 nitel (Aslan, 2021; Burunsuz ve İnce, 2020; Ayanoğlu ve Gür-Erdoğan, 2019; Özkan, 2019; Yazıcıoğlu, 2019; Yener, 2019; Kuru Habiboğlu, 2018; Toprak, 2018; Vuran, Bozkuş-Genç ve Sani-Bozkurt, 2017; Yaman, 2017; Kale vd., 2016; Yılmaz ve Batu, 2016; Can, 2015; Yılmaz, 2013; Kuyumcu, 2011; Öztürk ve Eratay 2010 ve bir karma (Evyapan, 2020) araştırmaya erişilmiştir. BEP’i konu alan ilk araştırmanın 2006 yılında yapıldığı ve 2010 yılından sonra araştırma sayısında artış olduğu görülmektedir. Araştırmalar katılımcı özellikler açısından ele alındığında araştırmacıların büyük çoğunluğunun öğretmenler olduğu, öğretmenleri okul yöneticileri, aileler ve RAM müdürlerinin takip ettiği görülmektedir. Ancak BEP’in tüm paydaşlarını içeren katılımcıların dahil olduğu oldukça sınırlı sayıda (Yener, 2019; Toprak, 2018) araştırma yürütüldüğü dikkat çekmektedir. Katılımcı öğretmenlerin ise özel eğitim ya da okulöncesi branşı dışında farklı branş öğretmenler olduğu görülmektedir. EK-12’de görüldüğü gibi BEP hazırlama ve uygulama sürecine odaklanmış olan ulusal araştırmaların ortak noktası, BEP ekip üyelerinin BEP hazırlama-uygulama sürecine katılımlarını, iş birliğini ve bu süreçte karşılaştıkları güçlükleri incelemek olduğu görülmektedir.

Araştırmalar veri toplama araçları açısından incelendiğinde ise çalışmalarda daha çok görüşmeler yoluyla veri toplandığı, anket ve ölçekler kullanıldığı daha az sayıda araştırma veri toplayan sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Araştırma sonuçlarında birçok çalışmada BEP hazırlanmasının fayda sağladığı ve gerekli görüldüğü, ekip üyelerinin BEP hazırlamada bilgi yetersizliğinin olduğu, ailelerin çoğunlukla sürece aktif katılım sağlamadığı ve katılımlarının bilgilendirilme ile sınırlı kaldığı, BEP ekip üyeleri arasında iş birliğinin yetersiz olduğu, çoğunlukla hazırlanan BEP’lerde uygulama aşamasına geçilmediği ve prosedürde kaldığı sonucuna ulaşılabilir. Bunlara ek olarak kaynaştırma eğitiminin verildiği okullarda yapılan araştırmalarda özel gereksinimli öğrenciler için sınıf mevcudunun ve okulun fiziki yapısının uygun olmadığı, öğretmenlerin kaynaştırma öğrencisine nasıl yaklaşımları ve uyarlamalar yapmaları gerektiği ile ilgili güçlükler yaşadığı, özel eğitim destek hizmetlerinin yetersiz olduğu, kaynaştırma öğrencisinin devam ettiği okuldaki okul personeli, sınıf arkadaşları ve onların aileleri tarafından sosyal kabulünün yetersiz kaldığı sonucuna varılabilir.

Araştırmalar öneriler açısından incelendiğinde ise, yine ailelerle iş birliği ve iletişimin artırılması gerekliliğine, onlara BEP geliştirme süreciyle ilgili seminerler verilmesi, aile-öğretmen iş birliğinin artırılması ve öğretmenlere mesleki gelişim eğitimlerinin verilmesine yönelik öneriler yer almaktadır. Ulusal alanyazın incelendiğinde BEP ekip üyeleri arasındaki iletişim ve iş birliğinin artırılması, ailelerin BEP hazırlama sürecine aktif olarak katılımlarının sağlanması, BEP ekip üyelerine BEP hazırlama süreci ile ilgili bilgilendirici eğitimler verilmesi gerektiği, eğitim fakültelerinde özel eğitim öğretmenliği programı dışındaki diğer bölümlerde özel eğitim ve BEP ile ilgili derslerin yer alması gerektiği, okullardaki destek eğitim hizmetleri ve destek eğitim personeli ihtiyacının giderilmesi gerektiği çıkarımı yapılabilir.

Sonuç olarak, uluslararası ve ulusal alan yazın genel olarak değerlendirildiğinde BEP geliştirme sürecinde yaşanan sorunların ve dikkat çekilen noktaların ortak olduğu görülmektedir. Uluslararası ve ulusal alanda yapılmış araştırmalarda benzer olarak BEP ekibinde yer alan okul personelinin aileleri daha açık ve anlaşılır bir dille bilgilendirmesi, BEP ekip üyeleri arasındaki iletişim ve iş birliğinin artırılması ve ekip üyelerine BEP hazırlama ve uygulama süreci ile ilgili bilgilendirici eğitimler verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Ulusal çalışmalarda uluslararası çalışmalardan farklı olarak hazırlanan BEP'lerin daha çok hazırlanma aşamasında kaldığı ve uygulama aşamasında güçlükler yaşandığı, destek eğitim personeli ve destek eğitim hizmeti ihtiyacının bulunduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Uluslararası ve ulusal alanda yapılmış araştırmaların çoğunlukla BEP geliştirme süreci ile ilgili algı, tutum ve yeterlik belirlemeye yönelik olduğu ve araştırmaların birinci, ikinci ve üçüncü kademelerde eğitim gören öğrencilerin aileleri ve öğretmenleri ile gerçekleştirildiği, buna karşın okul öncesi özel eğitim öğrencilerinin eğitim gördüğü kurumlarda ve BEP geliştirme sürecinin hazırlama, uygulama, izleme ve değerlendirme gibi bütün adımlarının ele alındığı bir araştırmanın olmadığı ilgili alanyazının önemli sonuçları arasında yer almaktadır.

1.8.Araştırma Problemi

Eğitim, insanların sahip olduğu en temel haklardan biridir. Özel gereksinimli bireylerin nitelikli eğitim almalarının ön koşullarından biri, eğitim öğretim süreçlerinin bireyselleştirilmesidir. Özel gereksinimli bireylerin eğitim ihtiyaçlarını belli standartlar çerçevesinde hazırlanmış programlar, tek bir eğitim seçeneği veya halihazırda bulunan

eğitim programları ile karşılamak olası değildir (Smith vd., 2001, s. 55). Bu nedenle, özel gereksinimli bireylerin eğitim haklarını güvence altına almak amacıyla BEP hazırlanması gerekmektedir (Kargın, 2014 s. 61; Turnbull, vd., 2013, s. 15). Ülkemizde özel gereksinimli bireylerin performans düzeyleri ve eğitim ihtiyaçları doğrultusunda gelişim özelliklerine uygun bireyselleştirilmiş özel eğitim programları hazırlanması ÖEHY ile güvence altına alınmıştır (ÖEHY, 2018, m.5). BEP yasal olarak “Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin takip ettikleri program esas alınarak gelişim özellikleri, eğitim ihtiyaçları ve performansları doğrultusunda hedeflenen amaçlara ulaşmaya yönelik hazırlanan ve bu bireylere verilecek destek eğitim hizmetlerini de içeren özel eğitim programıdır.” şeklinde tanımlanmaktadır (ÖEHY, 2018, m.4).

ÖEHY’ne göre BEP hazırlamak için BEP geliştirme birimi oluşturulur ve bu birimin koordinasyonunda BEP hazırlanır (ÖEHY, 2018, m.48). BEP geliştirme biriminde okul müdürü veya görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında; a) rehberlik öğretmeni, b) öğrencinin sınıf öğretmeni, c) öğrencinin dersini okutan alan öğretmenleri, ç) öğrencinin velisi, d) öğrenci yer almaktadır (ÖEHY, 2018, m.47). BEP hazırlanması sürecinde BEP geliştirme biriminde yer alan bireylerin ekip yaklaşımını benimseyerek birbirleri ile iletişimi, etkileşimi ve iş birliği sürecin sağlıklı yürütülebilmesi açısından büyük bir önem taşımaktadır. Bu yüzden, BEP hazırlama süreci BEP geliştirme birimi üyeleri arasında daimî olarak iletişim olanağı sağlar (Raver, 2009, s. 64). Öğrenciye özgü hazırlanan BEP’in kalitesi, ekip üyelerinin tamamının eksiksiz katıldığı BEP geliştirme sürecinin etkili şekilde yürütülmesi ile ilişkilidir (Kirk, Gallager ve Coleman, 2017 s. 44). Söz konusu eksiksiz katılım da ailenin de süreçte yer alması ve eşit katılım göstermesi oldukça önemlidir.

Alanyazın incelendiğinde BEP hazırlama süreçlerine ve BEP ekibine yönelik hem ulusal alanyazında hem de uluslararası alanyazında çeşitli çalışmalara rastlanmaktadır. BEP geliştirilmesine ilişkin uluslararası alanyazında öğretmenlerin BEP’in yararına ilişkin algılarının incelendiği (Lee-Tarver, 2006, s. 263), ebeveynlerin gerçekleştirilen BEP toplantılarına ilişkin deneyimlerinin incelendiği (MacLeod vd., 2017, s. 381; Zeitlin ve Curcic, 2014, s. 373), genel eğitim öğretmenlerinin BEP geliştirme sürecine katılımlarının belirlendiği (Menlove, Hudson ve Suter, 2001, s. 28), BEP ekibinde yer alan bireylerin BEP hazırlama sürecindeki rollerinin ele alındığı (Gilliam ve Coleman, 1981, s. 642) araştırmalara ve BEP ekibinde yer alan bireylerin iş birliğinin incelendiği

(Mereoui, Abercrombie ve Murray, 2016, s. 36; Broomhead, 2013, s. 14; O'Connor, 2008, s. 253; Murray, 2000, s. 683) araştırmalara rastlanmıştır.

Ulusal alanyazında ise BEP geliştirilmesi ve uygulanması sürecinde sınıf ğretmenlerinin, rehber ğretmenlerinin (Burunsuz ve İnce, 2020, s. 530; Akkın, 2019, s. 6; Yazıcıoğlu, 2019, s. 223; Söğüt, 2017, s. 4; Yılmaz ve Batu, 2016, s. 247; Camadan, 2012, s. 128; Kuyumcu, 2011, s. 5; Sütçü, 2007, s. 22; uhadar, 2006, s. 30), okul öncesi ğretmenlerinin (Evyapan, 2020, s. 1), özel eğitim öğretmenleri ve RAM alışanlarının (Can, 2015, s. 3; Avcıoğlu, 2012, s. 2009; ztrk ve Eratay, 2010, s. 145; Bafra-Tike, 2009, s.1934; Pektaş, 2008, s. 6;) görüşlerinin belirlendiği; BEP uygulama sürecinde yöneticilerin karşılaştığı güçlükler ve çözüm nerilerinin (Yaman, 2017, s. 6; Yılmaz, 2013, s. 3) belirlendiği, BEP hazırlanması ve geliştirmesi süreçlerinin ne şekilde işlediğinin ortaya konduğu (Burunsuz ve İnce, 2020, s. 530; Yener, 2019, s. 7; Toprak, 2018, s. 20; Vuran, Bozkuş-Genç, Sani-Bozkurt, 2017, s. 165;) ve BEP sürecinde aile katılımının (Aslan, 2021, s.6) incelendiği araştırmalar mevcuttur. Bunların yanı sıra, ğretmenlerin BEP hazırlamaya ilişkin yaşadıkları sorunların belirlendiği (Evyapan, 2020, s. 1; ıkılı vd., 2020, s. 5121; zan, 2019, s. 7; şahin ve Gürler, 2018, s. 594); ğretmenlerin BEP hazırlama yeterliklerinin belirlendiği (Rakap, Yücesoy-zkan ve Kalkan, 2019, s. 663; İlik ve Sarı, 2018, s. 1467; İlik, 2017, s. 4898); okul yöneticilerinin özel gereksinimli öğrencilere yönelik BEP hazırlanması ve uygulanması sürecine ilişkin görüşlerinin (Ayanoğlu ve Gr-Erdoğan, 2019, s. 677) ortaya konduğu çalışmalar da bulunmaktadır.

Araştırmanın ana motivasyon kaynağı, özel eğitim anaokullarında görev alan paydaşların BEP hazırlanması sürecinde deneyimlerini inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamış olmasıdır. Hazırlanacak BEP'lerin uygulanmasında beklenen yararların sağlanabilmesi için BEP geliştirilmesi süreçlerinin nasıl gerçekleştirildiğinin ve bu süreçte karşılaşılan sorunların belirlenmesi önemlidir. Bu açıdan, ihtiyaç duyulan değişikliklerin ve düzenlemelerin yapılabilmesi için yaygınlaşmakta olan özel eğitim anaokullarındaki mevcut durumun belirlenmesi, uygulamanın veya yasal düzenlemelerin yeterli ve yetersiz yönlerinin ortaya konulmasına yönelik araştırmalara gereksinim duyulmaktadır.

1.9. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada bir özel eğitim anaokulundaki BEP geliştirme ekibinde yer alan ekip üyelerinin BEP hazırlama sürecine ilişkin deneyimlerinin derinlemesine incelenerek bu konudaki görüş ve önerilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda BEP hazırlama sürecine ilişkin aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Özel eğitim öğretmenlerinin BEP hazırlama sürecine ilişkin deneyimleri nelerdir?
2. Okul öncesi öğretmenlerinin BEP hazırlama sürecine ilişkin deneyimleri nelerdir?
3. BEP hazırlama sürecine dahil olan ailelerin deneyimlerini nelerdir?
4. Okul yöneticilerinin BEP hazırlama sürecine ilişkin deneyimleri nelerdir?
5. BEP hazırlama sürecinde yer alan ekip üyelerinin ekip çalışması ve iş birliğine ilişkin deneyimleri nelerdir?

1.10. Araştırmanın Önemi

Bu araştırmada ele alınan özel eğitim anaokulundaki BEP geliştirme ekibi üyelerinin BEP hazırlama sürecine ilişkin deneyimlerinin derinlemesine incelenmesi birçok açıdan önem teşkil etmektedir. Öncelikli olarak bu çalışma yeni bir modelin uygulandığı özel eğitim anaokullarında özel gereksinimli çocuklar için hazırlanacak olan BEP'in daha nitelikli bir şekilde nasıl hazırlanması gerektiğine ilişkin rehberlik edebilecek bir çalışma niteliğinde olduğuna inanılmaktadır. Böylelikle özel gereksinimli öğrencilerin hedeflenen becerileri kazanması ve ileriki dönemlerde topluma kazandırılması için hazırlanan programlar, mevcut ortamlar ve durumlar iyileştirilerek düzenlenebilecektir. Bununla birlikte BEP ekibinde yer alan ailelerin, öğretmenlerin ve ekip liderlerinin BEP hazırlama sürecindeki iş birliğinin, iletişimlerinin ve karşılaştıkları güçlüklerin çeşitli bakış açılarıyla ele alınmasının BEP hazırlama sürecine yeni bir bakış açısı getirilebileceği düşünülmektedir.

Araştırma sonucu ortaya çıkan veriler gelecekte yapılacak olan BEP ekibi üyelerinin BEP hazırlama süreci ile ilgili çalışmalarına ve düzenlemelerine rehberlik edebilecektir. Aynı zamanda araştırmadan elde edilecek sonuçların halihazırdaki uygulamaları anlamada katkı sağlayacağı ve ileriki dönemlerde gerçekleştirilecek eğitim politikalarına yön verebileceği umulmaktadır. Ayrıca ulusal alanyazında özel

eğitim anaokullarındaki özel gereksinimli öğrenciler için oluşturulan BEP ekip üyelerinin katılımlarının ve deneyimlerinin derinlemesine incelendiği herhangi bir çalışmaya rastlanılmaması nedeniyle gerçekleştirilecek olan çalışma bulgularının bu okullarda yapılacak uygulamalara ve özel eğitimde iş birliği hakkında ileride yapılacak çalışmalara katkı sağlayabileceği ve ileri araştırmalara yol gösterici olabileceği düşünülmesi açısından önemlidir.

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın deseni, çalışma grubu ve rolleri, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizine ilişkin ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Araştırma Deseni

Bu araştırmada Doğu Anadolu Bölgesindeki bir ilde bulunan bir özel eğitim anaokulundaki BEP ekibi üyelerinin BEP hazırlama sürecine ilişkin deneyimlerini derinlemesine incelenmek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji (olgu bilim) deseni kullanılmıştır. Fenomenoloji, hakkında çok fazla bilgi sahibi olunmayan bir olguya ilişkin bireylerin algılarını ve/veya görüşlerini incelemek, betimlemek ve yorumlamak amacıyla araştırmanın ele aldığı olayı yaşayan ve bu olayı anlatabilecek olan kişi ya da topluluklarla gerçekleştirilen bir araştırma desenidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 69; Gay, Mills ve Airasian, 2012, s. 12). Fenomenoloji desenlerinden yorumlayıcı fenomenolojik desenle gerçekleştirilen bu araştırma katılımcıların kişisel deneyimleri, algıları ve olaylara yükledikleri anlamları ortaya koymayı amaçlanmıştır (Gill, 2014). Smith ve arkadaşlarına (1999) göre yorumlayıcı fenomenolojik araştırmada bireylerin bilişsel ve duygusal durumları arasında bir ilişki olduğu varsayıp araştırmacının katılımcıların ifadelerinden yola çıkarak onların bilişsel ve duygusal deneyimlerine nasıl bir anlam yüklediğinin yorumlanması beklenir. Bu yüzden araştırmacının katılımcıların bireysel deneyimlerinin zenginliğine ve detaylı açıklamalarına ulaşması gerekir (Larkin, Flowers ve Smith, 2021).

Mevcut çalışmada BEP ekibi üyelerinin BEP hazırlama sürecine ilişkin kişisel deneyimlerinin yorumlayıcı fenomenolojik desen ile incelenmesi daha işlevsel bulunmuştur.

2.2. Çalışma Grubu ve Roller

Araştırmanın çalışma grubunda Doğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan bir ilde bulunan İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı bir özel eğitim anaokulunda görev yapan 4'ü okul öncesi öğretmeni, 3'ü özel eğitim öğretmeni, biri BEP ekip lideri olmak üzere toplam 8 okul personeli ve özel gereksinimli çocuğa sahip 8 aile yer almaktadır. Araştırmanın çalışma grubuna ilişkin genel bilgiler Tablo 1'de gösterilmiştir. Katılımcıların 12'si kadın, 4'ü erkektir. Araştırmaya gönüllü katılım sağlanması esas

alınmıştır.

Tablo 2.1. Özel eğitim anaokulundaki BEP ekibi üyelerine ilişkin genel bilgiler

Meslek Elemanı	Sayı
Okul idarecisi	1
Özel eğitim öğretmeni	3
Okul öncesi öğretmeni	4
Özel gereksinimli çocuğa sahip aile	8
Toplam	16

İçinde bulunulan Covid-19 kısıtlamalarının yaratmış olduğu sınırlılıklar nedeniyle araştırmacının görev yaptığı ilde yer alan özel eğitim anaokuluna kolay ulaşılabilirliği ve zamanı verimli kullanma gibi durumlar göz önünde bulundurularak katılımcılar, amaçlı örneklem yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma desenlerinde çalışma grubu belirlenirken genellikle amaçlı örnekleme yöntemleri tercih edilmektedir (Merriam, 2018, s. 76). Amaçlı örnekleme, çalışmaya dahil edilecek kişilerin veya ortamların araştırma sorularına yanıt oluşturacak şekilde araştırmacı tarafından “amaca yönelik olarak” seçilmesi olarak tanımlanmaktadır (Creswell, 2018, s. 189). Bu kapsamda araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan kolay ulaşılabilir örnekleme yoluyla katılımcılar belirlenmiştir (Creswell ve Poth, 2016 s.41).

2.2.1. Okul idarecisi

Araştırmada yer alan BEP ekip lideri, okul müdür yardımcısı olarak görev yapmaktadır. Müdür yardımcısı 30 yaşında ve kadındır. Meslekte sekiz yıldır çalışmakta olup dört yıldır idarecilik yapmaktadır. Meslekte daha önce okul öncesi öğretmenliği yapmış ve okul öncesi öğretmenliği programından mezun olmuştur.

2.2.2. Okul öncesi öğretmenleri

Özel eğitim anaokullarında BEP ekibinde okul öncesi öğretmeni ve özel eğitim öğretmenleri yer almaktadır. Bu nedenle okul öncesi öğretmenleri de araştırmaya dahil edilmiştir. BEP ekibinde yer alan okul öncesi öğretmenlerine ilişkin ayrıntılı bilgiler Tablo 2.2’de yer almaktadır.

Tablo 2.2. Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerine ilişkin demografik bilgiler

Sıra	Kod	Cinsiyet	Yaş	Mesleki Deneyim	Branş
1	OÖ ₁	Erkek	29	1-5 yıl	Okul Öncesi Öğretmenliği
2	OÖ ₂	Kadın	34	5-10 yıl	Okul Öncesi Öğretmenliği

3	OO ₃	Kadın	26	1-5 yıl	Okul Öncesi Öğretmenliği
4	OO ₄	Kadın	29	1-5 yıl	Okul Öncesi Öğretmenliği

Tablo 2.2’de görüldüğü gibi araştırmaya dört okul öncesi öğretmeni katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin tümü lisans mezunudur. Öğretmenlerin yaşları 26 ile 34 arasında değişmektedir. Öğretmenlerin çoğunun mesleki deneyimi 1-5 yıl arasında değişirken en fazla mesleki deneyime sahip OO₂’nin deneyim süresi 5-10 yıl arasındadır.

2.2.3. Özel eğitim öğretmenleri

BEP ekibinde bulunması gereken bir diğer öğretmen ise özel eğitim öğretmenidir. Araştırmaya üç özel eğitim öğretmeni katılım göstermiştir. Özel eğitim öğretmenlerine ilişkin bilgiler Tablo 2.3’te yer almaktadır.

Tablo 2.3. Araştırmaya katılan özel eğitim öğretmenlerine ilişkin demografik bilgiler

Sıra	Kod	Cinsiyet	Yaş	Mesleki Deneyim	Branş
1	ÖE ₁	Kadın	24	1-5 yıl	Özel Eğitim Öğretmenliği
2	ÖE ₂	Erkek	24	1-5 yıl	Özel Eğitim Öğretmenliği
3	ÖE ₃	Kadın	26	1-5 yıl	Özel Eğitim Öğretmenliği

Tablo 2.3’te görüldüğü gibi araştırmaya katılan özel eğitim öğretmenlerinin tümü lisans mezunudur. Öğretmenlerin yaşları 24 ile 26 arasında değişirken mesleki deneyimleri ise 1-5 yıl arasındadır.

2.2.4. Aileler

BEP ekibi üyesi olan özel gereksinimli çocuğa sahip ailelerden oluşan sekiz katılımcı araştırmaya dahil olmayı kabul etmiştir. Araştırmaya dahil edilen ailelere ilişkin bilgiler Tablo 2.4’te gösterilmektedir.

Tablo 2.4. Araştırmaya katılan ailelere ilişkin demografik bilgiler

Sıra	Kod	Cinsiyeti	Yaşı	Eğitim Düzeyi	Çocuk Sayısı	Mesleği
1	A ₁	Erkek	41	Üniversite	3	Memur
2	A ₂	Kadın	31	Ortaokul	2	Ev Hanımı
3	A ₃	Kadın	27	Ortaokul	2	Ev Hanımı
4	A ₄	Erkek	44	Üniversite	1	Serbest Meslek
5	A ₅	Kadın	28	Ortaokul	2	Ev Hanımı
6	A ₆	Kadın	45	Lise	1	Özel Sektör

7	A ₇	Kadın	27	Lise	1	Ev Hanımı
8	A ₈	Kadın	30	Okuryazar	3	Ev Hanımı

Tablo 2.4'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan ailelerden ikisi erkek, altısı kadındır. Ailelerin yaşları 27 ile 45 arasında değişmektedir. Ailelerin çocuk sayıları 1 ile 3 arasında değişmektedir. A₁ dışındaki ailelerin gelir düzeyleri asgari ücret sınırındadır. Araştırmaya katılan kadın katılımcıların biri özel sektörde çalışmakta, diğerleri ise ev hanımıdır. Araştırmaya katılan erkek katılımcılar, üniversite mezunudur. Araştırmaya katılan kadın katılımcılardan üçü ortaokul, ikisi lise mezunudur. Katılımcılardan biri ise okula gitmediğini fakat kendi kendine okuma yazma öğrendiğini belirtmiştir.

2.2.5. Özel gereksinimli öğrenciler

Araştırmaya katılan özel gereksinimli öğrenciler BEP hazırlama sürecine doğrudan katılım sağlamamasına karşın kendileri için BEP hazırlanmış olması ve araştırmacının sınıflarında gözlem yapması nedeniyle dolaylı katılımcı olarak araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırmaya dahil edilen özel gereksinimli öğrencilere ilişkin bilgiler Tablo 2.5'te yer almaktadır.

Tablo 2.5. Araştırmaya katılan özel gereksinimli öğrencilere ilişkin demografik bilgiler

Sıra	Ebeveyn Kodu	Öğrenci Kodu	Cinsiyet	Yaş	Tanı
1	A ₁	Ö ₁	Kız	7	Zihin Yetersizliği (Down Sendromu)
2	A ₂	Ö ₂	Erkek	4	Otizm Spektrum Bozukluğu
3	A ₃	Ö ₃	Erkek	5	Otizm Spektrum Bozukluğu
4	A ₄	Ö ₄	Erkek	6	Otizm Spektrum Bozukluğu
5	A ₅	Ö ₅	Erkek	5	Zihin Yetersizliği
6	A ₆	Ö ₆	Kız	7	Zihin Yetersizliği
7	A ₇	Ö ₇	Erkek	5	Otizm Spektrum Bozukluğu + Görme Yetersizliği
8	A ₈	Ö ₈	Erkek	4	Otizm Spektrum Bozukluğu + Zihin Yetersizliği

Araştırmada kendileri için BEP hazırlanan sekiz özel gereksinimli öğrenci bulunmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin ikisi kız, altısı erkek öğrenci olmak

üzere çalışmaya toplam sekiz öğrenci dahil edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerden sadece zihin yetersizliği tanısı alan üç öğrenci, sadece otizm spektrum bozukluğu tanısı alan üç öğrenci bulunmaktadır. Çalışmaya katılan iki öğrenci çoklu yetersizlik tanısı almıştır. Çoklu yetersizlik tanısı alan bu öğrencilerden birinde otizm spektrum bozukluğuna zihin yetersizliği eşlik ederken diğer öğrencide otizm spektrum bozukluğuna görme yetersizliği eşlik etmektedir. Öğrencilerin yaşları 4 ile 7 arasında değişmekte olup tüm öğrenciler özel eğitim anaokulunda öğrenim görmektedir.

2.2.6. Araştırmacı

Araştırmacı, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Zihin Engelliler Öğretmenliği Lisans Programından 2019 yılında mezun olmuştur. 2020-2021 yılları arasında özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde özel eğitim öğretmeni olarak görev yapmış olan araştırmacı, bu süreçte otizm spektrum bozukluğu, dil konuşma bozukluğu, zihin engeli, işitme engeli, görme engeli ve bedensel yetersizliği olan 3-20 yaş arasındaki öğrencilerle çalışmıştır. Araştırmacı halen bir özel eğitim anaokulunda özel eğitim öğretmeni olarak çalışmakta ve yüksek lisans eğitimine devam etmektedir. Araştırmacı lisansüstü eğitimi sırasında “Görüşme Teknikleri ve Analiz Yöntemleri”, “Eğitim Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri” ve “Bilim Etiği ve Araştırma Teknikleri” derslerini almıştır. Araştırmacı gerçekleştirilen araştırmanın verilerini analiz edebilmek için Başlangıç Düzeyi NVİVO Eğitimi’ne katılarak eğitimi tamamladığına dair sertifika almıştır (EK-11).

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu bölümde araştırmada kullanılan veri toplama araçlarına ilişkin bilgiler yer almaktadır. Araştırma kapsamında katılımcılardan veri elde etmek amacıyla önceden hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış görüşme formu, katılımcı demografik bilgi formu, gözlem notları ve araştırmacı günlüğü kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda kullanılacak veri toplama araçlarının ele alınan durumu/fenomeni derinlemesine anlamayı sağlayacak şekilde olması gerekmektedir (Merriam, 2019, s. 1-2). Bu tür araştırmalarda veriler; gözlem, görüşme, doküman, sesli ve görsel materyal kullanımıyla toplanabilir (Creswell, 2018, s. 190).

2.3.1. Yarı yapılandırılmış görüşme formu

Araştırmada temel veri toplama aracı olarak yarı-yapılandırılmış görüşmelerden yararlanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme BEP ekibi üyelerinin konuya ilişkin bakış açılarını daha derinlemesine anlamak, onlara ek sorular sorabilmek, sorulara verdikleri cevapları örneklendirmeleri veya ayrıntılı açıklamalarını istemek ve görüşmeleri belli düzende gerçekleştirmek amacıyla tercih edilmiştir (Baş ve Akturan, 2008, s. 93).

Her bir katılımcı grubu için farklı yarı yapılandırılmış görüşme formları hazırlanmıştır. Okul öncesi öğretmenleri ve özel eğitim öğretmenleri için görüşme soruları hazırlanırken “öğretmen” olarak düşünülmüş ve bu iki grup için aynı görüşme soruları hazırlanmıştır. Görüşme soruları hazırlanırken ilk olarak BEP ile ilgili alanyazın incelenmiş, araştırmalarda kullanılan görüşme formlarına göz atılmış, ÖEHY’nin BEP ile ilgili maddeleri gözden geçirilerek bir soru havuzu oluşturularak tek bir klasör üzerinde toplanmıştır. Katılımcı grupları için hazırlanmış olan sorular incelenmiş ve gerçekleştirilecek olan çalışmayla en ilişkili olan sorular belirlenmiştir. Belirlenen bu sorular doğrultusunda çalışma konusuna yakın sorular ışığında katılımcılara sorulması planlanan ana sorular oluşturulmuştur. Katılımcılardan daha açık ve anlaşılır cevaplar almak amacıyla oluşturulan temel soruların olası alt soruları hazırlanmıştır. Görüşme formunda açık uçlu sorulara yer verilmiştir. Açık uçlu sorular hazırlanırken katılımcıların ayrıntılı bilgi vermesini sağlamak için cevabı evet ya da hayır olabilecek soru türleri kullanılmamıştır. Soru cümlelerinde yanlış anlamaya sebebiyet verebilecek ifadelerden ve kavramlardan kaçınılmıştır. Hazırlanan sorularla oluşturulan form için ilk olarak tez danışmanın görüşleri alınmıştır. Tez danışmanı ile yapılan görüşmeler sırasında her bir soru üzerinde tartışılmış, öneriler doğrultusunda formlara yeni sorular eklenmiş, bazı sorular çıkarılmış ve bu şekilde taslak görüşme formu yeniden düzenlenmiştir.

Görüşme formunda yer alan soruların içerik geçerliğini belirlemek üzere, hazırlanan görüşme sorularının kolay anlaşılır ve açık bir şekilde ifade edilip edilmediğinin ve hedeflenen amaca hizmet edip etmediğinin değerlendirilmesi amacıyla iki özel eğitim alanında ve bir okulöncesi eğitimi alanında çalışma yapan toplam üç alan uzmanının görüşüne başvurulmuştur. Alan uzmanları doktora derecesine sahip olan öğretim üyelerinden seçilmiştir. Her uzmandan görüşme formu hakkında görüşleri alınmıştır. Alınan görüşler doğrultusunda görüşme soruları tekrar incelenmiştir. İncelenen sorular doğrultusunda ailelerle gerçekleştirilen görüşme sorularında BEP

hazırlama sürecine katılım sağlama durumu sorusuna gelebilecek olan “evet” veya “hayır” sorusunun altındaki gelebilecek olan “hayır” cevabı için BEP toplantısına neden katılmadıkları ve toplantıya katılmalarının yasal hakları olduğunu bilip bilmedikleri sorusu eklenmiştir. Sorulardaki anlam bütünlüğünü korumak amacıyla “Katılmış olduğunuz BEP toplantısını nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusu oluşturularak BEP toplantısına katılan ailelerin katıldıkları toplantıdaki görev ve sorumluluklarının neler olduğu, toplantıya sağladığı katkıların neler olduğu ve sağlamış olduğu katkılar sonucu diğer ekip üyelerince nasıl karşılandığı, BEP toplantılarının amacına ulaşip ulaşmadığı ve BEP ekip üyelerinin birbirleriyle olan iletişim ve iş birliğinin nasıl olduğu soruları tek bir soru başlığı altında toplanmıştır.

Daha önce BEP toplantısına katılmamış olan aileler için sorulardaki anlam bütünlüğünü korumak için “Sizce ideal bir BEP hazırlama süreci nasıl olmalı?” sorusu oluşturularak BEP hazırlama toplantısını nasıl planlayacağı, BEP ekip üyelerinden beklentilerinin neler olduğu ve ideal bir BEP hazırlama sürecinin nasıl olması gerektiği soruları tek bir soru başlığı altında toplanmış ve bu sorulara ek olarak BEP’te hangi amaçlara yer verilmesi gerektiği sorusu eklenmiştir. “BEP toplantısına katılsaydınız bu toplantıda neler söylemek isterdiniz?” sorusu yerine öncelikle BEP toplantısına katılmayan aileler için “Yapılan bu görüşmeden sonra çocuğunuz için gerçekleştirilecek olan bir sonraki BEP toplantısına katılmak ister misiniz?” sorusu eklenmiş ve cevabı “evet” olan aileler için “Katılırsanız toplantıda çocuğunuz ile ilgili en çok neyi dile getirmek isterdiniz?” sorusu sorularak ailelerin beklentilerine cevap aranmıştır.

Uzman dönütleri sonrası okul idarecisi ile gerçekleştirilecek görüşmelerin soruları incelendiğinde sorularda anlam bütünlüğünü korumak amacıyla BEP ekibinde kimlerin yer aldığı, ekipteki görev dağılımının nasıl gerçekleştiği ve bu görev dağılımını yaparken nelere dikkat edildiği ve ekip üyeleri arasındaki iletişim ve iş birliğinin nasıl gerçekleştiği soruları “Okulunuzdaki BEP hazırlama sürecini ve işleyişini anlatır mısınız?” sorunun alt soruları olarak sorulmuştur. Görüşme sorularına BEP’in temel yapıtaşlarının neler olduğu sorusu eklenmiş ve görüşme sorularında ayrı bir soru olarak sorulan ailenin BEP ekibinde yer almasının gerekliliği hakkındaki düşüncesi BEP’in temel yapıtaşlarının ne olduğu sorusunun alt sorusu olarak yer almıştır. Soru sayılarındaki yoğunluğu ve anlam karmaşasını önlemek amacıyla okul idarecisine BEP hazırlama sürecindeki deneyimlerinin neler olduğu sorusu başlığı altında BEP hazırlama sürecinin olumlu yanları ve bu süreçte karşılaştıkları zorlukların neler olduğu

ve BEP hazırlama sürecinde belirlenen amaçların çocuğa uygunluğu sorulmuştur.

Uzman dönütleri sonrası öğretmenler ile gerçekleştirilecek görüşmelerin soruları incelendiğinde sorularda anlam bütünlüğünü korumak ve sorulardaki akışı sağlamak amacıyla BEP ekibinde kimlerin yer aldığı, BEP hazırlama sürecinde neler yapıldığı ve hangi kaynaklardan faydalandığı soruları “Okulunuzdaki BEP hazırlama sürecini ve işleyişini anlatır mısınız?” sorunun alt soruları olarak sorulmuştur. Bu sorulara ek olarak BEP toplantılarının ne kadar sıklıkla gerçekleştirildiği sorusu eklenmiştir. Öğretmenlere ayrı bir soru başlığı altında sorulan BEP ekibindeki rol ve sorumlulukların dağılımı hakkındaki düşünceleri BEP ekibindeki görev ve sorumluluklarının neler olduğu sorusunun alt sorusu olarak ele alınmıştır. Görüşme sorularına BEP’in temel yapıtaşlarının neler olduğu sorusu eklenmiş ve görüşme sorularında ayrı bir soru olarak sorulan ailenin BEP ekibinde yer almasının gerekliliği hakkındaki düşüncesi BEP’in temel yapıtaşlarının ne olduğu sorusunun alt sorusu olarak yer almıştır. Ayrı sorular olarak ele alınan amaçların öğrenciye uygunluğu, BEP hazırlama sürecinde olumlu bulunan yönler ve karşılaşılan zorlukların neler olduğuna ilişkin sorular BEP hazırlama sürecindeki deneyim ve gözlemlerinin neler olduğu sorusu altında toplanmıştır.

Uzman dönütleri sonrası tekrar düzenlenen görüşme formuna son hali verilmiştir. Görüşme formları iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde katılımcıların kişisel bilgilerini edinmeye yönelik soruların yer aldığı demografik bilgi formu; ikinci bölümde ise katılımcılara yöneltilecek açık uçlu sorularının yer aldığı görüşme formu yer almaktadır (EK-1, EK-2 ve EK-3). Araştırmacı görüşme için hazır olup olmadığı konusunda kendisini değerlendirme amacıyla görüşme protokolü ve görüşme kontrol listeleri (EK-6) hazırlamıştır.

Görüşme formuna son hali verilirken katılımcılardan beklenen düzeyde görüşün gelmeme olasılığı göz önünde bulundurulması ve aynı zamanda görüşmecinin görüşme sırasında süreci kolay yürütmesi amacıyla soru formlarında soruların altına destekleyici ek sorular eklenmiştir. Yürütülen bu süreçlerin sonunda öğretmen görüşme formunda 8 soru, aile görüşme formunda 7 soru ve idareci görüşme formunda 6 soru yer almıştır. Öğretmenlerden, okul idarecisinden ve ailelerden veri toplama amacıyla hazırlanan görüşme soruları EK-1, EK-2 ve EK-3’te yer almaktadır.

Araştırmanın katılımcılarından yaşları, eğitim düzeyleri, meslekleri, özel eğitim ve BEP hazırlama süreci ile ilgili bilgi ve deneyimleri hakkında bilgi elde etmek

amacıyla her bir görüşme formunun önünde yer alacak şekilde demografik bilgi formları hazırlanmıştır. Ailelere ilişkin bilgi edinmek için EK-1’de yer alan “Aile Demografik Bilgi Formu”, öğretmenlere ilişkin bilgi edinmek için EK-2’de yer alan “Öğretmen Demografik Bilgi Formu” ve okul idarecisine ilişkin bilgi edinmek için EK-3’te yer alan “Okul idarecisi Demografik Bilgi Formu” formu hazırlanmıştır.

2.3.2. Gözlem notları

Araştırmacı, özel eğitim anaokulunda BEP ekip üyeleri arası iletişim ve iş birliği davranışlarını ayrıntılı olarak tanımlamak ve verilere ilk kaynaktan ulaşabilmek üzere gözlemler yapmıştır. Gözlemlerden elde edilen veriler, görüşme verilerini desteklemek, güçlendirmek ve çeşitlemek amacıyla ikincil veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Bu amaçla 27 Mayıs 2022-17 Haziran 2022 tarihleri arasında beş farklı gözlem yapılmıştır. Yapılan gözlemler esnasında kağıt-kalem ile hatırlatıcı notlar almış ve gözlem yaptığı gün içerisinde almış olduğu hatırlatıcı notları genişleterek düzenlemiştir. Araştırmacı gözlem sürecini planlamak ve gözlem süresince kendisini değerlendirmek amacıyla, gözlem protokolü ve gözlem kontrol listesi (EK-5) kullanmıştır. Her gözlem öncesinde gözlem kontrol listesini takip etmiş, gerekli işaretlemelerini yapmış ve gözlem boyunca hazırladığı gözlem protokolüne sadık kalmaya özen göstermiştir. Gözlemlere ilişkin ayrıntılı bilgiler Tablo 2.6.’da yer almaktadır.

Tablo 2.6. Gözlemlere ilişkin bilgiler

Gözlem Numarası	Tarih	Süre	Yer	Araştırmacı Odağı
1	30.05.2022	40 dk	Sınıf	Öğretmenlerin sınıf içerisindeki iş birliği ve uyumu, özel gereksinimli öğrenci ile etkileşimi
2	01.06.2022	40 dk	Sınıf	Öğretmenlerin sınıf içerisindeki iş birliği ve uyumu, özel gereksinimli öğrenci ile etkileşimi
3	06.06.2022	40 dk	Ortak alan	Öğretmenlerin ve okul idarecisinin iş birliği ve uyumu, özel gereksinimli öğrenci ile etkileşimi
4	09.06.2022	40 dk	Sınıf	Öğretmenlerin sınıf içerisindeki iş birliği ve uyumu, özel gereksinimli öğrenci ile

5	14.06.2022	40 dk	Ortak alan	etkileşimi Öğretmenlerin ve okul idarecisinin iş birliği ve uyumu, özel gereksinimli öğrenci ile etkileşimi
---	------------	-------	------------	--

Tablo 2.6.'da yer aldığı üzere araştırmacı toplamda 200 dakika gözlem yapmıştır. BEP ekip üyelerinden aldığı izin doğrultusunda öğretmenlerin sınıflarında ve ortak alan olarak adlandırdıkları tüm öğretmen ve öğrencilerin birlikte vakit geçirdikleri alanda okul idarecisini, öğretmenleri ve özel gereksinimli öğrencileri gözlemlemiştir.

2.3.3. Araştırmacı günlüğü

Yardımcı veri toplama aracı olarak kullanılan araştırmacı günlüğü; gerçekleştirdiği araştırma verilerini desteklemek, araştırma sürecinin detaylı takibini yapmak ve danışmanıya daha sistematik ve verimli bir şekilde ilerlemeyi sağlamak amacıyla tutulmuştur. Araştırma sürecinde tutulan araştırmacı günlükleri, araştırma sürecine gözlemlerin ve düşüncelerin yansıtıldığı önemli bir kaynaktır (Johnson, 2014, s. 97). Çalışılan alan hakkında daha fazla bilgi edinilmesine ve ana veri toplama araçları aracılığıyla toplanan verilerin doğrulanmasına yardımcı olması açısından önemlidir. Hazırlanan bu günlük araştırma konusunun belirlemesi aşamasından başlayıp araştırmanın tamamlanması aşamasına kadar araştırmacının ilerleme sürecini ve bu süreçteki duygu ve düşüncelerini ele alacak şekilde yazılmıştır. Araştırmacıya ait günlükten bir örnek EK-8'de yer almaktadır. Günlükler, analiz sürecinde temaları oluşturulduktan sonra doğrulanması konusunda araştırmacıya yardımcı olmuştur.

2.4. Verilerin Toplanması

2.4.1. Pilot görüşmeler

Görüşme formunu geliştirmek, soruların amacına uygunluğunu belirlemek ve soruların katılımcılar tarafından anlaşılabilirliğini incelemek adına pilot görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen bu pilot görüşmeler kapsamında iki okul öncesi öğretmeni, iki özel eğitim öğretmeni, iki aile ve bir okul idarecisi olmak üzere toplam yedi katılımcı ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen bu görüşmeler araştırmacıya ortalama görüşme süresi, görüşme sırasında kullanılan dilin uygunluğu,

sorunun anlaşılabilirliğini artırmak üzere kimi zaman kullanılan ifadelerde kişiye özgü değişiklikler yapma, görüşme sırasında not alma pratikliği edinme, görüşme esnasından görüşme sorusundan uzaklaşıldığında ilgiyi tekrar soruya yönlendirme, görüşme esnasında zaman yönetimi kazanma, görüşme deneyimi kazanma, beden dilini ve jest mimikleri etkili ve yerinde kullanma konusunda önemli katkılar sağlamıştır. Araştırmacı pilot görüşmede edindiği deneyim doğrultusunda ana görüşmeleri planlamıştır.

2.4.2. Görüşme öncesi hazırlık

Araştırmanın gerçekleştirilebilmesi için öncelikle; Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'na başvurularak etik kurul izni 25.03.2022 tarihinde alınmıştır (EK-9). Bir özel eğitim anaokulunda araştırmanın yürütülebilmesine ilişkin Millî Eğitim Bakanlığı'ndan araştırma izni alınması süreci başlatılmış ve resmi araştırma izni 20.05.2020 tarihinde alınmıştır (EK-10). Çalışma yürütülürken izinler dikkate alınmıştır.

Araştırma katılımcılarının tamamından araştırmaya katılım için gönüllü olduklarına ve ses kaydına izin verdiklerine dair yazılı bir onay belgesi alınmış ve görüşmelerin tamamı dijital ses kayıt cihazı kullanılarak kaydedilmiştir. Gönüllü katılım formunu imzalayan katılımcılardan iletişime geçebilmek için telefon numaraları istenmiştir. Katılımcılara araştırmacı tarafından önceden hazırlanmış olan demografik bilgi formları sunulmuştur. Sunulan bu demografik bilgi formları katılımcıları daha iyi tanımaya yardımcı olup, görüşme öncesinde kendilerine kapalı zarf ile verilmiş ve yarı yapılandırılmış görüşmenin yapılacağı gün katılımcılardan teslim alınmıştır. Görüşmeler gerçekleştirilmeden önce araştırmacı görüşme tarihini belirlemek için görüşmenin katılımcılarını arayarak araştırmacının ve katılımcıların uygun olduğu gün ve saatleri belirlemiştir. Araştırmacı belirlenen görüşme gününden bir gün öncesinde katılımcıları arayarak görüşme gününü ve saatini hatırlatmıştır.

2.4.3. Görüşmelerin gerçekleştirilmesi

Görüşme öncesinde görüşmenin gerçekleştirileceği odalarda hijyen ve mesafe tedbirleri alınmıştır. Ardından katılımcıların getirmiş olduğu demografik bilgi formu incelenmiş ve katılımcıların anlamadıkları veya boş bıraktıkları ilgili yerler araştırmacının açıklamaları ve bilgilendirmeleri doğrultusunda doldurulmuştur.

Araştırmacı görüşmeye başlamadan önce katılımcıların kendini rahat hissetmesi ve görüşmenin sağlıklı bir şekilde ilerleyebilmesi için her bir katılımcı ile ortalama 10-15 dakika sohbet etmiştir. Araştırmacı sohbet sırasında katılımcılara çay veya kahve ikramında bulunmuş, katılımcılara görüşmenin sohbet havasında geçeceğinden, görüşmelerin gizli kalacağından ve soruların bilgilerini ölçmekten ziyade görüşleri ve deneyimlerinden faydalanmak amacıyla sorulacağından bahsetmiş ve kendilerini hazır hissettiklerinde görüşmeye başlayabileceklerini söylemiştir. Araştırmacı görüşmenin bitiminde her bir katılımcıya çalışmaya gönüllü olarak katıldığı için teşekkür etmiş, görüşme ile ilgili merak ettikleri bir konu olduğunda kendisi ile iletişime geçebileceklerini belirtmiştir. Görüşme verilerinin toplanması sırasında her bir katılımcı grubunda benzer süreç izlenmesi amacıyla aşağıdaki basamaklar izlenmiştir:

- Görüşmeye başlamadan önce katılımcıya görüşmenin amacı ve önceden imzalamış olduğu (EK-4, EK-7) gönüllü katılım formundaki bilgiler hatırlatılarak istedikleri zaman görüşmeyi sonlandırma haklarına sahip oldukları belirtilmiştir.
- Görüşmelerin ses kayıt cihazı ile kayıt edileceğine ilişkin katılımcılardan sözlü izin alınmasının ardından görüşme formunda yer alan sorular sırasıyla katılımcıya sorulmuştur.
- Görüşme esnasında sorulan soruların anlaşılınmaması veya sorunun odağı dışında cevaplar verilmesi durumunda formda yer alan alt sorular sorulmuştur.
- Görüşme formunda yer alan soru sıralamasına tüm görüşmelerde uyulmuştur. Ancak, sorulacak soruya katılımcının önceki sorularda cevap vermesi durumunda ilgili soru tekrar sorulmadan atlanmış ve katılımcıya bir sonraki soru sorulmuştur.
- Görüşmeler sırasında katılımcılar tarafından tam olarak anlaşılınmayan bazı sorular tekrarlanmış ve daha anlaşılabilir hale getirmek için katılımcılar yönlendirilmeden sorular açıklanmıştır.
- Her bir görüşmenin sonunda araştırmacı gerçekleştirdiği görüşme hakkında kendini değerlendirmek ve bir sonraki görüşmeyi daha başarılı gerçekleştirmek amacıyla görüşme protokolü ve görüşme kontrol listelerini (EK 6) doldurmuştur.

Görüşmeler gerçekleştirilmeden önce görüşmenin bölünmemesi amacıyla okul çalışanlarına görüşmenin gerçekleştirileceği saat hakkında bilgi verilmiş ve görüşmeye başlamadan önce görüşme yapılacak odanın dış kapısına “Görüşme var. Lütfen rahatsız etmeyiniz.” yazısı asılmıştır.

27 Mayıs 2022 tarihinde okul idarecisi ile yapılan görüşme okul idarecisinin odasında gerçekleştirilmiş ve 11 dakika 31 saniye sürmüştür. Öğretmenlerle yapılan görüşme öğrencilerin bulunmadığı zaman diliminde öğretmenin sınıfında gerçekleştirilmiştir. Görüşme yapılan öğretmenlerden yalnızca birinin okul ders saati içerisinde yoğun olması ve görüşmeyi sağlıklı bir şekilde gerçekleştirebilecek kadar yeterli bir zamanı olmadığını belirtmesinden dolayı görüşme okul mesai saatleri dışında araştırmacının ve öğretmenin uygun olduğu bir gün ve saat belirlenerek araştırmacının evinde gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlerle gerçekleştirilen görüşme tarih ve sürelerine ilişkin bilgiler Tablo 2.7.’de gösterilmiştir. Tablo 2.7.’de yer alan bilgiler katılımcı kodu dikkate alınarak sıralanmıştır.

Tablo 2.7. Öğretmenlerle gerçekleştirilen görüşmelere ilişkin bilgiler

Kod Adı	Tarih	Süre	Yer
OÖ ₁	27.05.2022	25 dk 26 sn	Sınıf
OÖ ₂	30.05.2022	27 dk 18 sn	Sınıf
OÖ ₃	31.05.2022	15 dk 27 sn	Sınıf
OÖ ₄	14.06.2022	18 dk 58 sn	Sınıf
ÖE ₁	13.06.2022	30 dk 7 sn	Sınıf
ÖE ₂	14.06.2022	34 dk 36 sn	Sınıf
ÖE ₃	16.06.2022	13 dk 58 sn	Araştırmacının Evi

Tablo 2.7.’de görüldüğü gibi 27 Mayıs-16 Haziran 2022 tarihleri arasında dördü okul öncesi ve üçü özel eğitim öğretmeni olmak üzere toplam yedi öğretmenle görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşme süresi en az 13 dakika 58 saniye en fazla 34 dakika 36 saniyedir. Öğretmenlerle gerçekleştirilen görüşmelerin toplam süresi 167 dakika 50 saniyedir.

Ailelerle yapılan görüşmeler okul rehberlik odası ve fotokopi odası olarak adlandırılan içerisinde fotokopi makinelerinin, bir masa ve karşılıklı iki sandalyenin bulunduğu ve fotokopi makinesini kullanmak dışında kimsenin gelmediği sessiz ve sakin bir odada gerçekleştirilmiştir. Görüşme yapılan ailelerden biri ile ailenin evinin

okula uzak olması ve okula gelmede ulaşım sıkıntısı yaşamasından dolayı görüşme araştırmacının ve ailenin uygun olduğu gün ve saat belirlenerek ailenin evinde gerçekleştirilmiştir. Ailelerle gerçekleştirilen görüşmelere ilişkin bilgiler Tablo 2.8.'de yer almaktadır.

Tablo 2.8. Ailelerle gerçekleştirilen görüşmelere ilişkin bilgiler

Kod Adı	Tarih	Süre	Yer
A ₁	30.05.2022	13 dk 5 sn	Sınıf
A ₂	31.05.2022	9 dk 1 sn	Sınıf
A ₃	06.06.2022	13 dk	Sınıf
A ₄	08.06.2022	12 dk 23 sn	Sınıf
A ₅	09.06.2022	19 dk 26 sn	Ailenin Evi
A ₆	12.06.2022	14 dk 25 sn	Sınıf
A ₇	13.06.2022	12 dk 29 sn	Sınıf
A ₈	14.06.2022	15 dk 29 sn	Sınıf

Tablo 2.8'de görüldüğü üzere ilk görüşme 30 Mayıs 2022'de son görüşme ise 14 Haziran 2022'de yapılmıştır. Toplam sekiz aile ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Ailelerle görüşme süresi en az 9 dakika 1 saniye en fazla 19 dakika 26 saniyedir. Ailelerle gerçekleştirilen görüşmelerin toplam süresi 109 dakika 18 saniyedir.

2.5. Verilerin Analizi

Bu bölümde verilerin analizi öncesindeki hazırlık sürecine, verilerin analizi sürecine, analiz sürecinde geçerlik ve güvenilirliğin nasıl sağlandığına ve araştırma sürecinde uyulan etik kurallar hakkında bilgilere yer verilmiştir.

2.5.1. Analiz öncesi hazırlık

Araştırmacı analize başlamadan önce, yapılan görüşmeler yoluyla elde edilen ses kayıtlarını Microsoft Word Belgesi üzerinde çevriyazıya dönüştürmüştür. İlerleyen süreçte karışıklığı önlemek amacıyla her bir sayfaya 1'den başlayarak sayfa numarası eklenmiştir. Çevriyazılar, katılımcıların ve görüşmeyi yapan araştırmacının söylediklerinde hiçbir değişiklik yapılmadan görüşen-görüşülen sıralaması şeklinde yazıya dökülmüştür. Araştırmacı kendisini “görüşen”, görüşme yaptığı katılımcıyı ise “görüşülen” olarak ifade etmiştir. Araştırmacı tarafından tamamlanan ses dökümleri

sonrasında tez danışmanı tarafından her bir katılımcı grubu için %30 olacak şekilde rastgele ses dökümleri seçilerek ses kayıtlarının doğruluğu kontrol edilmiştir. Okul idarecisi tek bir kişiden oluştuğu için tez danışmanı ses dökümünün tamamını incelemiştir. Yapılan inceleme sonucunda eksik ve hatalı olan yerler düzeltilmiştir.

Araştırmacı verileri analiz etmek için Nvivo Programından faydalanmıştır. Veri analizinde karışıklık olmaması için okul idarecisi, öğretmenler ve aileler için ayrı birer dosya açılmış ve analiz öncesinde yazıya dökülen ve ikinci araştırmacının da incelemesi sonucu son halini alan görüşmeler Nvivo Programına yüklenmiştir. Programa yüklenen görüşmeler sonrası okul idarecisi için bir, öğretmenler için yedi ve aileler için sekiz olmak üzere toplam on altı ses dökümü elde edilmiştir.

Araştırma sürecinde katılımcılara ilişkin bilgilerin gizliliği hususuna dikkat edilmiştir. Gizliliği sağlamak amacıyla çevriyazılarda katılımcıların isimleri kullanılmayarak her bir katılımcıya kod verilmiştir. Okul idareci tek kişi olduğu için “okul idarecisi” olarak ifade edilirken okul öncesi öğretmenleri OÖ₁, OÖ₂, OÖ₃ ve OÖ₄ şeklinde; özel eğitim öğretmenleri ÖE₁, ÖE₂ ve ÖE₃ şeklinde; aileler ise A₁, A₂, ..., A₈ şeklinde kodlanmıştır. Veriler analiz edilmeden önce görüşme dökümleri birkaç kez daha okunmuş ve daha sonra analiz sürecine geçilmiştir.

2.5.2. Veri analizi süreci

Yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen veriler tümevarım yoluyla içerik analizi kullanılarak analizi analiz edilmiştir. İçerik analizi, yazılı metin veya belgelerin hâlihazırda toplanmış olan verilerini belirli kavramlar ve temalar içerisinde bir araya getirerek okuyucunun anlamlandırabileceği şekilde düzenlemeyi amaçlar (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 242). Bu amaç doğrultusunda veriler; a) verilerin kodlanması, b) temaların bulunması c) kodların ve temaların düzenlenmesi, d) bulguların tanımlanması ve yorumlanması olmak üzere dört aşamada analiz edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 243).

2.5.2.1. Verilerin kodlanması

Nitel araştırmalarda veriler yoğun olabileceğinden verilerden elde edilen bilgilerin organizasyonu sağlanarak azaltılması gerekir (Berg, 1998’den Akt. Batu, 1998, s. 18). Söz konusu azaltma kategori ve kodların oluşturulması ile mümkün olabilmektedir. Araştırmacı verilerin analiz sürecini kolaylaştırmak amacıyla görüşmeleri okul idarecisi,

okul öncesi öğretmenleri, özel eğitim öğretmenleri ve aileler olmak üzere dört gruba ayırmıştır. Ardından her bir katılımcı grubu için hazırlanmış olan sorulara verilen yanıtlar birkaç defa incelenerek kategorilere ayrılmış ve ilk kodlar oluşturulmuştur.

2.5.2.2. Temaların bulunması

Kategori ve kodlar oluşturulduktan sonra temaların oluşturulması aşamasına geçilmiştir. Bogdan ve Biklen'e (1992) göre araştırmacının verileri inceledikten sonra ulaştığı sonuçlar temaları oluşturmaktadır. Temalar oluşturulurken araştırmacı tarafından kodlama dosyasında yer alan tüm veriler okunmuş ve ardından aynı başlık altında toplanabilecek kodlar araştırmanın temalarını oluşturmuştur. Temalar ortak bir fikre varabilmek ve daha anlaşılır olabilmek amacıyla birbiriyle ilişkili olan kodların bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur. Araştırmacı oluşturulan temalar sonucu katılımcıların sorulara verdiği cevapları inceleyerek alt temaları oluşturmuştur. Bu aşama sonunda görüşleri en iyi temsil ettiği düşünülen genel olarak aile katılımı BEP, BEP ekibi, BEP hazırlama süreci, etkili BEP hazırlama ve BEP ekibinden beklentiler temaları oluşturulmuştur. Oluşturulan temalar ve alt temalar tez danışmanı tarafından incelenmiş ve son hali verilmiştir. Elde edilen bulgular, BEP ekibi üyelerinin görüşlerini desteklemek amacıyla, onların cümlelerinden doğrudan alıntılar yapılarak aktarılabilir olmaya özen gösterilmiş ve onların düşüncelerini yansıtan örnek ifadeler "tırnak" içinde sunulmuş yorumlanmıştır.

2.5.2.3. Kodların ve temaların düzenlenmesi

Temalar ve kodlar oluşturulduktan sonra verilerin birbirleri ile ilişkilendirilerek hiyerarşik bir biçimde kodlanması gerekir (Glesne, 2020, s. 270). Kodların düzenlenmesi bulguların yorumlanma aşamasında karşılaştırmaya gitmede, örüntüler oluşturmada ve açıklamalar üretmede kolaylık sağlar (Gibbs, 2007, s. 78). Kodların ve temaların düzenlenmesi aşamasında verilerin okuyucunun anlayabileceği bir dil kullanılarak açık ve anlaşılır bir şekilde tanımlanması ve verilerden elde edilen bulguları kendi yorum ve görüşlerine yer vermeden olduğu şekilde okuyucuya sunması gerekir (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 251).

2.5.2.4. Bulguların tanımlanması ve yorumlanması

Bulguların yorumlanma aşamasında araştırmacı toplanan verileri sonuç bölümünü destekler nitelikte gereksiz bilgilere yer vermeyecek şekilde yorumlar. Yapılan bu yorumlarda gerçekleştirilen çalışmanın varsayımlarına karşıt sonuçlar da dahil olmak üzere çalışmayla ilgili ortaya çıkan tüm bulgulara yer verilir (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2020, s. 297). Araştırmacı bulguları tanımlama ve yorumlamada topladığı verileri anlamlandırmak, bulguları açıklamak ve arasında neden-sonuç ilişkisi kurmak, bulgulardan sonuç elde etmek ve bu elde ettiği sonuçların önemini açıklamak için araştırma süreci boyunca yazmış olduğu araştırmacı günlükleri ve araştırma notlarından faydalananarak bulguları destekler (Glesne, 2020, s. 301; Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 251-252). İlgili alanyazın doğrultusunda elde edilen ana tema ve alt temaların anlamları tartışılmış ve önerilerde bulunularak analizin son aşaması tamamlanmıştır.

2.5.3. Geçerlik ve güvenilirlik

Araştırmada verilerin geçerliği sağlamak için farklı veri toplama araçları (yarı yapılandırılmış görüşme formu, gözlem, araştırmacı günlüğü) kullanılmış ve katılımcılarla gerçekleştirilen görüşmeler yansız bir şekilde görüşme ilkelerine uyularak değerlendirilmiştir. Buna ek olarak elde edilen veriler ayrıntılı bir şekilde betimlenmiş ve raporlama kısmında veriler olduğu gibi alıntılanarak ortaya çıkan olumlu ve olumsuz yönler birlikte bir bütün olarak ele alınmıştır. Aktarılabiliirliği sağlamak amacıyla örneklem seçiminin nasıl yapıldığı, katılımcıların özellikleri ve ortam açıkça betimlenmiştir. Onaylanabiliirliği sağlamak amacıyla ise görüşmelerin ses kaydıyla kaydedilmesi, araştırmacı günlüğü gibi ham veriler arşivlenmiştir. Bu sayede araştırmada toplanan verilerin geçerliği yansıtması amaçlanmıştır.

Verilerin güvenilirliğini sağlamak için inanırılığa bakılmıştır. İnanırılılık, araştırma sonucu ortaya çıkan bulguların gerçeklikle ne derece uyumlu olduğunu göstermektedir (Arastaman ve Fidan, 2018, s. 51). Yapılan araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için belirlenen araştırma konusu için daha önceden benzer konularda yapılmış olan çalışmalar ve bu çalışmalardaki görüşme soruları incelenmiştir. İncelenen bu çalışmalar sonucu görüşme formları oluşturulmuştur. Oluşturulan görüşme formları üç alan uzmanının görüşü alınarak tekrar düzenlenmiş ve formlara son hali verilmiştir. Görüşme sorularının uygunluğu ve herkes tarafından anlaşılabilirliğini incelemek amacıyla pilot

görüşmeler gerçekleştirilmiş ve bu pilot görüşmeler sonrası katılımcılardan sorulara ilişkin görüş ve önerileri alınmıştır. Pilot görüşmeler sonrası katılımcıların sorulara verdiği cevaplar ve görüşme sonrasındaki görüş ve önerileri dikkate alınarak benzer olan ve tekrara düşüldüğü düşünülen sorular gözden geçirilerek görüşme formları tekrar düzenlenmiştir. Veri toplamaya başlamadan önce görüşme yapılacak katılımcıların sınıflarında gözlem yapılarak aynı ortamda vakit geçirilmiş, araştırmacı ile katılımcılar arasında güvene dayalı bir ilişki kurulmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak ve verilerin tutarlılığını incelemek amacıyla ses dökümleri, kodlar, temalar ve alt temalar tez danışmanı tekrar oluşturulmuştur. Ardından araştırmacıların oluşturduğu tema ve alt temalar incelenip aralarındaki tutarlılık, uyum ve bütünlüğe bakılmıştır.

2.6. Kodlayıcılar arası güvenilirlik

Araştırma verilerinin analizi sürecinde elde edilen tema ve alt temaların teyid edilmesini sağlamak amacıyla verilerin %100'ü (16 görüşme için) için kodlayıcılar arası güvenilirlik hesaplanmıştır. Çeviriyazı (transkript) kontrolü özel eğitim branşı dışındaki bir kişi tarafından tüm ses kayıtları (%100) dinlenerek yapılmıştır. Tez danışmanı ise verilerin tümünü incelemiştir. Güvenirlik verisi bir özel eğitim öğretmeni tarafından gerçekleştirilmiştir. Güvenirlik verileri hesaplanmadan önce, araştırmacı kodlayıcıya veri toplama sürecinde çalışmaya gönüllü olarak katılan katılımcıları arayarak görüşme için uygun gün ve saat belirlediğini, görüşmenin gerçekleştirileceği gün ve saatte katılımcılarla görüşme gerçekleştirdiğini, görüşmeler yoluyla elde ettiği ses kayıtlarını görüşmede herhangi bir değişiklik yapmadan görüşen-görüşülen sıralaması ile çeviriyazıya döktüğünü, çeviriyazıları veri analiz programı olan Nvivo Programı'na yükleyip gizliliği sağlamak için her bir katılımcıya kod verdiğini, kodlama dosyasındaki verilerden aynı başlık altında toplanabilecek kodlardan araştırmanın temalarını oluşturduğunu ve bu oluşturduğu kodları birbirleri ile ilişkilendirerek hiyerarşik bir sıralama içerisinde düzenlediğini açıklamıştır.

Bu bilgilendirmenin ardından araştırmacı kodlayıcıdan kendisinden bağımsız olarak yazı dökümlerini okumasını ve Nvivo Programı'nı kullanarak kod, tema ve alt temalar atamasını istemiştir. Kodlayıcı kendi kod, tema ve alt temalarını oluşturduktan sonra araştırmacı ile bir araya gelerek hangi katılımcı için hangi sorunun yanıtına hangi kodları vermiş olduklarını karşılaştırmışlardır. Bu karşılaştırma sonrası değerlendiriciler

ilgili soru için kod ve alt temaya ilişkin aynı katılımcı cümlelerini işaretlemişlerse, bu uzmanlar arası “görüş birliği” olarak kabul edilmiştir. Ancak, soruya farklı kodlar atanmış ya da aynı kod atansa dahi farklı cümlelere ilişkin işaretlemeler yapılmışsa bu durum uzmanlar arası “görüş ayrılığı” olarak kabul edilmiştir.

Görüş ayrılığı olan kodlar için Nvivo Programı’nda işaretlenen cümleler kontrol edilerek tekrar okunmuş, neden o kodların verildiği konuşularak kodlar üzerinde tartışılmış ve son olarak ortak bir noktada uzlaşmıştır. Gerekli durumlarda görüş ayrılığı olan kodlarda uzlaşmaya varılması için araştırmacı günlüğüne dönülüp ilgili tarih ve görüşme numarasına bakılarak kod adları ve koda karşılık gelen alıntılar gözden geçirilmiştir. Bu ayrılan kodlara ilişkin uzlaşmaya varılsa dahi ayrı atanan kodlar görüş ayrılığı olarak değerlendirilmiş ve görüş ayrılığı olan veriler sayılarak güvenilirlik hesaplaması formülüne göre hesaplanmıştır.

Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla Miles ve Huberman’ın (1994) önerdiği güvenilirlik hesaplaması yapılmıştır. Araştırmacılar arası güvenilirliği hesaplamak için “*Görüş birliği / (Görüş birliği + Görüş ayrılığı) X 100*” formülü kullanılmıştır. Yapılan güvenilirlik çalışmasında araştırmanın veri analiz sürecince güvenilirlik yüzdesi %87.5’tir. Güvenirlik hesaplaması sonrası kesinleşen tema ve alt temalar bulgular bölümünde ele alınmıştır.

2.7. Araştırma Etiği

Bu çalışmada araştırmanın planlanmasından araştırmanın raporlaştırılmasına kadarki süreçte araştırma etiğine ilişkin (a) gizlilik, (b) gönüllülük ve (c) bilgilendirme şeklindeki önlemlerle sırasıyla aşağıdaki etik ilkeler dikkate alınmıştır:

- Öncelikle BEP ekibinde bulunan katılımcı grubuna araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiştir.
- Katılımcıların araştırmaya dair soruları araştırmacı tarafından cevaplanmıştır.
- Katılımcılara yapılan bilgilendirmelerde araştırma gönüllü katılım formları ve çalışmada kullanılacak veri toplama araçları katılımcılara yazılı olarak sunulmuş ve beraberinde sözlü olarak da detaylı açıklamalar yapılmıştır.
- Araştırmacı araştırmaya katılmayı kabul eden katılımcılardan gönüllülük ilkesini karşılamak amacıyla görüşmeye gönüllü katıldıklarına dair gönüllü

katılım formu imzalatılmıştır. Aynı zamanda görüşmelere başlamadan önce sözlü onayları da alınmıştır.

- Katılımcılara veri toplama sürecinde rahatsızlık verebilecek herhangi bir sorunla karşılaşmayacakları, görüşmeler esnasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istedikleri zaman ayrılacakları ve çalışmadan ayrılmaları durumunda kendilerinden toplanan verilerin çalışmadan çıkarılacağı ve imha edileceği belirtilmiştir.
- Görüşmeler sırasında veriler ses kaydı kullanılarak kaydedilmiştir. Veri toplama sürecinde ses kaydı kullanılacağına dair yazılı izin ve sözlü onayların alınmış; ayrıca görüşmeler sırasında görüşmeye başlamadan önce ses kayıtlarının alınacağına izin verip vermediklerine ilişkin her bir katılımcıdan ayrı ayrı sözlü onayları alınmıştır.
- Araştırmada katılımcıların gerçek kimliklerinin ortaya çıkmaması için gizliliği sağlamak üzere katılımcıların her birine farklı kodlar verilmiştir.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler katılımcıların izni olmadan herhangi bir yerde herhangi bir amaçla paylaşılmayacağına ilişkin teminat verilmiştir. .
- Katılımcılar istediği zaman toplanan verileri inceleme hakkına sahiptir. Araştırmanın bitiminde toplanan verilerin tamamı arşivlenmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırma kapsamında BEP hazırlama sürecinde görev alan bir ekip lideri olan, dört okul öncesi öğretmeni, üç özel eğitim öğretmeni ve sekiz aileden elde edilen verilere ilişkin bulgular ele alınmıştır. Bu bağlamda öncelikle her bir tema ve alt tema öncelikle tablo üzerinde özetlenmekte, şekil(ler) üzerinde görsel olarak betimlenmekte, ardından temalar ile alt temalar açıklanmakta ve yapılan açıklamalar katılımcıların söylemlerinden alıntılar yapılarak desteklenmektedir.

3.1. Ekip Üyelerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular

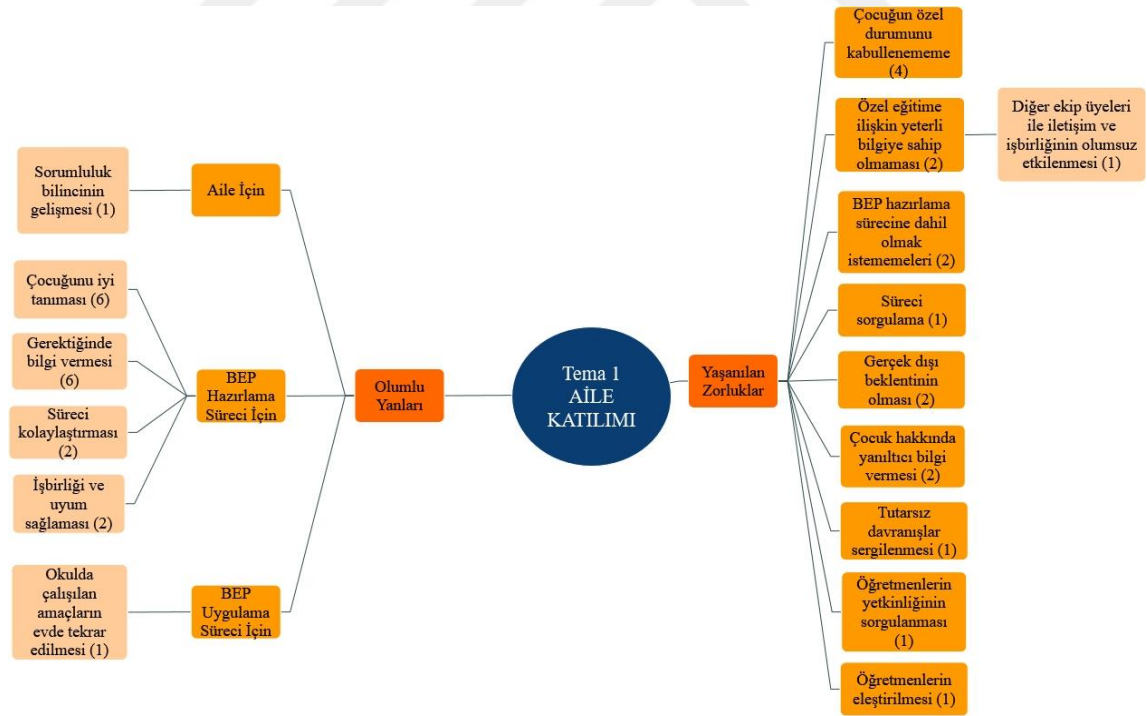
Tablo 3.1. Ekip üyelerinin BEP hazırlama sürecine ilişkin deneyimleri

1. Aile Katılımı
Aile katılımının olumlu yanları
Aile katılımında yaşanan zorluklar
2. BEP
BEP'in anlamı
BEP'in amacı
BEP'te bulunması istenen amaçlar
3. BEP Toplantıları
Toplantı düzenlenme sıklığı
Katılım şekli
Toplantı gündemi
İdeal BEP toplantısı
Gelecek toplantılara katılım durumu ve gerekçesi
4. BEP Ekibi
Ekip üyeleri
Ekip üyelerinden beklentiler
İletişim ve işbirliği
Görev ve sorumlulukların dağılımı
Görev ve sorumluluklar
Ekip üyelerine karşı görev ve sorumluluklar
5. BEP Hazırlama Süreci
Sürecin işleyişi
Yararlanılan kaynaklar
BEP'in temel yapıtaşları
Amaçların belirlenmesi
Sürecin olumlu yanları
Süreçte karşılaşılan güçlükler
6. Etkili BEP Hazırlama
Aile
Okul
RAM
Ekip üyeleri

Tablo 3.1’de görüldüğü gibi ekip üyelerinin BEP hazırlama sürecine ilişkin deneyimleri sonucu aile katılımı, BEP, BEP toplantıları, BEP ekibi, BEP hazırlama süreci ve etkili BEP hazırlama şeklinde altı ana tema ve bu temaları oluşturan alt temalar yer almaktadır. Her bir ana tema tek tek ele alınarak izleyen bölümde ayrıntılı açıklanmıştır.

3.1.1. Aile katılımı

Okul idaresinin ve öğretmenlerin BEP hazırlama sürecine ilişkin deneyimlerinden aile katılımına ilişkin görüşlerinin incelenmesi amacıyla yarı yapılandırılmış görüşmelerin çözülmesi sonucunda; aile katılımının (i) olumlu yanları ve (ii) yaşanan zorluklar alt temalarına ulaşılmıştır. Aile katılımına ait alt temaların genel görünümü Şekil 3.1’ de sunulmuştur.

Şekil 3.1. Aile katılımına ilişkin deneyimler

Görüşme yapılan okul idaresi ve öğretmenler BEP hazırlama sürecinde; ailelerin süreci kolaylaştırması, gerektiğinde çocuğu hakkında BEP ekibine bilgi vermesi ve çocuğunu en iyi tanıyan kişinin kendisi olması açısından ailelerin BEP toplantılarına

katılımını olumlu değerlendirdiğini belirtmişlerdir. Okul idarecisi söz konusu olumlu yanları “Eee yani şöyle aslında (ailelerin) yer almaları daha iyi olur diyebilirim öğrenciler açısından. En azından çocuklarını daha iyi tanırılar. Eee bi şey olduğunda daha iyi müdahale edebilirler diye düşünüyorum.” sözleriyle ifade etmiştir.

OÖ₄ çocuklarını en iyi tanıyan kişilerin aileler olduğunu ve ailelerin bu süreçte katılımının gerekli olduğunu şu sözlerle açıklamıştır:

Bence kesinlikle yer almalı. Çünkü dediğim gibi biz öğretmenler olarak çocuklarla belli bi saatler arasında bulunuyoruz. Ama diğer bütün geri kalan saatleri ailesiyle geçirdiği için, ailesi onun hakkındaki bilgisi daha fazla bize göre. Onun ne yapıp ne yapamadığını, nelerden hoşlanıp, nelerden hoşlanmadığını daha çok bilebileceği için aile kesinlikle bu sürece katılmalı.

Ailelerin BEP hazırlama sürecinde ekip üyeleri ile iş birliği ve uyum sağlamasının sürece olumlu katkı sağladığını ve aynı zamanda ailelerin aklındaki soru işaretlerinin giderildiğini söyleyen ÖE₁ bu görüşünü sözleriyle dile getirmektedir:

Başta da dediğim gibi aileler eğer sürecin içinde yer alırsa soru işareti daha az oluyor. Yani en azından ne yaptığımızı biliyorlar... Aslında bizim yapmamız gereken şey aile ile iş birliği içinde olarak aile bütünlüğü ile birlikte bizim ilerlememiz gerekiyordu. Yani ailelerin fikirlerini alarak BEP’ine bu maddeleri koyacağız bize göre bunları yapabilir ya da yapamaz, size göre ne? Ya da siz neler görmek istiyorsunuz? Çünkü aileler fikirleri alındığı zaman sürece daha çok destek oluyorlar. Ama fikirlerini almadan bunu bunu yapacağız dediğimiz zaman soru işaretleri olduğu için sorguluyorlar.

Bunlara ek olarak OÖ₁ BEP hazırlama sürecinde aile katılımı sağlanmasının ailenin sorumluluk bilincinin gelişmesine katkı sağlayacağını ifade etmiştir. Bu görüşünü şu şekilde detaylandırmıştır:

Şöyle hocam. Mutlaka ailenin de dahil olması lazım. Acaba çocuğuma tamam çocuk o çocuğum okula gidiyor. Okulda öğretmenleri elinden geleni yapıyorlar ama acaba ben de ne görevim var? Ailede ben bazen görev ve sorumluluklarının bilincinde olması için mutlaka ailenin de bu sürece dahil edilmesi gerekir.

Aile katılımının BEP hazırlanma sürecine katkısı olduğu kadar BEP uygulanma sürecine de katkısı bulunmaktadır. OÖ₁ okulda çalışılan becerilerin evde de devam ettirilmesinin öğrenciye faydalı olacağı ve öğretmenin işini kolaylaştıracağına dikkat çekmektedir. OÖ₁ bu görüşünü “Mesela çocuğa vermek istediğim örneğin çocuk bir gereksinime ihtiyacı varsa ben bu gereksinime verdiğim zaman yani yaptığım yanında ev ortamında da aile aynı şekilde devam ederse çocuk için faydalı olduğu için aile o

konuda mesela öğretmenlerimize o konuda yardımcı oluyorlar.” sözleriyle ifade ederek okulda çalışılan becerilerin evde çalışılmasını aile katılımının olumlu yanı olarak belirtmiştir.

Okul idarecisi ve öğretmenler BEP hazırlama sürecine katılan ailelerin süreç içerisinde bazı güçlüklerle sebep olduğunu ifade etmişlerdir. Okul idarecisi yaşadıkları güçlüklerin ailelerin pek çoğunun çocuklarının özel durumunu kabullenememesinden kaynaklı olduğuna dikkat çekmiş ve bu konuya ilişkin deneyimini “Çocukların engel durumunu çoğu aileler kabullenmekte güçlük yaşıyor. Bunu da söyleyebiliriz. Bunun bir hastalık olduğunu ve bir süre sonra geçeceğini de düşünüyorlar genellikle.” sözleriyle ifade etmiştir.

OÖ₄, ailelerin birçoğunun çocuklarının özel durumunu kabul etmekte zorlandığını ve bundan kaynaklı olarak çocuklarının var olan performans düzeyi hakkında yanıltıcı bilgiler verdiğine ilişkin düşüncesini “Olumsuzluk belki yanlış bir düşünce olursa. Hani çocuğun aslında yapamadığı şeyi yaptı gibi gösterirse aile, hani yanlış bilgiler aktarırsa o zaman bir olumsuzluk olur. Onun dışında bir olumsuzluk olduğunu düşünmüyorum. Aile yanlış bilgi aktardığında sıkıntı oluşabilir.” sözleriyle dile getirmiştir.

Okul idarecisi çocukların yaşlarının küçük olması nedeniyle ailelerin özel eğitime ilişkin yeterli bilgi düzeyine sahip olmadıklarını, toplantı sırasında bağlam dışı sorular yöneltebildiklerini, bu durumun ailelerin süreci sorgulamasına ve öğretmenleri eleştirmesine sebep olduğunu şu sözleriyle ifade etmiştir:

Eee velilerin bilgisizliği diyebiliriz. Hani gereksiz konuşmalar içerisine girebiliyorlar bazen çocuklarını tanımadıkları için. Özel eğitim alanıyla pek bi işleri olmadığı için, ya bu konuda bilgileri olmadığı için bu tarz sıkıntılar yaşayabiliyorlar. Öğretmenle olan iletişimini belki olumsuz etkileyebilir. ...Başka ne diyebiliriz? Ya sürece dahil olmak istemiyo olabilir.

Okul idarecisi BEP hazırlama sürecinde aile katılımına ilişkin görüşlerinden söz ederken ailelerin sürece katkı sağlayabilmesi için birtakım önkoşulların yerine getirilmesi gerektiğine de dikkat çekmiştir. Bu önkoşullardan birinin ailenin bilgilendirilmesi olduğunu “Aileler şöyle yeterli bilgi ve birikime sahipse evet yer almalı diyebilirim. ...Az önce de dediğim gibi hani çok bir bilgisi yoksa yani pek de olumlu bir katkısı olmaz.” sözleriyle ifade etmiştir.

OÖ₂ ailelerin öğretmenleri sürekli eleştirdiklerini, onların yeterliliğini ve bilgi düzeyini sorguladıklarını dile getirerek aile katılımında yaşanan güçlükler dikkat çekmiştir. OÖ₂ bu görüşünü şu sözlerle dile getirmiştir:

İşte dediğim gibi biraz işi zorlaştırma nedir: öğretmeni eleştirmek, öğretmenin yaptığı eğitimi eleştirmek, verdiği ödev ve sorumlulukları eleştirmek. Biraz bunu işte biz buna bir şey diyoruz velinin çocuğundaki olumsuzlukları kabullenmemesi, hastalığını kabullenmemesi. Aslında hastalık da demeyelim de çocukta belli davranışlarını farklı adlandırması, farklı bakması olaya. Şimdi biz bunu veliyi de aslında törpülersek işleyiş biraz daha kolay oluyo. Sadece çocuğu ele alacak olsak işleyiş daha kolay oluyo. Ama biz hem çocuk, artı bir de veliyi de birlikte süreci yönettiğimiz için bu biraz bizi yoruyor. Yorduğu için de sıkıntı çıkartıyo.

OÖ₃ ailelerin iletişim ve iş birliğine yanaşmaması veya aile üyelerinin birbiri ile çelişen tutarsız davranışlarının olmasını aile katılımının süreçte yaşattığı güçlüklerden biri olarak ele almıştır. OÖ₃ bu düşüncesini şu şekilde detaylandırmıştır:

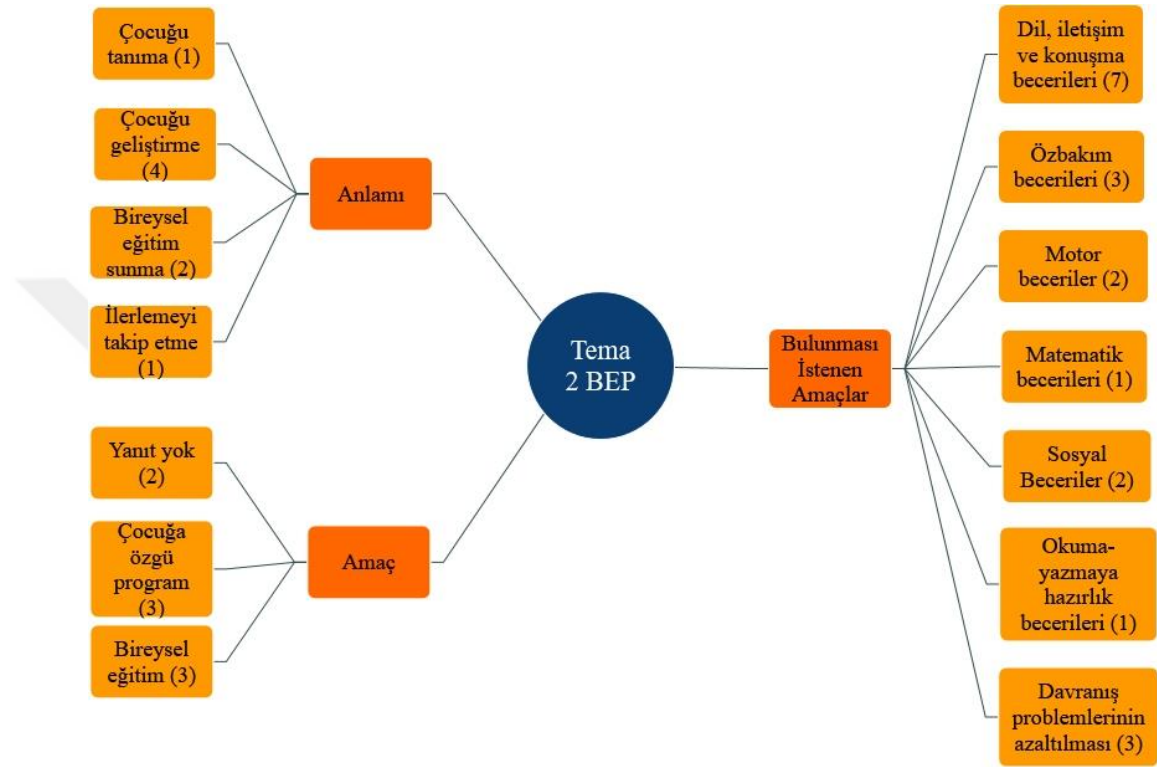
Yani bizim çocuğa katmak istediğimiz şeyler konusunda aileyi biz katarsak evde de okulda eşgüdümlü bir şekilde çalışma olursa eğer, biz çocuğa çok iyi şeyler katabiliriz bu konuda. Ama eğer aile bizim istediğimizi yapmazsa, ya da bizimle eş güdümlü çalışmazsa bu olumsuz olur. Yani aynı şeyi olumlu şekilde de yapabiliriz, olumsuz şekilde de yapabiliriz. Ailenin tutumu önemli bu konuda.

Ailelerin gerçek dışı beklentiye girdiklerini, bu durumunda aile katılımının BEP hazırlama sürecinde güçlükler sebep olduğunu belirten ÖE₁ bu görüşünü “Şöyle söyleyeyim BEP’in çocuğun tamamen hayatının değiştireceğini düşünebiliyorlar. Yani ya çok ütöpik ya da çok aşağıda ee düşünceleri olabiliyor. Yani çocuklarına göre gerçekçilik hedefleri olmayabiliyor.” sözleriyle dile getirmiştir. Buna ek olarak ailelerin özel eğitim ve BEP hazırlama süreci ile ilgili yeterli bilgi düzeyine sahip olmadıklarını ve bu sebepten ötürü BEP hazırlama sürecini sorguladıklarını dile getiren ÖE₁ bu durumu şu sözlerle açıklamıştır:

Açıkçası şöyle söyliyim ailelerimin BEP süreci hakkında çok bilgili olduğunu düşünmüyorum. Çünkü BEP’in ne olduğunu ayrıca açıklamam gerekti. Eee sonrasında içerisinde ne olması gerektiği ile ilgili bir bilgi verdim. Sonrasında bana sonra sorabildiler... Bir de sorgulayabiliyorlar... Çünkü ailelerde dediğim gibi hala kabul etme sürecini tam aşmış aileler de var ama, küçük yaş grubu olduğu için hala sorgulayan ailelerimiz gelip bizim ne yaptığımızı da sorgulayabiliyorlar. Neden, bu özel eğitimi daha iyi tanımadıkları için oluyor.

3.1.2. BEP

Ailelerin BEP sürecine ilişkin deneyimlerinin incelenmesi amacıyla yapılan görüşmelerin çözümlenmesi sonucunda; (i) BEP'in ne anlama geldiği, (ii) amacı ve (iii) bulunması istenen amaçlar alt temalarına ulaşılmıştır. BEP'e ait alt temaların genel görünümü Şekil 3.2' de sunulmuştur.

Şekil 3.2. BEP'e ilişkin deneyimler

Sene başında okulda gerçekleştirilen BEP hazırlama toplantılarına katılan aileler BEP'i, BEP'in her bir çocuğa özgü hazırlanan bir eğitim programı olduğunu ve sene boyunca yapılacak etkinliklerin ailelerle paylaşılması olarak tanımlamıştır. Buna ilişkin görüşünü A₁ "BEP çocukların gelişimi ile ilgili sene başından sene sonuna kadar yapılan faaliyetlerin dönem dönem velilerle paylaşılmasına denir." sözleriyle ifade ederken; A₅ "Bence bütün özel çocukların ihtiyacı olan bir şey diye düşünüyorum." sözleriyle dile getirmiştir.

Sene başında kendilerine bilgi verilmediği için BEP toplantısına katılmayan aileler ise BEP'in anlamını çocukların bireysel (yalnız başına) eğitim alması olarak tanımlamışlardır. Bu konuda A₄, A₇ ve A₈ benzer görüşlere sahiptir. Örneğin, A₇ görüşünü "Hocam direkt bireysellik, yani çocuğun eğitimi bireysel alması." sözleriyle dile getirirken A₈ "Yani bana göre çocuğun yalnız eğitim alabileceği bir şey. Mesela

diyelim bireyselle aldığında çocuk yalnız derslerini alabiliyor.” anlamına geldiğini belirtmiştir. A₂ ve A₆ bu konuda görüş beyan etmemiştir.

BEP’in amacının çocuğu tanımak ve çocuğa bireysel eğitim sunmak olduğunu belirten A₈, görüşünü “Bunun amacı çocuklara daha yararlı bir eğitim vermek diye düşünüyorum. Bireysel dediğiniz anda benim çocuğa yalnız ders verme amacınız olduğunu düşünüyorum. O yüzden güzel olacağını düşünüyorum... Çocuğun ileri ki dönemde eksik olan yönlerini tamamlamak için yaptığınızı düşünüyorum.” sözleriyle ifade etmiştir. A₃, A₆, A₇ ve A₈ ise BEP’in hazırlanma amacının çocukların ilerlemesini sağlayarak onları geliştirmek olduğunu söylemişlerdir. A₆ bu görüşünü şu sözlerle detaylandırmıştır:

Bizim çocuklarımıza katkısı olsun diye. Yani çocuğum öğrendiği şey bilmiyordu. Yani ben buraya verdikten sonra çocuğumu, çocuğumda bayağı bir ilerleme oldu. Örneğin çocuğum eline bir çatal bile alamıyordu. Çocuğum yürüdüğü zaman denge kaybediyordu, sürekli dönüyordu, sürekli. Yani heç karşısına geçemiyordum. Ama sürekli bu eğitimi aldıktan sonra ilerleme, bayağı bir ilerlemesi oldu çocuğumda.

Çocukların ilerlemesini takip etmek ve eksik oldukları noktaları belirlemek için BEP hazırlandığını A₁, “BEP’in amacı çocuk ne kadar ilerlemiştir ne kadar eksikliği vardır veya ne kadar üstüne koyabildik onun belirlenmesi içindir.” sözleriyle açıklamıştır. BEP’in amacında aile görüşlerinin alınmasına dikkat çeken A₅ ise “Bütün velilerin görüşlerini almak için ya da o çocuklar için neler yapabiliriz, ne gibi eksiklikleri var, nasıl tamamlayabiliriz diye yapılıyor.” sözleriyle düşüncelerini belirtmiştir.

Ailelere BEP hazırlanırken hangi amaçlara yer verilmesini istedikleri sorulduğunda ailelerin A₁ dışındaki ailelerin tamamı öncelikle dil ve iletişim becerilerine yer verilmesini istediklerini belirtmişlerdir. Dil ve iletişim becerilerini sırasıyla özbakım becerileri, motor becerileri, davranış problemlerinin üstesinden gelme, sosyal beceriler, okuma yazmaya hazırlık becerileri ve matematik becerileri izlemektedir. Çocuğunun dil ve konuşma becerilerinde eksiklikleri olduğunu ve hazırlanacak BEP’te dil ve konuşma becerilerine yönelik amaçlara yer verilmesini istediğini A₂ “Dil konuşmalarında eksiklikler var. Ya şu anda ufak tefek kelimeleri kendi çıkarıyor ama daha çok böyle anlamlı yani kelimeler kullanması, daha çok cümleye yönelik çalışma yapılması lazım.” sözleriyle dile getirmiştir. BEP hazırlanırken çocuğunun öncelikli ihtiyaçlarına uygun amaçlara yer verilmesi gerektiğine dikkat çeken

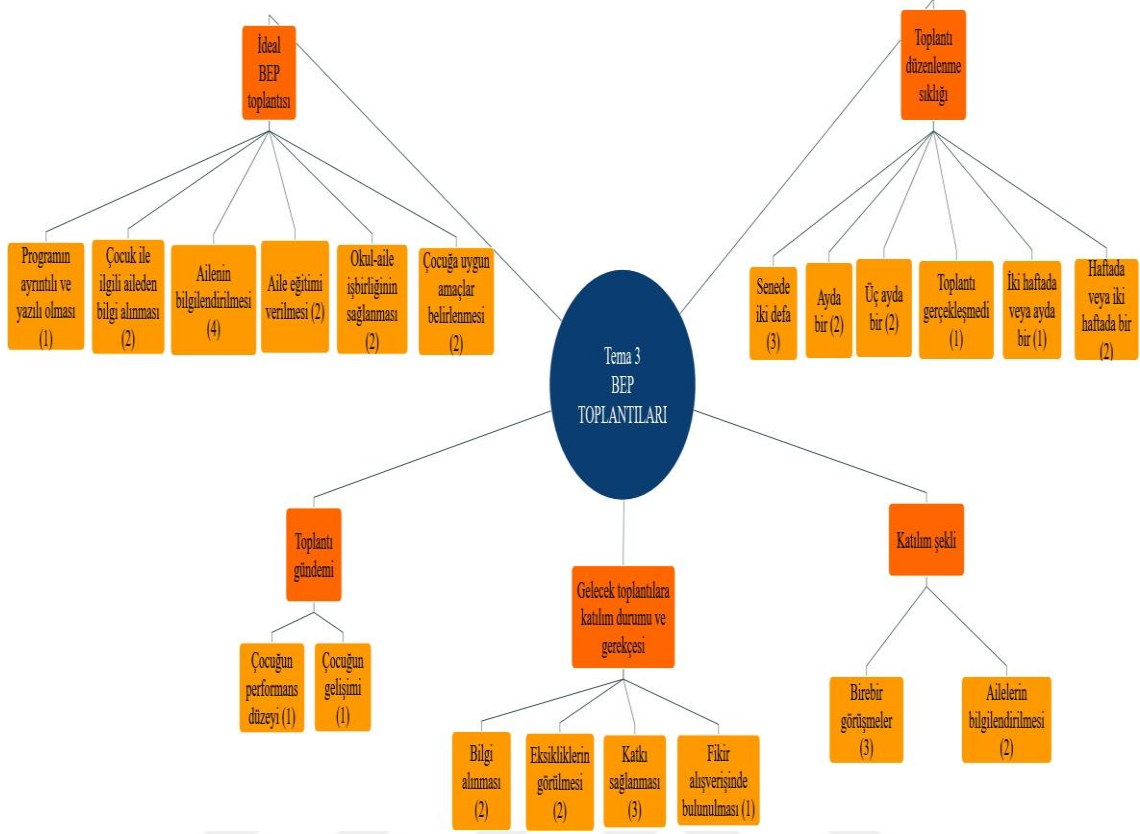
A₃, bu öncelikli ihtiyaçların iletişim becerileri, özbakım becerileri ve sosyal beceriler alanlarında olduğunu şu sözlerle vurgulamıştır:

... Çocuğu çağırıyorsun dönüp bakmıyor. Bir kere çocuğun iletişimi, çocuğun yeme içmesi konusunda biz çok sıkıntı çektik başlarda... Özellikle önemli olan iletişimi, yeme içmesi, karşı tarafa, arkadaşlarına ve çevresine karşı davranışları. Nasıl davranması gerekiyorsa onu ele alabiliriz. Bu tarz şeyler... Önce kendi ihtiyaçları, sonra dışa dönük ihtiyaçlarını ele alabiliriz.

Çocuğunun davranış problemleri olduğunu ve tekrarlı davranışlar sergilediğini belirten A₂, bu davranışların önlenmesine yönelik amaçlara yer verilmesi gerektiğini “Hocam benim çocuğumun en çok davranışlarının düzeltilmesine ihtiyacı var. Bir de konuşma. Onun dışında yani... Hocam şu an mesela kapı takıntısı var. Kapı açık kaldığında ağlıyor, gidip kapatmak istiyor, kapattığında duruyor. Mesela işte sallanması var. Bir de elini ağzına götürüyor.” sözleriyle dile getirmiştir. A₆ ise BEP hazırlama sürecinde dil konuşma ile ilgili amaçlara ek olarak çocuğunun okuma-yazmaya hazırlık becerileri, matematik öğretimi ve ince motor becerilerinde eksiklikler yaşadığını ve bunlara yönelik amaçlara yer verilmesi gerektiğini “Yani şu an benim çocuğumun ihtiyaç duyduğu şey şu anda mesela okumasını öğretsin, saymasını öğretsin. Yani çocuğumda bunları daha öncelikli olarak isterdim... Başka öncelik olarak el işleri olsun, yazması olsun çocuğumda bunları da çok isterdim.” sözleriyle ifade etmiştir.

3.1.3. BEP toplantıları

Ekip üyelerinin BEP sürecine ilişkin deneyimlerinin incelenmesi amacıyla yapılan görüşmelerin çözümlenmesi sonucunda; (i) BEP toplantılarının düzenlenme sıklığı, (ii) toplantı gündemi, (iii) toplantıya katılım şekli, (iv) ideal BEP toplantısı ve (v) gelecek toplantılara katılım durumu ve gerekçesi alt temalarına ulaşılmıştır. BEP toplantılarına ait alt temaların genel görünümü Şekil 3.3’te sunulmuştur.

Şekil 3.3. BEP toplantılarına ilişkin deneyimler

Öğretmenlere BEP toplantılarını ne kadar sıklıkla düzenledikleri ve düzenledikleri bu toplantıların gündeminde neler olduğu sorulduğunda öğretmenler toplantıların düzenlenme sıklığı hakkında farklı görüşler belirtmişlerdir. OÖ₁ ve OÖ₂ her dönem başında bir defa olmak üzere senede iki defa BEP toplantıları düzenlediklerini belirtmişlerdir. OÖ₂ toplantıların düzenlenme sıklığını “Yani ne kadar sürede toplanıyor; I. dönem bir, II. dönem bir şeklinde olmak üzere iki şekilde yıl içinde iki kere toplanmış oluyoruz.” sözleriyle ifade etmiştir. OÖ₃ ise iki ayda bir BEP toplantıları düzenlediklerini dile getirmiştir. Toplantıların gündeminde çocukların gelişimlerini ve farklı gelişim alanlarındaki var olan performans düzeylerini ele aldıklarını söyleyen OÖ₃ “Çocukların eee gelişimleri oluyordu genel olarak. Hani hangi alanlarda çok daha çok gelişiyorlar, hangi alanlarda daha geri planda kalıyorlar veya hani hangilerini daha üzerinde durmamız gerekiyor, hangi gelişimleri üzerinde daha fazla üzerinde durmamız gerekiyor, genelde çocukların gelişimleri üzerinde konuşuyorduk.” sözleriyle bu konudaki görüşünü ifade etmiştir. Buna karşın ÖE₁, ÖE₂, ÖE₃ ve OÖ₄ BEP ekibinin kurulmadığını ve BEP toplantılarının gerçekleşmediğini ancak resmiyette toplantıların yapılmış olarak gösterildiğini ifade etmişlerdir. OÖ₄ bu konudaki görüşünü “BEP

toplantıları yapılmadı hani şey olarak, resmi olarak yapılmadı. Eee sadece kağıt üzerinde yapıldı bu toplantılar.” sözleriyle dile getirmiştir. ÖE₃ ise “Yani resmi olarak bi BEP toplantısı gerçekleştirmedik. Ama biz kendi sınıfımdaki okul öncesi öğretmeni ile birlikte aileleri bilgilendirdik. Ailelerle ara ara BEP konusunda görüşmelerimiz oldu yani.” sözleriyle diğer öğretmenlerin görüşlerine benzer nitelikte yanıt vermiştir.

BEP toplantılarının gerçekleştirilmediğini söyleyen öğretmenler BEP hazırlama sürecinde ailelerle bire bir görüşmeler yapıldığını ve ailelerin BEP hazırlama sürecinin nasıl gerçekleştirildiği hakkında bilgilendirildiğini söylemişlerdir. ÖE₁ aileleri sürece nasıl dahil ettiğini “Ya şöyle söyliyim ailelerle evet yüz yüze görüşüyorum. Sürekli olarak çocukların gelişimlerini takip ediyoruz. Ama şöyle bir şey var, ben BEP hazırlıyorum diyerek ailelerle görüşme yapmadım. BEP’i hazırladıktan sonra sadece ailelere BEP hazırladım dedim.” sözleriyle belirtirken ÖE₂, ilk olarak aileleri sene başında bilgilendirdiklerini sonrasında ise ailelerle haftalık görüşmeler yaparak sürece devam ettiğini “Bakıldığında standart bir toplantı düzenlemedik. Sadece benim atıyorum şefime gidip hazırlanıyor hocam, şefime gidip kaba değerlendirme alıyorum hocam veya aileye performans alım sürecimiz devam ediyor, partnerime şimdi şu becerileri gözlemleyeceğim şeklinde bildirimler yapmam şeklinde oldu daha fazla.” sözleriyle ifade etmiştir.

Ailelere daha önce çocuklarına BEP hazırlamak amacıyla gerçekleştirilen bir toplantıya katılıp katılmadıkları sorulduğunda ise iki aile (A₁ ve A₅) dışında diğer aileler katılmadıklarını belirtmiştir. BEP toplantısına katıldığı söyleyen ailelerden A₁ toplantıya katılımını “Bir toplantıya katıldık. Sene başında bir kere katıldık.” sözleriyle, A₅ ise “Okulda katılmıştık” sözleriyle ifade etmiştir. BEP toplantısına katılmayan ailelere toplantıya neden katılım sağlamadıkları sorulduğunda ise kendilerine BEP toplantısının gerçekleştirileceği hakkında bilgi verilmediğini dile getirmişlerdir. A₈ toplantı hakkında kendisine bilgi verilmediğini “Yok yok hocam herhangi bir toplantıya katılmadım... Yani haberim olsa katılırım yani. Yani herhangi bir haberim olmadı, ya da biri bana söylemediği için bilmiyorum yani o yüzden katılmadım.” sözleriyle dile getirmiştir.

BEP toplantısına katılmayan ailelere BEP toplantısına katılmalarının yasal bir hakları olduklarını ve bu yasal hakları hakkında bilgileri olup olmadığı sorulduğunda A₃, A₄, A₇ ve A₈ BEP toplantısına katılmalarının yasal hakları olduğunu bilmediklerini ve bilselerdi toplantıya katılım sağlayacaklarını dile getirmiştir. A₃ bu konudaki

görüşünü “Yasal bir hakkım olduğunu bilmiyordum... Tabii ki de katılırdım, tabii ki de üstüme düşüyor yani bir görev gibi.” sözleriyle ifade etmiştir. A₂ ve A₆ BEP toplantısına katılmalarının yasal hakkı olduklarına dair bilgileri olduğunu ancak BEP toplantısı yapılacağı hakkında kendilerine bilgi verilememesi nedeniyle katılmadığını “Ya haberim olmamış olabilir belki de o yüzden katılmamışımdır.” sözleriyle açıklamıştır.

BEP toplantısına katılmayan ailelere BEP toplantılarına katılmış olsalardı toplantıların ne kadar sıklıkla düzenlenmesini istedikleri sorulduğunda ailelerin yanıtları haftada bir ile üç ayda bir arasında değişmektedir. A₂ ve A₃ toplantıların haftada bir veya iki haftada bir gerçekleştirilmesinin daha iyi olacağı “Haftada bir veya iki haftada bir yani yapardım.” sözleriyle dile getirmiştir. A₄ BEP toplantılarının iki haftada bir veya ayda bir olacak şekilde düzenlenmesi gerektiğini “Yani ayda bir, bilemedin on beş günde bir.” sözleriyle ifade etmiştir. A₆ BEP toplantılarının üç ayda bir gerçekleştirilmesini istediğini “Ben en azından çocukların velilerine örneğin bilgi vermek amaçlı üç ayda bir yapardım...” sözleriyle açıklamıştır. A₇ BEP toplantılarını kendi düzenleseydi ayda bir toplantılar gerçekleştireceğini “Ayda bir defa olurdu yani.” sözleri ile ifade ederken A₈ ise BEP toplantı sıklığının ayda bir veya iki üç ayda bir düzenlenmesini istediğini “Valla hocam yani ayda bir olsa ne kadar güzel olurdu. Çocuğun yani ayda bir değerlendirmesi, ya da o süreç bilgi almak için mesela çok iyi olurdu. Yani ben isterdim... Yani en azından birkaç ay, 2 ay 3 ay fark etmez.” sözleriyle açıklamıştır.

Daha önce BEP hazırlamak amacıyla gerçekleştirilen bir toplantıya katıldıklarını belirten iki aile (A₁ ve A₅) bulunmaktadır. Yalnızca bu ailelere katılmış oldukları BEP geliştirme toplantısını değerlendirmelerine yönelik ek sorular sorulmuştur. Ancak, ailelerin vermiş oldukları yanıtlardan aslında BEP geliştirme toplantısına değil dönem başında yapılan veli toplantısına katılmış oldukları çıkarımı yapılmakta ve söz konusu veli toplantısını BEP geliştirme toplantısı olarak düşündükleri anlaşılmaktadır. Yine de şeffaf olmak amacıyla elde edilen bulgular paylaşılmıştır.

A₅ söz konusu toplantıya ne zaman katıldığını hatırlamadığını dile getirirken; A₁ “Bir toplantıya katıldık. Sene başında bir kere katıldık.” sözleriyle BEP toplantısının sene başında gerçekleştiğini belirtmiştir. BEP toplantısında kimlerin katıldığı sorulduğunda aileler, öğretmenlerin ve sınıftaki diğer velilerin yer aldığını söylemişlerdir. Ekipte yer alan üyeleri A₅ “Sadece bütün veliler, şey öğrencilerin velileri

vardı. X Öğretmen, bir de Y Öğretmen vardı.” sözleriyle ifade ederken A₁ buna ek olarak ekiple öğrencilerin de yer aldığını “Veliler vardı, öğrenciler vardı. Öğretmenlerimiz bize bilgi verdiler.” sözleriyle belirtmiştir.

BEP toplantısının ortalama ne kadar sürdüğü sorulduğunda A₁ toplantının yarım gün sürdüğünü “Bir gün, yani sabahdan öğleye kadar sürdü.” sözleriyle açıklarken A₅ toplantının bir saate yakın sürdüğünü “Bir 40 dakika sürdü herhalde. 1 saat, 40 dakika kadar sürdü. Bayağı bir konuştuk yani, bayağı sohbet ettik.” sözleriyle dile getirmiştir. Ailelere BEP toplantısındaki izlenimleri sorulduğunda A₁ samimi bir atmosferin hakim olduğunu “Yani bir aile ortamı hissettik. Hocalarımızın en az bizim kadar çocuklarımızın sahiplendiğini fark ettik. Onların mesleğine karşı olan öz verilerini hissettik. Ondan dolayı şahsi olarak onlara teşekkür ettik.” sözleriyle dile getirirken; A₅ ekip üyeleri arasındaki iletişimin iyi olduğunu “Gayet iyiydi. Gayet iyiydi, ilgiliydiler. O yüzden de bayağı bir karşılıklı sohbet etmiştik yani.” şeklinde izlenimini ifade etmiştir.

BEP toplantısının gündeminin ne olduğu sorulduğunda, A₁ öğretmenlerin önce genel sonra özel olarak çocuklar hakkında bilgilendirme yaptıklarını “Bireysel olarak konuşuldu. Bir de genel olarak bir toplantı yapıldı. Hani çocukların genel durumu bize bildirildi. Daha sonra da bireysel olarak çocukların gelişimleri ailelere de aktarıldı.” sözleriyle ifade etmiştir. Bunlara ek olarak çocuğu hakkında genel bir değerlendirme yapıp çocuklarının eksik ve güçlü yönlerinin belirlendiğini “Kendi şahsi çocuğumun mesela şu kadar gelişmiştir veya bu konuda gelişmemiştir, eksikliği şurada vardır veya şunu üstüne koyduk, çocuk şurada gelişti onlardan bahsedildi. Çocuğunun temel ihtiyaçları ile ilgili konuşmalarımız oldu, yani genel bir çocuk değerlendirmesi oldu.” sözleriyle detaylandırmıştır. BEP toplantısında ailelerin çocukları hakkında beklenti ve görüşlerinin alındığını, çocuklar için neler yapılabileceğinden bahsedildiğini dile getiren A₅ ise bu görüşünü şu sözlerle açıklamıştır:

Yani çocuklarla ilgili yapılan etkinliklerden bahsettik. Çocuklar için ne yapabiliriz ya da siz çocuklarınız için ne istiyorsunuz? Bu tarz görüşlerinizi bize bildirin dediler... Sınıfta yapılan etkinlikleri konuşmuştuk. İşte biz böyle böyle etkinlikler yapıyoruz. Hangi çocuğun ne eksikliği vardı, siz evde neler yaptınız o çocuklara, ilerleme görüyor musunuz çocuklarınızda bu tarz şeyler konuşmuştuk.

Toplantıda hangi kararlar alındığına ilişkin A₁ öğretmenin yönlendirmesi sonucu bir program hazırladıklarını “Daha çok telefonla birbirimizi bilgilendirdik. Çocukla

ilgili eksikler nerede varsa onu tamamlamaya çalıştık. Bir brifing gibi oldu yani öğretmenlerimiz bize brifing verdiler bu konuda bizi aydınlattılar... Çocukların fiziksel veya duygusal olarak kötü etkilenmeyeceği şekilde hocalarımızın çizdiği yolda devam etmeye çalıştık.” sözleriyle dile getirirken A₅ toplantıda alınan kararları hatırlamadığını “Şu an hatırlamıyorum.” sözleriyle ifade etmiştir.

Ailelere katılmış oldukları BEP toplantısında görev ve sorumluluklarının neler olduğu sorulduğunda A₁ en temel sorumluluğunun iş birliği olduğunu “Biz hocaların bize verdiği ödevi evde uygulamak.” sözleriyle dile getirirken; A₅ bu süreçte öğretmenden bilgi almak ve gerektiği durumlarda görüşlerini bildirmekle sorumlu olduğunu “Kendi görüşlerimi duygu ve düşüncelerimi söyledim. Onlar sordu ben söyledim işte. Acaba çocuğa böyle yapsak daha mı iyi olur ya da işte siz evde bu tarz şeyleri yapın daha iyi yol kat edelim tarzı şeyler konuştuk.” sözleriyle açıklamıştır.

Gerçekleştirilen BEP toplantısının olumlu yönlerinin neler olduğu sorulduğunda A₅ “Toplantıda, baya olduğu için şu an aklıma gelmiyor tam olarak.” sözleriyle toplantı ayrıntılarını hatırlamadığını belirtirken A₁, çocuğun eksik yönlerinin belirlenerek ortak paydada buluşulduğunu “Biz ortak bir paydaya vardık. Bütün çocuklarımızın bu yönde eksikleri olduğunu bildik.” sözleriyle ifade etmiştir. Ek olarak, bu sayede gelecek ile ilgili olumsuz algılarının yıkıldığını, süreçte yalnız olmadıklarını ve çocuğunun topluma nasıl adapte olabileceklerini anladığını şu sözlerle dile getirmiştir:

Nasıl topluma entegre olabileceğimizi anladık... Hem öğretmenlerimiz karşısında teşekkür aldık hem biz onlara teşekkür ettik hem veliler birbirine. Yani böyle mutlu oldular. Sıkıntılı bir süreçte geçtikleri halde bu sıkıntı bizim tek değil herkesindir dedik. Sanki bir hafifleme meydana geldi, daha nasıl aydınlanmış oldular. Daha nasıl güzel çocuğumuza eğitebiliriz düşüncesi ortaya çıktı.

Bunlara ek olarak A₁ ailelerin bilinçlendirilmesinin ve süreç hakkında bilgilendirilmesinin BEP toplantısının olumlu bir yanı olduğunu “Ya bilgi paylaşımı vardı. Hemen hemen herkes birbirine karşı saygılı idi ama herkes de bir arayış içindeydi. Acaba ben bir şey kavrayabilir miyim, benim eksikim nerededir, ben eksikimi nasıl tamamlayabilirim. Bunu velilerden alacak tarafı vardır, öğretmenlerden alınacak tarafları vardır.” sözleriyle detaylandırmıştır. A₅ BEP toplantısının üzerinden zaman geçtiği için toplantının olumlu yönlerini hatırlamadığını dile getirmiştir.

Aileler toplantı ortamının ve ekip üyeleri arasındaki iletişim ve etkileşimin saygı ortamı içerisinde gerçekleştiğini dile getirmişlerdir. A₅ bu konudaki görüşünü “Herkes

saygılıydı, biri konuşurken bir diğeri dinliyordu. Öğretmen konuşurken biz onu dinledik. Hani ne demek istiyor, biz de ne yapabiliriz, nasıl katkı sağlayabiliriz diye.” sözleriyle belirtmiştir. BEP toplantısına katılan ailelere toplantıya ne gibi katkıları olduğu sorulduğunda ekip üyeleri ve diğer aileler ile fikir alışverişi sağlayarak çocuğun gelişimi için neler yapılabileceğine ilişkin kararlar alınmasına katkı sağladıklarını A₁ bu görüşünü “Katkımız, biz aileler bir araya geldik, çocuklarımızın nasıl gelişimi nasıl olabilir diye fikir alışverişinde bulunup öğretmenlerin bize gösterdiği yolda ilerlemektir.” sözleriyle dile getirmiştir. A₅ BEP toplantısına olan katkısını “Evet F. hanımla konuştuk biz. İşte hani çocuğun nasıl, senin çocuğun durumu nasıldı buraya gelirken? Sen buradan memnun musun? Bu tarz şeyler sormuştu. O da çok gayet memnun olduğunu bana söyledi. Fikir alışverişi yaptık.” sözleriyle belirtmiştir.

Aileler katıldıkları BEP toplantısında kararların öğretmenlerin aileleri yönlendirmesi şeklinde alındığını belirtmişlerdir. A₅ bu durumu “Yani çocuğun durumuna göre konuştuk biz. Nasıl yapabiliriz diye, yani ben çocuğumu normal bir anaokuluna göndermek istiyordum öğretmenlere danışmıştık. Hani bana nasıl bir yol gösterebilirler diye. Bu konuda konuşmuştuk. Onlar da gayet iyi bana yol göstermişti sağ olsun.” sözleriyle ifade etmiştir.

Ailelere gerçekleştirilen BEP toplantısının amacına ulaşip ulaşmadığı sorulduğunda aileler toplantının amacına ulaştığı “Bence ulaşıldı. Çünkü ben düşüncelerimi açık bir şekilde ifade ettim. Onlar da beni gayet iyi karşıladı.” sözleriyle A₅ görüşünü belirtmiştir.

BEP toplantısı süresince olumsuz bir durumla karşılaşp karşılaşmadığına ilişkin A₅ BEP toplantısında herhangi bir sorun yaşamadığını fakat rehber öğretmenin bulunmamasının süreci olumsuz yönde etkilediğini söylemiştir. A₅ bu görüşünü “Yo öğretmenlerimizden gayet memnunum. Ama sadece hani bir rehber öğretmeni olsa bence çocuklar için biraz daha iyi olabilirdi diye düşünüyorum.” sözleriyle dile getirmiştir. A₁ ise “Hayır herhangi bir olumsuz şey olmadı.” sözleriyle bu konudaki görüşünü ifade etmiştir.

BEP toplantısını katılmadığını dile getiren ailelere BEP toplantılarını planlama yetkileri olsaydı toplantıda neler yapacakları sorulduğunda A₃ çocuğun öncelikli ihtiyaçları doğrultusunda çocuğuna uygun amaçlar belirlenmesi için ayrıntılı bir planlama yaparak yazılı bir program hazırlayacağını şu sözlerle açıklamıştır:

Yani şey yapardım, en ince ayrıntısına kadar bir kere düşünürdüm. Mesela ilk en önemli çocuğun nesi. Mesela çocuğun tutturmaları, çocuğun hal hareketleri, temizliği, giyimi varsa çok aşırı takıntıları bunları bi şekilde yani düz normal bir seviyeye getirene dek böyle bir ilerleme, böyle bir aşamalar kaydederdik. Onların planlarını yapardık yazılı olarak da tabii her zaman elimin önünde olması lazım. Bir kere yazılı olması lazım. İnsanlık hali insan unutabiliyor. Şey atlayabiliyor yani her zaman elinin altında bir planın olması lazım.

A₄ BEP toplantılarını planlama yetkisi olsaydı ailenin bilgilendirilmesi ve aile eğitime ağırlık verilmesi üzerinde duracağını “Bu tür çocuklar için ailenin bilgilendirilmesi en azından ailenin eğitim alması lazım... Benim için önemli olan ailenin tabii olayın farkına varılması. Aileye eğitim verirdim.” sözleriyle dile getirmiştir. Buna ek olarak çocukla en fazla zaman geçiren kişilerin aileler olması sebebiyle gerçekleştirilecek olan BEP toplantılarında okul-aile iş birliği yapılması gerektiğine dikkat çeken A₄ bu durumu “Öncelikle çocuk aile ile büyük zamanını geçiriyor. Öğretmenler ile okulla yani birlikte iş birliği yapılırsa daha iyi olur.” sözleriyle ifade etmiştir.

A₇ BEP toplantılarını çocuk merkezli, çocuk ve özel eğitim hakkında bilgi edinmeyi sağlayacak şekilde düzenlemek istediğini “Konuşma yani gündem çocuk olurdu. Çocuklar hakkında bilgi edinmek, hani bilmeyen insanları mesela yönlendirmek...” sözleriyle detaylandırmıştır. A₈ ise bir BEP toplantısını planlama yetkisi olsaydı toplantıda aileyi sürece dahil edecek, eğitim süreci hakkında toplantıdaki diğer katılımcıları bilgilendirecek ve yönlendirecek şekilde planlama yapacağını şu sözleriyle ifade etmiştir:

Yani ben olsam güzel bir toplantı hazırlarım. Mesela ailesi, annesini çağırırım. Mesela çocukla ilgili ne istiyorsunuz, hani çocuğun eğitimi ne olmalı diye bilgilendiririm. Çocuğu şöyle yapın, buraya götürün, ya da eğitimin ne kadar saat süre verilmeli bu konuları toplantı hazırlandığı süre içerisinde düşünürüm.

Ailelere yapılan bu görüşme sonrasında çocukları için gerçekleştirilecek olan bir sonraki BEP geliştirme toplantısına katılmak isteyip istemediklerini gerekçeleriyle belirtmeleri istendiğinde A₄ çocuğu hakkında bilgi almak, çocuğunun eğitimine katkı sağlamak ve çocuğu mümkün olabildiğince geleceğe hazırlamak amacıyla gerçekleştirilecek olan bir sonraki BEP toplantısına katılmak istediğini şu sözlerle aktarmıştır:

Bana göre çocuğum, yani çocuğum olduğu için katılmak isterim. Hem bilgi almak hem çocuğu tanımak. Bunun ne olduğunu bilmek zorundayız biz de ona göre davranmak

zorundayız. Yani biz de onun eğitimine en azından aile olarak bir katkıda bulunmamız lazım ki tabiri caizse ömür boyu onun yanında yaşamayacağız, bizden sonraki hayatını devam ettirsin diye.

A₅ gerçekleştirilecek olan bir sonraki BEP toplantısına katılmak istediğini belirtmiş ve bu isteğine gerekçe olarak çocuğu hakkında bilgi almak ve çocuğun gelişimini takip etmek, ekip üyeleri arasında fikir alışverişinde bulunmak ve çocuğuna verilecek olan eğitim hakkında bilgi sahibi olabilmek olduğunu göstermiştir. Bu konudaki görüşünü A₅ şu sözlerle vurgulamıştır:

En büyük sebep öğretmenlerden çocuğum hakkında bilgi alırdım. En azından bir fikir alışverişi yapardık. En son toplantıdan sonraki dönemde ne yaptılar ne tür etkinlikler yaptılar, neler çalıştılar, çocuğum biraz daha yol kat etti mi? Ben bir anne olarak evet burada görebiliyorum, ama çocuk işte yani bir anne yanında farklı davranıyor, öğretmenin yanında farklı davranıyor. Merak ediyorum acaba biraz daha yol kat etti mi, ilerledi mi, yoksa aynı yerde mi?

A₆ ve A₈ gerçekleştirilecek olan bir sonraki BEP toplantısına katılmak istemelerinin en önemli sebebinin çocuklarının zayıf yönlerini görebilmek ve bunun giderilmesi için çabalamak olduğunu ifade etmişlerdir. A₆ bu durumu “Yani çocuğum için her şeyin iyisi olsun. Eksiklerini ben de göreyim, diye katılmak isterdim.” sözleriyle dile getirmiştir.

Ailelere katılacakları toplantıda çocuklarıyla ilgili neyi dile getirmek istedikleri ve hani becerilerin kazandırılmasını istedikleri sorulduğunda ailelerin vermiş olduğu yanıtların “BEP’te yer alması istenen amaçlar” alt teması ile aynı olduğu görülmüştür. Bu alt temada yer alan kodları hatırlamak gerekirse; en çok dil ve iletişim becerilerinin geliştirilmesine yönelik görüş beyan edilmiş ve bunu sırasıyla özbakım becerileri, motor becerileri, davranış problemlerinin üstesinden gelme, sosyal beceriler, okuma-yazmaya hazırlık becerileri ve matematik becerileri izlemektedir. Buradaki kodlardan farklı olarak A₄ ebeveyn-çocuk ilişkilerinin güçlendirilmesine dikkat çekmiştir:

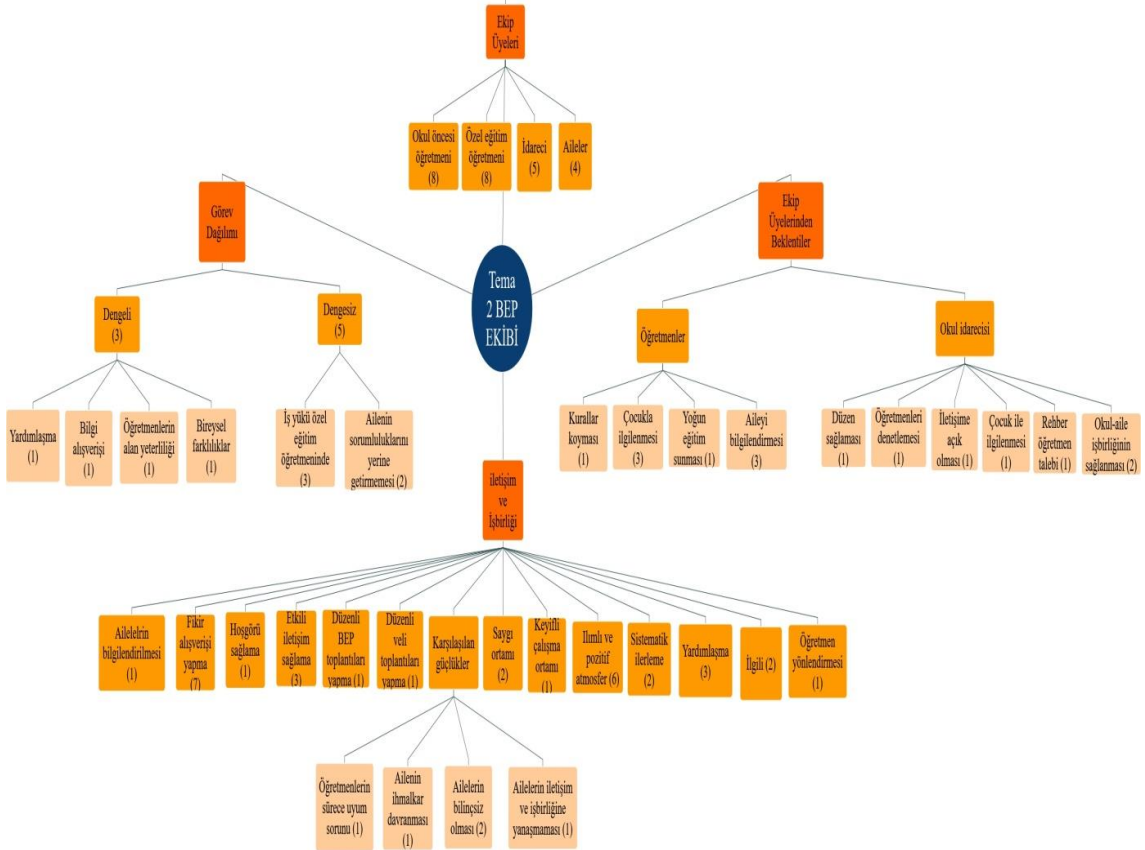
Oğlumla oyun oynamayı çok isterim. Oynuyorum ama benim istediğim gibi veya çocuk baba ilişkisinin istediğim gibi değil yani. Biraz tek taraflı, yani oğlumu mutlu etmek için. Ama babanın da mutlu olması, koşarak gelmesi lazım. Baba bunu yapalım, onu yapalım demesini isterim oğlumun.

Bunlara ek olarak A₈ gerçekleşecek olan bir sonraki toplantıda çocuğu ile daha fazla ilgilenilmesi ve öğretmenlerin aileleri daha fazla bilgilendirmesini isteyeceğini şu sözlerle açıklamıştır:

Mesela beyin olarak gelişimi acaba ne tür durumda. Yani onu düşünüyorum sürekli. Mesela ne vermem gerekiyor ya da buna nasıl davranmam gerektiğini sürekli düşünüyorum. Gelişim istiyorum çocuğumda ama bu sadece eğitimle mi yoksa başka bir şeyde de var mı? Ama eğitimle olduğunu eminim de yani yine de bilgi almak istiyorum.

3.1.4. BEP ekibi

Ekip üyelerinin BEP hazırlama sürecine ilişkin deneyimlerinden BEP ekibine ilişkin görüşlerinin incelenmesi amacıyla görüşmelerin çözümlenmesi sonucunda; (i) BEP ekip üyeleri, (ii) üyeler arası iletişim ve iş birliği, (iii) ekipteki görev ve sorumlulukların dağılımı, (iv) ekip üyelerinden beklentiler, (v) ekip üyelerinin görev ve sorumlulukları ve (vi) ekip üyelerine karşı görev ve sorumluluklar alt temalarına ulaşılmıştır. BEP ekibine ait alt temaların yoğun olması ve tek bir şekil üzerinde gösteriminin zor olması nedeniyle genel durum iki farklı şekilde gösterilmiştir. BEP ekip üyeleri, üyeler arası iletişim ve iş birliği, ekipteki görev ve sorumlulukların dağılımı ve ekip üyelerinden beklentiler alt temaları Şekil 3.4'te, ekip üyelerinin ekipteki görev ve sorumlulukları Şekil 3.5'te ve ekip üyelerine karşı görev ve sorumlulukları alt teması Şekil 3.6'da sunulmuştur.

Şekil 3.4. BEP ekibine ilişkin deneyimler (Alt tema 1, 2, 3 ve 4)

Görüşme yapılan ekip üyelerine BEP hazırlama sürecinde; BEP ekibinde kimlerin yer aldığı sorulduğunda okul idarecisi ve OÖ₂ ekipte okul idarecisinin, öğretmenlerin ve ailelerin yer aldığını dile getirmişlerdir. OÖ₂ ekipte yer alan üyeleri “Ekipte en başta biz sınıf öğretmenleri yer alıyoruz. Okul müdürümüz, müdür yardımcımız ve diğer zümre arkadaşlarımız eee yani veliyi de dahil etmeye çalışıyoruz.” sözleriyle ifade etmiştir. Buna karşın ÖE₂ BEP ekibinde özel eğitim öğretmenin, okul öncesi öğretmenin ve okul idarecisinin yer aldığını fakat okul idarecisinin sadece sürecin ilerleyişi hakkında bilgi edinme kısmında aktif olduğunu ve okul öncesi öğretmenin sürece pasif olarak katılım sağladığını belirtmiştir. ÖE₂ bu görüşünü şu sözlerle dile getirmiştir:

Şimdi bakıldığında gittiğimde önüne hazır bir BEP’i koyacağım kişi benim şefim yani müdür yardımcımız. Onun dışında performans alan ben, çocukları gözlemleyen, kaba değerlendirme listelerini hazırlayan, daha sonrasında işte bunu BEP’e yansıtan kişi ben. Eee bakıldığında partnerim de var ancak maalesef dediğim gibi hani ona süreci anlatmakla geçti bu dönem.

ÖE₁ ve OÖ₄ ekip halinde bir şey yapılmadığını BEP toplantılarıyla sadece özel eğitim öğretmenin ilgilendiğini dile getirmiştir. OÖ₄ bu konudaki görüşünü “Ee BEP hazırlama sürecinde eee genelde bu işlerle özel eğitim öğretmenimiz ilgileniyor. Ben sadece kaba değerlendirme formlarında yardımcı oldum. Aileyle sanırım özel eğitim öğretmenimiz görüştü, o şekilde yararlanıldı.” sözleriyle ifade etmiştir.

OÖ₁ ve OÖ₃ BEP toplantılarına ailelerin katılmadığını, bire bir görüşmeler ve veli toplantıları ile ailelerden bilgi alındığını belirtmişlerdir. OÖ₁ bu durumu “Aile katılımını BEP geliştirme sürecinde yani yok ama şöyle mesela daha sonradan veli toplantılarımız oluyor. Veli toplantılarında özellikle bireysel ya da toplu şekilde velilerle bu süreçte görüşülüyor ona göre aileler de dahil ediliyor.” sözleriyle dile getirmiştir.

Görüşme yapılan ekip üyeleri BEP hazırlama sürecinde ekip üyeleri arasındaki iletişim ve iş birliğinden memnun olduklarını belirtmişlerdir. Ekip üyeleri arasında fikir alışverişi ve yardımlaşmanın olduğunu, saygı ortamı sağlanarak iletişim kurulduğunu OÖ₁ şu sözlerle dile getirmiştir:

Gayet güler yüzlülikle bu toplantımızı başladık aynı şekilde toplantımızı bitirdik hocam. ...Mesela branşımız farklı olduğu için mesela kendisi özel eğitim öğretmeni olduğu için mutlaka daha da fazla bilgisi var. ...Kendi eee nasıl size söylüyim eee hocam eğitimini aldığı için ben mesela özel eğitim eee şeyini almadım eğitimini almadığım için o konuda kendisi daha da bilgilidir diye mesela fikirlerinize saygı göstererek fikir alışverişinde bulunarak ona göre sürecimizi tamamladık.

ÖE₃ ekip üyeleri arasında bilgi alışverişi olduğunu ve sistematik olarak ilerlediklerini “İşbirliği iyiydi aslında. Yani hiçbir sıkıntı yaşamadık açıkçası. Birbirimizi bilgilendirip işte önceden zaten bir planlama yapıyorduk. İşte neyi nasıl yapacağız, uygulamasını nasıl yapacağız diye. Genel olarak iyiydi yani iş birliğimiz, etkileşimimiz.” sözleriyle dile getirmiştir.

Bunlara ek olarak OÖ₂ keyifli çalışma ortamları olduğunu ve bu ortamın ılımlı ve pozitif bir atmosfere sahip olduğunu şu sözlerle açıklamıştır:

Evet bizim ortamımız gayet güzel. Küçük bir okuluz. Eee hepimiz birbirimize yardımcı olmaya çalışıyoruz. Ben yeterli buluyorum açıkçası, sıcak bir ortamımız var. Çocuk sayılarımız gayet iyi, yeterli. Bu bizi yormuyo. Aynı ortamda olduğumuz için birbirimizden sürekli fikir alışverişi yapabiliyoruz. Bu bizi olumlu etkiliyor, işi daha keyifli hale getiriyor. İdarecilerimiz gerçekten bu iş yapmak için canla başla çalışıyorlar. Öğretmenlerimiz keza severek çalışıyor. Velilerimiz evet başta biraz yorsa da şu an onlar da bizim okulumuza eğitimimize ayak uyduruyorlar.

Okul idarecisi BEP hazırlama sürecinde aileler ve öğretmenlerin sürekli iletişim halinde olduğunu, ailelere çocuklarının özel durumlarına uygun bilgilendirmeler yapıldığını belirterek BEP ekip üyelerinin birbirleri ile kurdukları iletişim biçimlerinden şu sözleriyle bahsetmiştir:

Aileler de öğretmenlerle iletişim halindeler zaten sürekli. İşte çocukların engel durumuna göre gerekli bilgilendirmeler yapılıyor. Ee okul çapında toplantılarımız, veli toplantılarımız oluyor. Onların eee zaten sormak istediği sorular olursa bir şekilde cevaplandırıyoruz. ...Eee onun dışında öğretmenlerimizle velilerimizle iş birliği halindeyiz. Sürekli iletişim halindeyiz. Herhangi bir sorun yaşamıyoruz.

Buna karşın okul idarecisi öğretmenlerin sene başında uyum sürecinde zorlanmasından kaynaklı güçlük yaşadıklarını, bu süreci karşılıklı anlayış göstererek ve fikir alışverişinde bulunarak çözüme ulaştırdıklarını belirtmiş ve ekip üyelerinin iletişim ve iş birliği konusunda yaşadıkları güçlükleri ve bu güçlüklerle nasıl başa çıktıklarına ilişkin deneyimini şu sözleriyle dile getirmiştir:

Ekip üyeleri arasında zaten sık sık toplantı yapıyoruz. Okulumuz da küçük zaten tek katlı bir okul sürekli birbirimizi görüyoruz. Eee o konuda aksaklıkların meydana gelmiyor dediğim gibi toplantılarda da ufak tefek sorunlar olunca bunları dile getiriyoruz. Onların da fikrini alıyoruz. Karşılıklı fikir alışverişi sayesinde olabilecek sorunların önüne geçiyoruz. ...Mesela öğretmenlerin birbirine uyum süreci vardı dönem başında. Ama dönem sonunda tabii bu normale döndü. Onun olması da gayet normaldi dönem başında insanlar birbirine tanımıyor haliyle. Çağırıyoruz, konuşuyoruz, yüz yüze görüşmeler yapıyoruz. Bir sorunları

varsa dile getirmelerini istiyoruz. Bu şekilde önüne geçtik diyebiliriz... Süreçten memnunum açıkçası. Karşılıklı anlayış, sevgi, saygı çerçevesinde olunduğu sürece hiçbir sorunun çözölemeyeceğini düşünmüyorum açıkçası.

OÖ2BEP hazırlama sürecinde iletişim ve iş birliğinde bazı ailelerin ihmalkâr davranması, bilinçsiz olması ve iş birliğine yanaşmamasından dolayı karşılaştığı güçlükleri şu sözlerle açıklamıştır:

...Evet yani bu sorunları yaşıyoruz. Ben yine örnek verecek olursam, eee yaşadığım bir olay üzerinden eee bir öğrencimin bakım ve beslenme konusunda velimin çok ihmalkâr olduğunu fark ettim. Bu aslında öğretmenin görevi değil, anne babanın görevi. Çocuğun buraya karnı tok, altı temiz, üstü başı temiz bir şekilde gönderilmesi gerekiyor. Ama veli bunu benim çocuğum hasta işte zaten işte yapmasam da olur gözüyle bakıyor. Gözden çıkarmış oluyor öğrenciyi bir nevi. Biz bunu burda görünce çok üzülmüyoruz açıkçası. Hani o zaman eee eğitimden ziyade bunların üzerine yoğunlaşmış oluyoruz, yoğunlaşmak istiyoruz açıkçası.

Aileler BEP toplantıları sırasında katılımcıların iletişim biçimlerine ilişkin çeşitli temennilerde bulunmuşlardır. A₂ BEP ekip üyelerinden güler yüzlü ve ilgili olmalarını beklediğini “İşte öğretmenler sağ olsun elinden geleni yapıyorlar. Güler yüzlüler, ilgileniyorlar da zaten. Bunu da bekliyoruz zaten aynı şekilde.” sözleriyle ifade etmiştir. Buna ek olarak A₃ BEP ekibinin birbirini aile olarak görmesi ve samimi bir ortam sağlanması gerektiğini “Mesela bir ailedenmiş gibi bir samimilik olacak. Sonuçta o çocuğun öğretmeni günün yarısını orada geçiriyor, yarısını da evde bizimle geçiriyor. Bizden bir parça gibi yani ben çok böyle mesafe sevmiyorum aile gibi olmalı.” sözleriyle vurgulamıştır.

A₃ ayrıca BEP toplantılarında iletişim ve iş birliğine dayalı gerçekleştirilmesini beklediğini şu sözlerle dile getirmiştir:

Her yönüyle bir kere haberdar olmamız lazım her şeyden karşılıklı. O çocuğun mesela ne yaptığı ve ne yapması gerektiği ile ilgili her zaman bir karşılıklı iletişimimizin olması lazım. Sürekli bir iletişim olması lazım. Konuşuyoruz mesela çocuk bugün bu hareketi yaptı, bugün bu şeyi söyledi, ya da şu hatayı yaptı. Bir daha yapmaması için eee elimizden geleni yapmamız lazım.

A₄ ise BEP ekibindeki öğretmenlerin aileyi yönlendirici ve bilgilendirici olmasını istediğini şu sözlerle ifade etmiştir:

Bu tür çocuklar için ailenin bilgilendirilmesi en azından ailenin eğitim alması, eksiklerinin belirlenmesi, çocuğun güçlü yönlerinin ve zayıf yönlerinin belirlenmesi, zayıf olan yönlerine ağırlık verilmesi, en önemli şey ailenin bilgilendirilmesi... Benim için önemli

olan ailenin olayı farkına varılması. Aileye eğitim verirdim. Öncelikle çocuk aile ile büyük zamanını geçiriyor. Verilecek eğitim öğretmenler ile, okulla birlikte yapılırsa daha iyi olur.

Okul idarecisi ve öğretmenlere BEP hazırlama sürecinde ekip üyeleri arasındaki görev dağılımının nasıl olduğu sorulduğunda ÖE₁ ve ÖE₂ görev dağılımını dengeli bulmamakta ve süreçte kendilerinin daha aktif rol oynadıklarını söylemişlerdir. ÖE₂ özel eğitim öğretmenlerine tüm sorumluluğun yüklendiğini, süreçte yalnız kaldıklarını ve ekip üyelerinden beklentileri şu sözlerle dile getirmiştir:

Yani ben isterdim ki hem idarecim hem partnerim birlikte hareket edebilelim. Sonuçta bu çocuklar sadece benim öğrencim değil bizim okulumuzun öğrencisi. Hep birlikte hareket edersek daha iyi ilerleyebilirlerdi. Benim gözden kaçırabileceğim noktayı onlar görebilirlerdi. Ya da onların ya şunu da yapalım daha iyi olur diyebileceği noktaları olabilirdi. Ama tamamen kendi inisiyatifimde hareket ettiğim için belki kaçırdığım noktalar oldu belki daha iyi oldu bilemem ama bu konuda yalnız olduğumu düşünüyorum ve görev dağılımının da düzgün olduğunu düşünmüyorum.

OÖ₂ ailelerin BEP hazırlama sürecinde üzerine düşen görev ve sorumlulukları yerine getirmemesinden kaynaklı görev dağılımında dengesizlikler yaşandığını şu sözlerle açıklamıştır:

Genelde burda velilerin kabul etmeme durumu. Bu durumu kabullenmemesi biraz süreci zorlaştırabiliyo, ya da verilen görev ve sorumlulukları ödev dediğimiz şey yapmamaları biraz bu süreci aksatabiliyor. Eee bunu da genelde zamanla tolere edebiliyoruz. Ama gerçekten hem çocuk için zor bir süreç oluyor, yani velinin bilinçsiz olması, kabullenmemesi bu durumu öğretmenin verdiği ödev ve sorumlulukları yapmaması, çocuğun biraz daha yavaş ilerlemesine sebebiyet veriyor eğitimin de keza öyle.

Buna karşın ÖE₃ ekip üyeleri arasındaki görev dağılımının dengeli olduğunu, ekip üyeleri arasında yardımlaşma ve bilgi alışverişinin sağlandığını “Bence eşit ve dengeli bir dağılım oldu. Eee örnek veriyorum okul öncesi öğretmenlerimiz bilgisizdi. Özel eğitimle ilgili biz örnek veriyorum biz bilgilendirdik işte ee bu şekilde gelişti yani.” sözleriyle ifade etmiştir.

Okul idarecisi ise BEP ekip üyeleri arasındaki görev ve sorumlulukların dengeli bir şekilde yapıldığını ve bu dağılımı yaparken öğretmenlerin alandaki yeterliliklerini ve bireysel farklılıklarını dikkate aldığını “Alanında yeterliliğine bakıyoruz öğretmenlerin. Yani bunu ön planda tuttuğumuzu söyleyebilirim açıkçası. ...Alan yeterliliği dışında bireysel farklılıklar da illaki söz konusu olabiliyor. Ee o konuda da gerekli yönlendirmeleri yapıyoruz.” sözleriyle dile getirmiştir. Okul idarecisi konuşmasının devamında ekip üyelerinin alan yeterliliklerindeki farkı ortadan kaldırmaya çalışarak

üyeleri sürece dahil ettiğini ve bunu nasıl bir yol izleyerek gerçekleştirdiğini şu sözlerle belirtmiştir:

Mesela her öğretmen bir değil açıkçası. Yani hepsinin yeterli olduğu alan biraz daha farklı olabiliyor. Kimi bazı konularda daha ön planda oluyor, daha çok kendini gösteriyor. Kimi biraz daha geri çekilmiş oluyor. Mesela o konuda da gerekli uyarıları da yapıyoruz tabii ki. Öğrencilere daha çok katkı sağlamak adına ve süreci daha iyi yönetmek adına... Aslında hepsinde öne çıkma, yani hem kişisel özellikler bakımından olabiliyo, hem meslekle alakalı olabiliyo. Yani bunları bütün öğretmenlere eşit seviyede tutmaya çalışıyoruz.

Görüşme yapılan ailelere BEP ekip üyelerinden beklentilerin neler olduğu sorulduğunda aileler farklı cevaplar vermişlerdir. A₃ çocuğunun bir otoriteye ve disipline ihtiyaç duyduğunu, bu yüzden öğretmenlerin çocuğuna kurallar koymasını ve çocuğu üzerinde otorite sağlayacak şekilde ilerlemelerini istediğini “Eee ne beklerdim otorite kurması gerekiyor. Kural. Her zaman kural önemli. Çünkü bu çocuk zaten kuralla, nasıl söyleyeyim... Kural oldu mu biraz daha kendini toparlayabiliyor. Ee böyle bu tarz şeyler beklerdim yani.” sözleriyle ifade etmiştir. A₂ öğretmenlerin çocuğa yoğun bir eğitim vermesini ve çocuk ile ilgilenmesini beklediğini “Hocam vallahi çocuğa yani yoğun bir eğitim verilmesini isteriz yani. Daha bir ilgi olmalı. İyi olmalarını.” sözleriyle dile getirmiştir. BEP hazırlama sürecinde öğretmenlerden beklentisinin süreçte çocuk ile ilgilenilmesi, ailenin süreç hakkında bilgilendirilmesi ve gerekli durumlarda yönlendirilmesi olduğunu A₆ şu sözleriyle detaylandırmıştır:

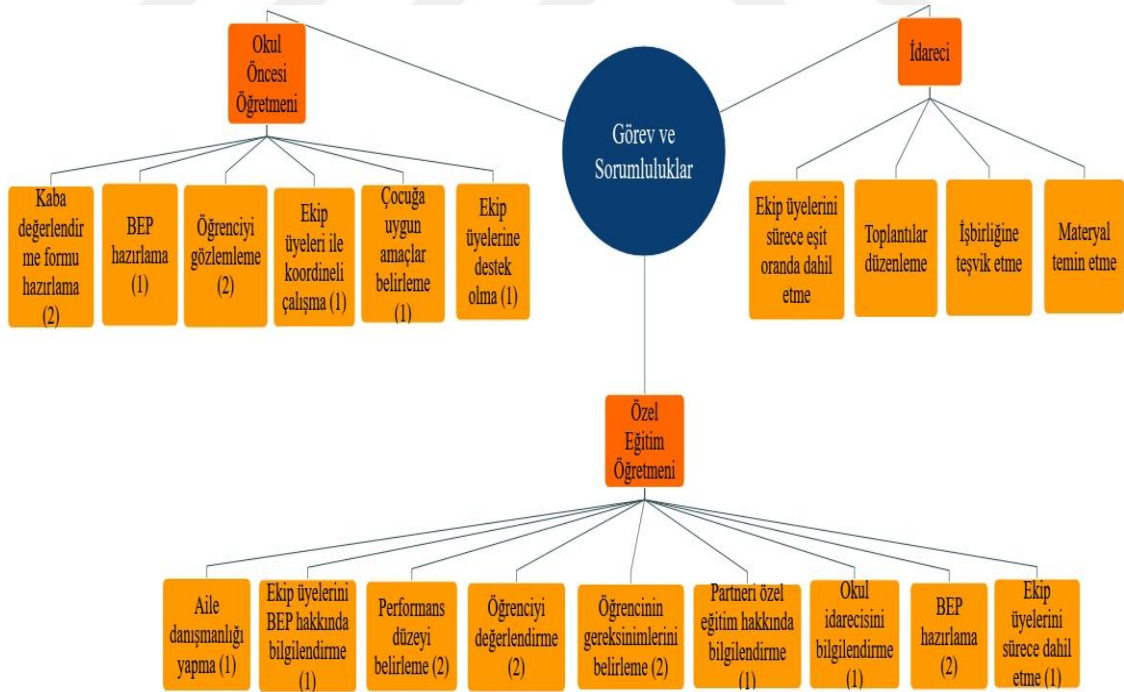
Gündem çocukların bir gelişimiyle ilgili velilerle bilgi verme olurdu. Yani bu şekilde çocukların ne derecede ilerleyip ne derece de iyi kötü olmasını o şekilde velilere anlatırdım... Çocuklarla ilgili konuşurdum. Yani yapılması gereken şeyleri anlatırdım velilere. Örneğin, yani çocukta eksik durum budur bunun üzerinde çalışsanız evde de daha iyi olur diye söyledim.

A₇ ve A₈ ise BEP hazırlama sürecinde öğretmenlerden beklentilerinin aileleri okulda yapılan çalışmalar ve eğitim süreci hakkında bilgilendirmeleri ve gerekli durumlarda aileyi yönlendirmeleri olduğunu şu sözlerle ifade etmiştir:

Mesela bilgilerini bizimle paylaşırsa, biz de ne yapmamız gerektiğini ya da biz evde çocuk ne yapıyor onu söylesek. Onun dışında hani eğitim alıyor diyelim, bireysel eğitim alıyor ama bunu nasıl alıyor, ne biçim alıyor, kaç saat alıyor ya da bunun mesela nasıl yapıyor onu merak ediyorum.

Okul idarecisinden beklentilerine ilişkin A₄ BEP hazırlama sürecinde okul idarecisinden öğretmenlerin takibini üstlenmesini ve okul düzenini sağlamasını beklediğini “Tabii öğretmenlerin takibini, düzenini sağlamasını beklerim yani

idareden.” sözleriyle açıklamıştır. Okul idarecisinden iletişime açık olmasını ve okul-aile iş birliğini sağlamasını beklediğini A₈ “Yani ailelere biraz daha olumlu davranmalarını isterim. En azından çocuklarla ilgili görüşme konusunda sıkıntı yaşamam. Mesela çocuğun bir sorunu mu oldu, gelip rahatlıkla konuşabilirsin. Yani idareci aileyi çağırarak, nasıl gidiyor, çocuğunuzla ilgili nasıl gidiyor diyecek. Ondan böyle bilgiler almak istiyoruz.” sözleriyle dile getirmiştir. A₃ okul idarecisinden çocukları tanınmasını ve okul-aile arasında iletişimi sağlamasını beklediğini “Onlar şöyle üstüne düşen görevleri yapması, çocuklarla ilgili sonuçta hasta çocuklar yani her zaman bir göz kulak olmaları lazım. Her ihtiyaçlarını bilmeleri, farkında olmaları lazım. Gerektiği zaman bizimle de iletişime geçmeleri lazım.” sözleriyle dile getirmiştir. Diğerlerinden farklı olarak A₈, BEP ekibinde rehberlik öğretmenin bulunmadığına dikkat çekerek okul idarecisinden eğitim kadrosunu tamamlamasını beklediğini “Okul yönetiminden beklentim... İşte mesela rehber hocası olsun... Çocukla görüşse mesela, bizimle görüşse, çocuğun psikolojisi ne durumda diye. Hani rehber hocasından yardım istesek, çocuğa nasıl davranacağız... İdareciden de bunu uygulayacak öğretmen olsun, psikolog olsun, rehber hocası olsun bekliyoruz.” sözleriyle vurgulamıştır.

Şekil 3.5. BEP ekibine ilişkin deneyimler (Alt tema 5)

Okul idarecisi BEP ekibinde kendisine düşen görev ve sorumlulukların başında ekip üyeleri arasında iletişim ve iş birliğini sağlamak ve bu süreçte sınıfta ya da okulda

ihtiyaç duyulan materyalleri temin etmek olduğunu belirtmiştir. Bu görev ve sorumluluklarını şu sözlerle ifade etmiştir:

Aktif rolde sorumluluklarımız nedir? İşte çalışanlarımız arasındaki iş birliği sağlamak az önce de değindik bu noktaya. Eee onların bir ihtiyacı olduğunda, yani sınıfla, öğrenci ile ilgili okul ihtiyaç eee materyaller diyebilirim mesela. Eee bu tarz ihtiyaçlarını gidermek elimizden geldiği ölçüde. Şu an aklıma gelenler bunlar.

Özel eğitim öğretmenlerine BEP hazırlama sürecinde üzerine düşen görev ve sorumlulukların neler olduğu sorulduğunda her biri farklı cevaplar vererek görev ve sorumlulukları farklı açılardan ele almışlardır. ÖE₁ BEP hazırlama sürecinde görevinin öğrencilerin kaba değerlendirme formlarını doldurarak var olan performans düzeylerini belirleyip BEP'lerini oluşturmak olduğunu şu sözlerle ifade etmiştir:

Normalde öğrencinin gelişim düzeyini belirlemeniz hazır bulunuşluk düzeyine bakmamız gerekiyo. Kaba değerlendirmesini detaylı bir şekilde almalıyız ki doğru bir ee kazanım listemiz olabilsin. Zaten bizim yaş grubumuz küçük olduğu için aslında en güzel müdahale edebilecek yaş grubu. Doğru kazanımları belirtirsek doğru bir süreç ilerler.

ÖE₁ bu süreçte bir diğer sorumluluğunun da ekip üyelerini BEP hazırlama sürecine dahil etmek olduğunu “Sürece dahil edebileceğimiz kişilere eee yönlendirmeler yapmamız gerekiyordu. Yani şöyle söyliyim aileyi sürece dahil etmemiz gerekiyordu. İdarenin ve partnerimin aynı şekilde süreci bilinçli bir şekilde ilerlemesi gerekiyordu.” sözleriyle dile getirmiştir. Buna ek olarak ÖE₁ ekip üyelerini BEP hakkında bilgilendirmekle sorumlu olduğunu aynı zamanda ekip üyelerini yönlendirici bir rolü olduğunu da şu sözlerle ifade etmiştir:

Biraz daha alan öğretmeni olarak bu konulara daha yoğun şekilde hakim olduğumuzdan yönlendirici bir etkimiz olması gerekiyordu. Çünkü özel eğitimde BEP'i çok kapalı kutuda görüyorlar. Yani şöyle söyliyim BEP evet bireyselleştirilmiş eğitim programı ama bu ne? Hani bunu bilen kişi sayısı çok az. Sadece isim olarak biliniyor detayları bilmiyorlar.

ÖE₂ BEP hazırlama sürecindeki görev ve sorumluluklarının BEP hazırlama sürecindeki bilinmezlikleri gidermek ve okul idarecisine süreç hakkında bilgi vermek olduğunu şu sözlerle ifade etmiştir:

Hem idaremi hem daha önce orda hali hazırda çalışan okul öncesi öğretmenlerimiz, hem de kendi adıma ben de ilk defa bir BEP ekibinde yer alıyorum. Dolayısıyla çok fazla bilinmezlik var diğer insanlarda. Ve ben hem kendimde ilk defa yer almama rağmen hani bölünüp diğer insanların bilmediği noktalara da parmak basıp bu noktalara tampon olmam gerektiği bir süreç geçirdim... Keza idarecimiz de hani sorduğu zamanlarda hani ne

durumda diye sorduğunda ben sadece hazırlanıyor diyebildim veya detay verdiğimde de eee ekleyebileceği bir şey olmadı maalesef çünkü bilmiyor.

ÖE₂ BEP hazırlanırken aile danışmanlığı yaparak aileyi süreç hakkında bilgilendirmekle sorumlu olduğunu “Mesela okulumuzda rehberlik öğretmeni de yok. Ailelere rehberlik öğretmenin yapacağı danışmanlığı da ben yaptım.” sözleriyle dile getirmiştir. Buna ek olarak ÖE₂ süreçte partnerini özel eğitim hakkında bilgilendirme görevi de üstlendiğini “Keza öğrencileri gözlemlerken belki partnerimde en az benim kadar gözlem yapıp, değerlendirme yapıp, kaba değerlendirme alabilirdi. Ama ne yapacağını bilmediği için hani yanlış bir şey yapmasın da istemediğim için bizi negatif olarak etkileyeceği için değerlendirme süreci de benim üzerimden yürüdü.” sözleriyle ifade etmiştir.

ÖE₃ BEP hazırlama sürecinde görev ve sorumluluklarının öğrenciyi değerlendirip gereksinim duyduğu konuları belirleyerek sene içerisinde kazandırılması hedeflenen amaçlar doğrultusunda BEP hazırlamak olduğu “Benim sorumluluklarım şu şekilde, öncelikle benim öğrencinin gereksinimlerini, işte özelliklerini iyi bilip ona göre çocuğu değerlendirip BEP’imi hazırlamak, uygulamak ve değerlendirmektir.” sözleriyle belirtmiştir.

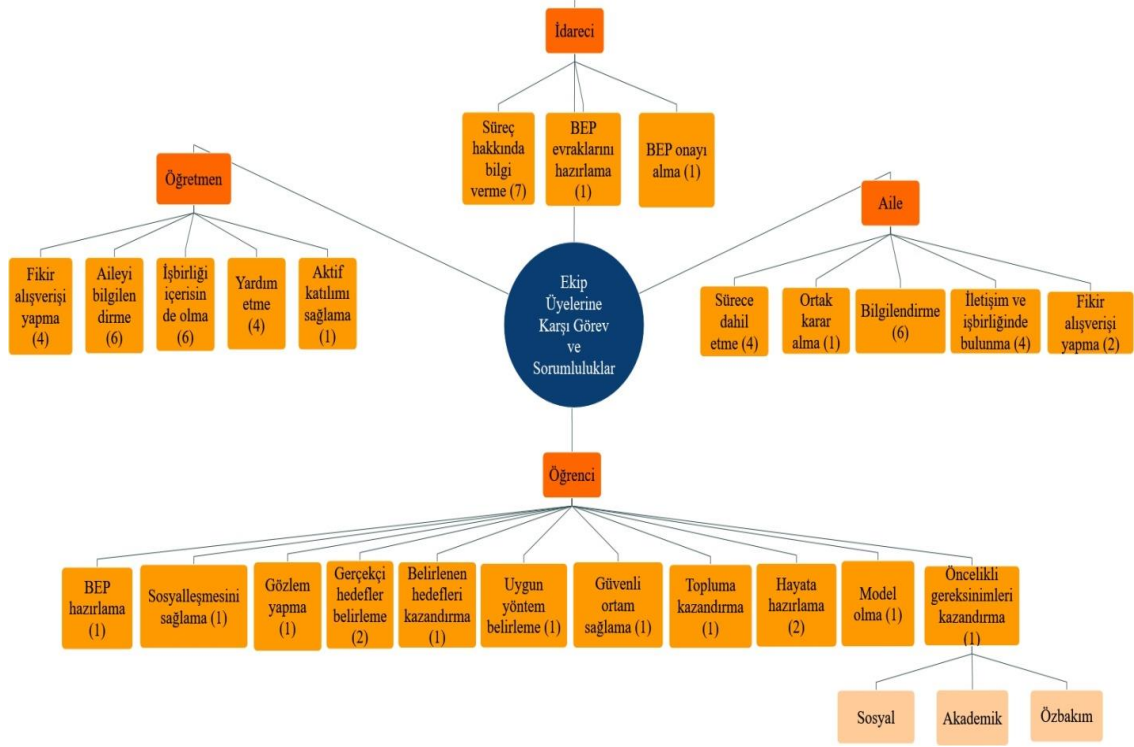
Okul öncesi öğretmenlerine BEP hazırlama sürecinde üzerine düşen görev ve sorumlulukların neler olduğu sorulduğunda her biri farklı cevaplar vermiştir. OÖ₁ bu BEP hazırlanırken ki süreçte görevinin gözlem yaparak çocuğun ihtiyaç duyduğu becerileri belirlemek olduğunu söylemiştir. Bu görüşünü şu sözlerle detaylandırmıştır:

Hocam şöyle diyim ben size gözlem var. Özellikle çocukları gözlemlediğimizde mesela çocuğun dediğim gibi az önce ee söylemişim çocuk mesela neyi yapabilir, neyi yapamaz. Mesela örnek veriyorum sanat etkinliği olsun, ya da ne bileyim boyama etkinlikleri olsun o konuda çocukları gözlemleyip ona göre BEP ekibine dahil olabiliyoruz yani.

OÖ₂ BEP hazırlama sürecinde herhangi bir görev ve sorumluluk üstlenmediğini, özel eğitim öğretmenin süreci aktif rol oynadığını kendisinin sadece çocukları gözlemlediğini şu sözlerle dile getirmiştir:

Şu ana kadar pek rol ve sorumluluk almadım itiraf etmeliyim. Çünkü çalıştığım okullarda hep kaynaştırma öğrencileri ile çalıştım. Okul öncesi öğretmenliği açısından orda rehber öğretmenlerimiz vardı. Genelde aktif durumda onlardı. Eksik kaldığı yerlerde biz devreye giriyorduk, biz tamamlıyorduk. Eee burda da genelde çocukta gözlemlediğiniz davranışlar olumlu ya da olumsuz davranışları o şekilde belirterek süreci ilerletiyordum.

OÖ₂ ise kendi branşı ile ilgili konularda görev ve sorumlulukları olduğunu “Yani biz daha çok sanat çalışmalarına dahil olduğumuz için, sanat etkinliklerini, çocuğun motor gelişimine yönelik çalışmalar yaptık. Eee buna yönelik çalıştık. Hani özel eğitim öğretmeninizle birlikte koordineli bir şekilde çalışıyoruz zaten.” sözleriyle dile getirmiştir.

Şekil 3.6. BEP ekibine ilişkin deneyimler (Alt tema 6)

Öğretmenler BEP hazırlama sürecinde okul idarecisine karşı bazı görev ve sorumlulukları olduğunu belirtmişlerdir. OÖ₄ okul idarecisine karşı bilgi verme ve BEP evraklarını hazırlama görevi olduğunu “Müdürümüzle alakalı hani ona bilgi verirken, hani o öğrenciler hakkında bilgi vermek konusunda bi sorumluluğumuz oluyor. O genelde sorduğu için, hani çocuklarımız nasıl vesaire veya bunun resmi evrak boyutu işleri, işlerinde bazı sorumluluklarımız var. Onun dışında başka sorumluluklar yok.” sözleriyle dile getirmiştir.

Bu görüşe benzer olarak ÖE₁ okul idarecisini süreç hakkında bilgilendirmekle sorumlu olduğunu fakat okul idarecisinin kendileri ile etkileşime geçmeyip sadece BEP hazırlama süreci sonunda BEP onayı alınması kısmında yer aldığını ifade etmiştir. Bu konudaki görüşünü “Ekip liderimize karşı şöyle söylüyim, normal süreçte ekip liderimizin bizi takip etmesi, gözlemlemesi, çocuklarla ee neler yaptığımızı bilmesi

gerekiyordu. Ama sadece imza yetkisinde vardı. Onun dışında bizimle bir etkileşimi, yoktu.” sözleriyle dile getirmiştir.

ÖE₃ ise okul idarecisini süreç hakkında bilgilendirme ve hazırladığı BEP’in uygunluğu hakkında onay almakla sorumlu olduğunu “Şimdi bizim BEP ekip liderimiz aynı zamanda okul yöneticisi olduğu için BEP’i hazırlarken işte onların onayı da gerekiyor, onlara onayını verdik işte ondan sonra uygulamada değerlendirmede eee nasıl anlatsam size yani genel olarak değerlendirme aşamasında da yani...” sözüyle ifade etmiştir.

OÖ₁ ve ÖE₂ BEP hazırlama sürecinde ailelere karşı sorumluluğunun aileleri süreç hakkında bilgilendirme, sürece dahil etme ve süreç esnasında ailelerle fikir alışverişinde olma olduğunu belirtmişlerdir ÖE₂ bu konudaki görüşünü şu sözlerle açıklamıştır:

...Çocuklarla en fazla vakit geçiren kişiler oldukları için dolayısıyla ailelerden bağımsız bir plan yapamayız, onlardan bağımsız bir şey yürütemeyiz. Kaldı ki izin vermedikleri an zaten hiçbir şey yapamayız. Dolayısıyla onların da bunu onaylaması gerekiyo. Haberdar etme ve fikir alışverişini etkin olarak burda da söyleyebiliriz.

Buna karşın ÖE₁ ailelere karşı en büyük sorumluluğunun aileleri BEP hazırlama süreci hakkında bilgilendirmek ve onları sürece dahil etmek olduğunu fakat aileleri bilgilendirme aşamasında kendisini yeterli görmediğini şu sözlerle dile getirmiştir:

Aslında BEP sürecine dahil ederek ailelere eğitim sürecinde neler yaşadığı yaşanacağını ya da neler yapılacağını göstermem gerekirdi. Yani bilerek hareket ettikleri zaman hem benim işim kolaylaşıyordu hem de onların da kafalarındaki soru işareti kalkardı. Biraz yönlendirici olmam gerekirdi onlara. Ama bu konuda da birazcık eksik kaldığımı düşünüyorum.

OÖ₂ BEP hazırlama sürecinde ailelere karşı bir diğer sorumluluklarının da ailelerle iş birliği içerisinde bulunmak olduğunu şu sözlerle ifade etmiştir:

Onları da şöyle; velilerimiz genelde bu durumu kabullenmekte biraz eee bizi başta yorabiliyorlar. Onlara sürekli bilgi alışverişi yapıyoruz. İşte okulda uyguladığımız eğitimlerle ilgili bilgiler veriyoruz. Günlük sürekli iletişim halindeyiz. Sorularını cevaplamak istiyoruz hani bu konu ile ilgili sürekli onlardan bize ulaşabileceklerini söylüyoruz. Eee velilerin çocuklara karşı yanlış davranışlarını gözlemlediğimiz zaman müdahale ediyoruz. Eee elimizden geldiğince okul içinde de okul dışında da sürekli iletişimde kalarak velileri bilgilendiriyoruz çocukları ile ilgili.

Öğretmenler BEP hazırlama sürecinde en büyük görev ve sorumluluklarının öğrencilerine karşı olduğunu belirtişlerdir. Öğrencilerine karşı model olma görevi üstlendiği söyleyen OÖ₁ bu görüşünü “Çocuklara şöyle diyeyim ben size hocam.

Çocuklar bir model olma, çocuklara karşı çocuğun hani çocuk sonuçta bir eğitimciyiz yani çocuğun mutlaka model alması lazım ya da ne bileyim eee dediğim gibi şu an aklıma gelen çocukların bizi model almasıdır hocam.” sözleriyle dile getirmiştir. OÖ₂ öğrenciler için güvenli ortam sağlamak ve öğrencileri hayata hazırlamakla görevli olduğunu şu sözlerle dile getirmiştir:

...Normalde zaten sınıflarımız onların güvenlikleri açısından gayet iyi ama bazen güvenli ortamlar olmadığı için onlara güvenli ortam sağlamak. Onlara eğitim yani yaşları / akranlarına göre bulunduğu durumu kazanması için gereken amaç ve kazanımları onlara kazandırmak... Bağımsız hale getirmek. Hani bunları genelde sınıf içinde, okul içinde sadece değil, dışarıda da sürdürmeye çalışıyoruz. Aile akranlarıyla birlikte bilgilendirerek.

Bunlara ek olarak OÖ₄ öğrencilerine karşı en büyük sorumluluğunun onların sosyalleşmesini sağlamak ve öncelikli gereksinimleri doğrultusunda akademik, sosyal ve özbakım becerilerini kazandırmak olduğunu belirtmiştir. OÖ₄ bu görüşünü şu sözlerle ifade etmiştir:

Öğrencilere yönelik, öğrencilerin hani tabii ki de onların bir gereksinimlere ihtiyaçları olduğu için onların hangi yönde gereksinimleri ihtiyaçları varsa o yönde onları yönlendirmemiz gerekiyor. Ve hani birebir eğitim olsun, vesaire veya grup etkinlikleri olsun, bu tarz etkinliklerde onlara hani tüm becerileri kazandırmak için kendimizi zorluyoruz. Ve bu şekilde hani etkinlikler hazırlıyoruz. Öğrencilere kendi ihtiyaçları neyse onları vermeye çalışıyoruz. ...Yani tabii ki de onları sadece genel olarak hayata da alıştırmaya çalıştığımız için öz bakım becerileri olsun vesaire bu tarz beceriler de kazandırmamız gerekiyor diye düşünüyorum. Okul sadece hani bir eğitim şeyi değil onları günlük hayattaki yapmaları gereken ee sosyalleşme de olsun bu tarz etkinliklerde de onları hani kazandırmaya çalışıyoruz açıkçası.

Öğrencilerine karşı en büyük sorumluluğunun BEP hazırlarken kazandırılacak gerçekçi hedefler belirlemek olduğunu söyleyen ÖE₁ bu görüşünü “Öğrencilerimin sene boyunca kullanacağımız BEP için en doğru şekilde olmasını istedim. Mesela çocuk için uçuk ütöpik bir madde koymak yerine onun başarabileceği kazanımını elde edebileceği maddeler koymak istedim. O yüzden çocukların en önemli gördüğüm hedeflerine yöneldik. O şekilde hedef belirlendi.” sözleriyle dile getirmiştir. ÖE₂ öğrencileri için uygun hedefler belirleme ve belirlediği hedefleri kazandırmakla görevli olduğunu şu sözlerle açıklamıştır:

Performans alırken ve sonrasında da sonuçta yapmak istediğim şey onlara belli başlı şeyler kazandırmak olduğu için olabildiğince bir becerinin altından girip üstünden çıkıp o çocuğa o beceriyi yaptırmak... Bunu sorumluluk olarak aldığımda da zaten gerekse işte ön

alışmalar gerekse hazırlıklar gerekse gözlemlerler, değerlendirmeler, uygulama oturumları ve işte genelleme çalışmalarının her biri ile çocuğa etkin şekilde o beceriyi kazandırmak.

Bunlara ek olarak ÖE₃ öğrencilerine karşı görev ve sorumluluklarının etkili bir gözlem yapmak, öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun BEP hazırlamak ve öğrencilere en uygun olan öğretim yöntemini belirlemek olduğunu “Benim öğrencilerime karşı sorumluluklarım, öğrencilerimi iyi gözlemleyip, BEP’imi hazırlayıp, uygulayıp ee onlara ee yönelik öğretim yöntemini belirleyip, değerlendirip, yani uygulayıp sonra da değerlendirmektir.” sözleriyle dile getirmiştir.

Öğretmenler BEP hazırlama sürecinde birlikte çalıştıkları diğer öğretmenlere karşı bazı görev ve sorumlulukları olduğunu, bu görev ve sorumlulukların başında iş birliği içerisinde çalışmak, gerektiği durumlarda yardımlaşmak, bilgi ve fikir alışverişinde bulunmak olduğunu dile getirmişlerdir. OÖ₂ bu konudaki görüşünü şu sözlerle detaylandırmıştır:

Tabii ki en başta fikir beyan etmek. Yani ocukla ilgili kendi fikrimizi beyan ettiğim gibi keza karşımdaki partnerim de ortak bir yol alabiliyoruz. Bu da işimizi kolaylaştırıyor bir nevi. Çünkü benim eksik gördüğüm tarafına çocukta partnerim tamamlayabiliyor. Keza partnerimin eksik gördüğü yerde ben devreye giriyorum, ben tamamlamak istiyor tamamlamaya çalışıyorum. Süreç hem işimizi kolaylaştırıyor hem de daha çok yol almamıza sebep oluyor.

ÖE₁ okul öncesi öğretmeninin ve özel eğitim öğretmeni olarak kendisinin BEP hazırlama sürecinde branşları hakkında birbirlerini bilgilendirmeleri ve iş birliği içerisinde çalışmaları gerektiğini fakat iş birliğinin gerçekleşmediğini şu sözlerle ifade etmiştir:

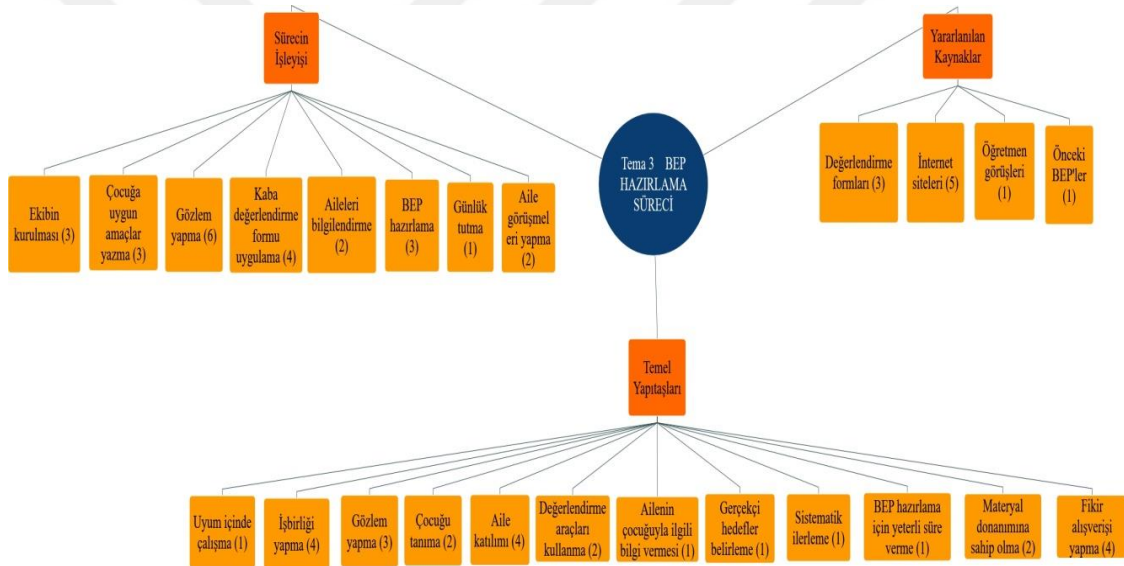
Normalde süreci birlikte ilerletmemiz gerekiyordu. Yani şöyle gözlem yaparken ikimizin de kaba değerlendirmeyi alıp ortak bir paydada buluşmamız gerekiyordu. Evet, biz özel eğitim alanında uzmanız çocukların genel olarak ne yapması gerektiği üzerine yoğunlaşıyoruz ama onlar da çalıştığımız okul öncesi döneminde neler yapması gerektiğini, gelişim alanlarını daha iyi biliyo. Birleştirmemiz, birlikte hareket etmemiz gerekirdi.

ÖE₂ partnerine karşı görev ve sorumluluğunun partnerini özel eğitim hakkında bilgilendirmek, sürece katılımını sağlamak ve süreç boyunca iş birliği içerisinde ilerlemelerini sağlamak olduğunu şu sözlerle açıklamıştır:

Etkin bir görev paylaşımı gerekiyor bence. Bunu sağlamak benim ve onun en büyük görevlerinden biri olduğunu düşünüyorum. Bu bağlamda sürece kendisini de katmak, birlikte görev almak, bu görevi birlikte sürdürmek ve ben ne sağlıyorsam onun da sağlamasını ön görmek, beklemek bunu ona hissettirmek diyebilirim.

3.1.5. BEP hazırlama süreci

Ekip üyelerinin BEP hazırlama sürecine ilişkin görüşlerinin incelenmesi amacıyla verilerin analizi sonucunda; (i) sürecin işleyişi, (ii) BEP'in temel yapıtaşları, (iii) yararlanılan kaynaklar, (iv) BEP'teki amaçların belirlenmesi, (v) BEP hazırlama sürecinin olumlu yanları ve (vi) bu süreçte karşılaşılan güçlükler alt temalarına ulaşılmıştır. BEP hazırlama sürecine ait alt temaların yoğun olması ve tek bir şekil üzerinde gösteriminin zor olması nedeniyle genel durum iki farklı şekilde gösterilmiştir. BEP sürecinin işleyişi, temel yapıtaşları ve yararlanılan kaynaklar alt temaları Şekil 3.7'de; BEP'teki amaçların belirlenmesi, BEP hazırlama sürecinin olumlu yanları ve karşılaşılan güçlükler alt temaları Şekil 3.8'de sunulmuştur.

Şekil 3.7. BEP hazırlama sürecine ilişkin deneyimler (Alt tema 1, 2 ve 3)

Okul idarecisine ve öğretmenlere BEP hazırlama sürecinin işleyişinin nasıl gerçekleştirildiği sorulduğunda okul idarecisi sene başında bir ekip kurduklarını ve bu ekte özel eğitim öğretmenlerinin yer aldığını “Evet senenin başında kurduk bu ekibi zaten, sizlerle birlikte özel eğitim öğretmenlerimizle birlikte.” sözleriyle ifade etmiştir.

Öğretmenlerin birçoğu BEP hazırlama sürecinde gözlem yaptıklarını, kaba değerlendirme formları hazırladıklarını ve gözlem ve kaba değerlendirme sonuçlarına dayalı BEP hazırladıklarını söylemişlerdir. ÖE₁ bu görüşünü “Bir haftalık sürede tüm çocukları inceleyip kaba değerlendirmelerini alıp, BEP’lerini hazırlamamız istendi... O süre bizim için çok kısıydı. Normalde her çocuk için en az bir hafta ihtiyacımız varken

biz üç çocuğun aynı anda kaba değerlendirmesini aldık. Birazcık gözlemimize dayanarak ilerledik.” sözleriyle ifade etmiştir.

ÖE₂ BEP hazırlama sürecinde öğrencileri gözlemlerinin ve kaba değerlendirme formları uygulamalarının yanı sıra ailelerle görüşmeler gerçekleştirdiklerini ve bunların sonucunda öğrencilerin performans düzeylerini belirlediklerini “Veli görüşmelerini genellikle telefon yoluyla sürdürdük. Bir yandan kontrol listeleri aracılığıyla çocukların var olan performanslarını belirlemek için işte sınıfta çalışmalar yaptım.” sözleriyle ifade etmiştir. Buna ek olarak ÖE₂ BEP hazırlama sürecinde günlük tuttuğunu ve bu günlükte çocukların performans düzeylerinin, dikkat sürelerinin, ailelerinin BEP hazırlama sürecindeki iş birliği ile ilgili tutumlarının ve çocukların gelişim raporlarının yer aldığını belirtmiştir. ÖE₂ tuttuğu günlükte ailelerin BEP hazırlama sürecindeki tutumlarına yer verdiğini “Çocukları ilk defa gözlemlediğim için genelde işte ailelerinin tutumu nasıl, hani aileleri çok mu yardımcı oluyo mesela bunlarla ilgili gözlem yaptım.” sözleriyle ifade etmiştir. Tuttuğu günlüğün çocukların performans düzeyleri ve gelişim raporlarını içerdiğini ÖE₂ şu sözlerle dile getirmiştir:

Çocuklarıma hem ortak alanda hem de sınıf ortamında hem serbest hem de benim belirli bir forma soktuğum durumlarda yani düzenlediğim ortamlarda gözlemledim. Artı olarak farklı materyallerle farklı ortamlarda ve şekillerde işte belli başlı becerileri gözlemlemek için çocukların önüne belli materyalleri getirip neyi ne şekilde yapıyorlar, destekle mi yapıyorlar, bağımsız mı yapıyorlar bunları gözlemledim. Bir yandan hani bunlarla ilgili bir çeşit günlük tuttum hani ne yapıyorlar nasıl yapıyorlar diye.

ÖE₂ bunlara ek olarak tuttuğu günlükte çocukların dikkat sürelerine yer verdiğini “Çocukların genelde dikkat süreleriyle ilgili şeylerim olduğunu hatırlıyorum. Mesela çocuklarımdan biri diğerlerine göre çok daha aşındı sınıfta gördükleri çalışmalara. Hani bunlarla ilgili şeyler yazdığımı hatırlıyorum.” sözleriyle ifade etmiştir.

OÖ₁ kaba değerlendirme formları doğrultusunda değerlendirmeler yapıldıktan sonra programı hazırlarken çocuğa en uygun amaçların yazımına yer verdiklerini “...Eee şöyle diyeyim ben size BEP eee geliştirme sürecinde öğretmenlerimiz idarecilerimiz beraber eee toplantılarda oturup bu sürecimizi tamamlıyoruz. O yüzden mesela çocukların eksiklerine göre ne gerekiyorsa ona göre eee sürece devam ediyoruz.” sözleriyle dile getirmiştir.

OÖ₂ ise BEP sürecinde ekip üyeleri ile fikir alışverişi yapmaları sonucu çocuğa uygun amaçlar belirlediklerini şu sözlerle detaylandırmıştır:

Ekte yer alan en başta biz sınıf öğretmenleri alıyoruz. Okul müdürümüz, müdür yardımcımız ve diğer zümre arkadaşlarımız yani veliyi de dâhil etmeye çalışıyoruz. Fikir alıyoruz kendilerinden. Bu şekilde bir çocuk için fikir alışverişinde bulunuyoruz en başta. Sonra, bu çocuklara kazandırılması gereken davranışlar, işte söndürülmesi gereken davranışlar amaç ve kazanımlar belirleniyor hep birlikte. Bunu aylara haftalara bölüyoruz...

OÖ₃ diğer öğretmenlerin aksine önce çocukları kendilerinin gözlediklerini sonrasında da süreç hakkında aileleri bilgilendiklerini ve bunun süreci daha kolay ilerlettiğini belirtmiştir. OÖ₃ bu görüşünü şu sözlerle ifade etmiştir:

Öncelikle çocuğu tanıdıktan sonra velilerle aslında iletişim haline geçiyoruz. Çünkü çocuğu önce kendimiz gözlemliyoruz. Eksi - artılarını şey yaptıktan sonra fark ettikten sonra veli ile girdiğimiz iletişim daha sağlıklı oluyor. Çocuğu sıfır tanıdığımız zaman hani veliden duyduklarımız ve çocuğu sonradan gözlemlediğimizde bi şey olabiliyor. Hani uyuşmama durumu olabiliyor. Biz bir uzman gözüyle baktığımız için daha net görüyoruz. Bu konuda veliyi yönlendirmek daha kolay oluyor açıkçası.

Öğretmenlere ve okul idarecisine BEP'in temel yapıtaşlarının ne olduğu sorulduğunda OÖ₁ kaba değerlendirme formlarının hazırlanması ve forma uygun bir şekilde öğrencinin değerlendirilmesi, çocuğun gözlemlenmesi ve aile katılımının öneminden söz etmiştir. OÖ₁ bu görüşünü şu sözlerle dile getirmiştir:

Hocam olmazsa olmaz bana göre çocukları güzel bir şekilde kaba değerlendirme sürecini bu sürece dahil etmek. Kaba değerlendirme bence burda en kilit taşı kaba değerlendirme formudur. ...Gözlem. ...Mutlaka aile. Aile katılmalı hocam. Aile katılımında burada göz ardı etmemek lazım. Mutlaka aile katılımında öne katarak bu süreçte form, BEP hazırlamayı sağlıklı bir şekilde bitiririz hocam.

ÖE₁ BEP hazırlama sürecinde çocuğun iyi bir şekilde gözlemlenmesinin ve çocuk için gerçekçi hedefler belirlenmesinin önemli olduğunu şu sözlerle ifade etmiştir:

Öncelikle bana göre iki seçenek, iki tane unsur var. Birincisi yine gerçekçi hedefler kesinlikle. Bir de bu hedeflerin doğru belirlenmesi. O yüzden güzel bir süreçte çocuğun gözlemlenmesi... Bu süreçte BEP hazırlarken bence en önemli unsur, çocuğun düzgün gözlemlenip düzgün bir şekilde hedeflerinin belirlenip bu hedefleri uygun ortamın oluşturulması için de çalışmalar yapılması gerekiyor. Bunların hepsi BEP'in aslında birleşimi.

ÖE₁ bunlara ek olarak BEP hazırlama sürecinin sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için yeterli bir süre verilmesi gerektiğinin öneminden söz etmiştir. ÖE₁ bu görüşünü şu sözlerle ifade etmiştir:

... Asıl demek istediğim illa bir iki hafta değil. Hani bir çocuk için detaylı bir kaba değerlendirme yapabilmeliyim ki hedefleri düzgün belirleyeyim. Hani süre olarak eee nasıl

desem telaş ettirmemek anlamında söylüyorum. Hadi bunlar şu zamanda yapılacak değil de hocam BEP'lerinizi işte birlikte yaparak düzgün bir şekilde yapmamız üzerine teşvik edilmeliyiz.

ÖE₂ ve ÖE₃ aile katılımının, ekip üyelerinin fikir alışverişinde bulunmasının, sistematik olarak ilerleme sağlanmasının, BEP hazırlanırken ki süreçte öğrencilerin performans düzeylerini değerlendirebilmek için materyal donanımının ve değerlendirme araçlarının yeterli düzeyde olmasının BEP'in temel yapıtaşları olduğunu belirtmiştir. ÖE₂ bu görüşünü şu sözlerle açıklamıştır:

Aile katılımı, fikir alışverişleri, profesyoneller arasında fikir alışverişi yani sadece bir öğretmenden bahsetmiyoruz. Birden fazla öğretmenin net, açık anlaşılır şekilde görüş belirtmesi, belli başlı şeyleri tartışması bence. Bir yandan sistematığın iyi oturtulması. Zaten iyi bir sistem oturtulduğunda yani sizin değerlendirme araçlarınız işte yaptığınız gözlemlerin türleri kayıt için kullandığınız materyalleriniz, okul içinde kullandığınız işte oyuncaklarınız ve diğer materyalleriniz sistematik şekilde kullanıldığında, ilerlediğinde ortaya iyi bir BEP süreci de yaşandığı ortaya çıkıyor zaten.

OÖ₂ ve OÖ₃ çocukları tanımanın ve aile katılımının BEP'in temel yapıtaşı olduğunu belirtmişlerdir. OÖ₂ bu görüşünü BEP'in temel yapıtaşlarının ne olduğu ile ilgili görüşünü şu sözlerle açıklamıştır:

Bence çocuğu çok iyi tanımak lazım en başta. Eee çocuğu eğer biz çok fazla iyi gözlemleyemez tanımazsak ne kadar yaparsak kağıt üzerinde kalır bu BEP planı. Bence olmazsa olmazı çocuğu çok iyi gözlemlemek, gözlemleyen bir öğretmen ve velinin olması doğru tanı konulması yani. Hani olmazsa olmazı benim için çocuğun çok iyi bir şekilde tanınması diye düşünüyorum. ...Yani çocukla ilgili alınan bir kararda aile katılımı çok önemli.

Öğretmenler BEP hazırlarken çeşitli kaynaklardan yararlandıklarından söz etmiştir. ÖE₁, OÖ₂ ve OÖ₄ BEP hazırlarken internet sitelerinden faydalandıklarını belirtmişlerdir. ÖE₁ BEP hazırlamakta kullanılan bir uygulamadan faydalandığını ve hazırladığı BEP'leri o programdan yararlanarak yaptığını "Bize özel eğitim öğretmenleri olarak bir uygulamadan bahsedildi ve denildi ki bu uygulamaya öğrencilerinizin bilgilerini girin, size göre uygun olanları işaretleyin, bize getirin denildi. Ve biz de o şekilde yaptık." sözleriyle ifade etmiştir. Buna ek olarak OÖ₄ öğrencilerin geçmişte hazırlanmış olan BEP'lerini referans aldıklarını ve tecrübeli öğretmenlerin görüşlerinden faydalandıklarını "Geçmişte yapılan BEP örneklerine bakıyoruz. İnternette yapılan örneklerle bakıyoruz. Tecrübeli öğretmenlerimiz varsa onların fikirlerini alıyoruz. Daha sonra çocuğun dosyasına geçmiş dosyasında araştırıp

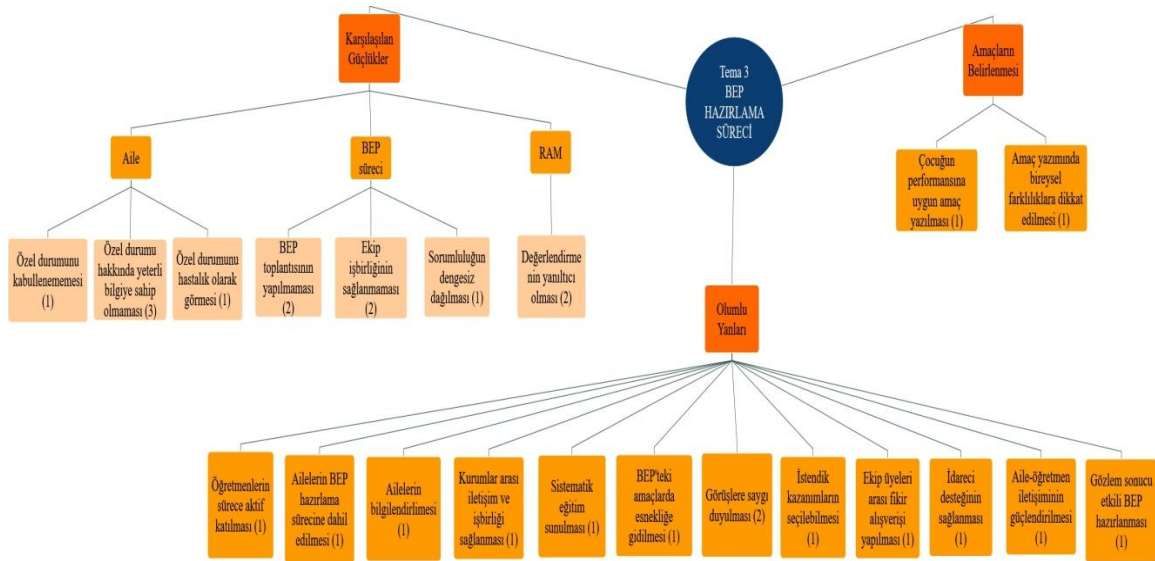
bakabiliyoruz. Rehabilitasyonla iletişim halinde olabiliyoruz bu konuda. Ona göre bir BEP raporu hazırlamak daha kolay oluyor.” sözleriyle belirtmiştir.

ÖE₂, OÖ₁ ve OÖ₃ BEP hazırlama sürecinde kaba değerlendirme formlarından, kontrol listelerinden ve gözlemlerinden yararlandıklarını dile getirmişlerdir. OÖ₁ bu konudaki görüşünü “Hocam kaynak dediğim gibi mesela çocukların kaba değerlendirmelerini aldıktan sonra ekstra çocukları gözlemliyoruz. Mesela çocuklar neler yapar, çocuklara nasıl fayda sağlayabiliriz tarzında, yani şeyimiz genelde çocuklar oluyor mesela.” sözleriyle dile getirirken OÖ₃ “Kaba değerlendirme formuna baktık ona göre ayarlama yaptık çocuklara özel yönelik. Hani çocuklara hitap eden kazanımları aldık. Kaba değerlendirme formundan o şekilde yararlandık.” sözleriyle ifade etmiştir.

Okul idarecisi BEP hazırlama sürecinde en önemli faktörün ekip üyeleri arasında iş birliği yapılması ve fikir alışverişinin sağlanması olduğunu dile getirerek BEP’in temel yapıtaşlarının neler olduğundan söz etmiştir. İdareci bu görüşünü şu sözlerle ifade etmiştir:

Olmazsa olmaz ne diyebilirim şu an aklıma gelen, yani karşılıklı fikir alışverişinde olmak önemli. Yani tek taraflı, tek kişinin söyledikleriyle hareket edilmemeli bence. ...Yani sadece idarenin söylediğinin yapılmasının doğru bulmuyorum açıkçası. Bu konuda eee aile iş birliğine de gidilmeli, aynı zamanda onu da belirtiyim. Ondan sonra öğretmenlerin fikirleri çok önemli benim için.

Ayrıca, bu sözlerine ek olarak ekip üyeleri arasındaki uyumun önemine “Genellikle onların fikrini alarak karşılıklı uyum içerisinde çalışmak önemli.” sözleriyle değinmiştir.

Şekil 3.8. BEP hazırlama sürecine ilişkin deneyimler (Alt tema 4, 5 ve 6)

Okul idarecisi BEP hazırlama sürecinde amaçlar belirlenirken çocukların bireysel farklılıklarının dikkate alındığından ve performans düzeyine uygun amaçlara yer verdiklerinden söz etmiştir. Bu görüşünü şu sözlerle dile getirmiştir:

Seçilen amaçlar tabii ki çocuğa uygun olmak zorunda zaten. Yani onların bireysel farklılıkları da dikkate alınarak hazırlanıyor zaten. Eee bu şekilde. ...Yani çocukların engel durumuna göre tabii ki her çocukta birbirinden farklı. Haliyle engel durumları da farklı. Kimisi orta kimisi de daha ağır düzeyde tabii ki farklılıklar olabiliyor. Ama bunun sürece yaydığımız zaman yani dönem sonunda hani yıl sonuna bakılacak olursa belirlenen amaçlara ulaşıldığı görülüyor.

Okul idarecisi ve öğretmenler BEP hazırlama sürecinde olumlu buldukları bazı noktalara değinmişlerdir. Okul idarecisi öğretmenlerin süreç içerisinde daha aktif bir şekilde rol oynamasını, aileler ile olan iletişimden kaynaklı problemlerinin önüne geçilmesini BEP hazırlama sürecinin olumlu yanı olarak değerlendirdiğini ifade etmiştir. İdareci söz konusu olan bu olumlu yanları “Olumlu birçok yönü var aslında. Ne diyebiliriz olumlu yönlerine. Ya öğretmenlerin alanında daha aktif hale gelmesini sağlayabilir. Eee aile ile olan iletişim problemlerinin önüne geçmiş olabilir. Veli bilgilendirmeleri yapılırsa eğer ve sürece dahil edilirse, bu şekilde cevaplayabilirim.” diyerek belirtmiştir.

OÖ₂ BEP hazırlama sürecindeki en olumlu yanın gerektiği durumlarda belirledikleri amaçlarda esnekliğe gidilebilmek olduğunu ve bu durumun süreçte kendisine kolaylık sağladığını şu sözlerle dile getirmiştir:

Şimdi çocuğa kazandırılması gereken bir davranış varsa, mesela buna örnek verecek olursak göz teması kurması. Biz bunun üzerine çalıştığımız zaman ee ben ee bununla ilgili etkinlikler hazırlıyorum. Öncesinden neler yapabileceğimi düşünüyorum ya da çocuğu tanıdığım sürece yaptığım etkinlikle kazanmıyorsa, alternatif olarak başka bir etkinlik sunuyorum. ...Tabii esnek davranıyoruz. Evet çünkü çocuk burada baz alındığı için, her çocuk da bir olmadığı için bazen esnek davranabiliyoruz.

ÖE₁ BEP hazırlama sürecinde öğrencinin ihtiyaçları arasından kazandırmak istedikleri öncelikli amaçları seçebilme yetkilerinin olmasının sürece katkı sağladığını “İstediğim kazanımları yazabildim. Yani benim için en önemli olumlu şeyler oydu.” sözleriyle ifade etmiştir. Buna ek olarak ÖE₁ okul idarecisinin kendilerini destekleyip aldıkları kararlara saygı duymasını BEP hazırlama sürecinde olumlu bir etkisi olduğunu “Yani tamamen sizin elinizdeyiz denildi. Siz yapacaksınız, sizin görüşlerinize saygımız var denildi. Bir de dediğim gibi özel eğitim alanı öğretmeni olduğumuz için siz

bilirsiniz oldu. İdare her konuda destekledi. Ben gidip gösterdiğim zaman güzel olmuş hocam, iyi olmuş hocam, denildi.” sözleriyle dile getirmiştir.

OÖ₃ sürecin planlı ve programlı ilerlemesinin sistematik bir eğitim sağlamak açısından olumlu bir etkisi olduğunu belirtmiştir. OÖ₃ bu konudaki görüşünü şu sözlerle açıklamıştır:

Sistematik bir eğitim sağlayabildik. Bu da bize artısı oldu açıkçası. Eee ne verip vermeyeceğimizi görmemiz açısından da elimizin altında olması o da iyi tarafı, olumlu tarafı tabii ki. Planda programlı sistematik çalışmak hem öğretmenin işini kolaylaştırıyor hem çocuğa neyi verip veremediğimizi daha çabuk görmemizi sağlıyor açıkçası. Olumlu yönü bu.

ÖE₂ BEP hazırlama sürecinde ekipte yer alan üyelerin özel eğitime ve BEP hazırlama sürecine dair bilgi düzeyleri eşit olmasa da ekip üyelerinin birbirlerinin görüşlerine saygı duyarak fikir alışverişi sağlanmasının sürece olumlu bir katkı sağladığını söylemiştir. ÖE₂ bu görüşünü “İletişim parça parçaydı ama iletişime geçtiğim herkes bana olumsuz bir tutum yansıtmadı... Evet bilgi düzeylerimiz farklıydı ama bazen sordukları sorularla, bazen görüş bildirmeleri ile katkı sağladıklarını söyleyebilirim.” sözleriyle ifade etmiştir. ÖE₃ BEP hazırlanırken gözlem sürecini sağlıklı bir şekilde gerçekleştirebilmesinin etkili bir BEP hazırlayabilmesine olumlu katkı sağladığını “BEP’i hazırlarken şu şekilde çocuğun en azından neler yapıp yapamadığını az çok görmüş oldum ve bunu buna yönelik çalışmalarda bence katkı sağlıyo yani ona göre bilmek önemli.” sözleriyle dile getirmiştir.

Bunlara ek olarak OÖ₄ ise öğrencinin okul dışında devam ettiği kurumlar arası iş birliğinin sağlanmasının BEP hazırlama sürecine olumlu katkı sağladığını belirtmiştir. OÖ₄ bu görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

Eee sadece şunu söyleyebilirim çok fazla dediğim gibi biz bu BEP hazırlamayı genel bir şekilde toplantı halinde yapmadığımız için sadece genel okul bazında konuşuyorum hani rehabilitasyonlardan alınan bilgiler de çok önemsendi çocuklar hakkında. Sadece bu konuda bir olumlu düşüncem var onun dışında yok. Hani rehabilitasyonlardaki öğretmenlerle de iş birliği yaptı diğer öğretmenlerimiz. Onlarla da görüştüler çocuklar hakkında. Hatta rehabilitasyonları ziyaretlerimizde oldu ve bu şekilde bence daha olumlu hani sonuçlar ortaya çıktığını düşünüyorum açıkçası.

Okul idarecisi ve öğretmenler; aileler, RAM ve BEP hazırlama sürecinden kaynaklı bazı güçlüklerle karşılaştıklarını dile getirmişlerdir. RAM tarafından karşılaştıkları en büyük güçlüğü yanıtıcı değerlendirme raporu göndermeleri olduğunu

ve bu durumun da BEP hazırlama sürecinde güçlükler yol açtığını özellikle vurgulayan OÖ₄ bu konudaki görüşünü şu sözlerle dile getirmiştir:

Yani şöyle bir olumsuzluk oluştuğunu düşünüyorum. Hani şey olarak ee sadece birkaç öğrencinin RAM'daki verilen rapordaki yanlışlığını düşündük. Hani bir öğrencinin hani RAM'da verilen rapordaki gibi olmadığını düşündüğümüz için bir olumsuzluk oluştu. O çocuktaki o RAM'da verilen rapordaki gibi bir davranış gözlemlemediğimiz için, hani RAM raporunu yanlış olduğunu düşündük.

Okul idarecisi ve öğretmenlerden bazıları ailelerin çocuklarının özel durumunu kabullenememesinin ve bu özel durumu hakkında fazla bilgiye sahip olmamasının BEP hazırlama sürecinde güçlüğe sebep olduğunu dile getirmiştir. Okul idarecisi bu durumu şu sözlerle açıklamıştır:

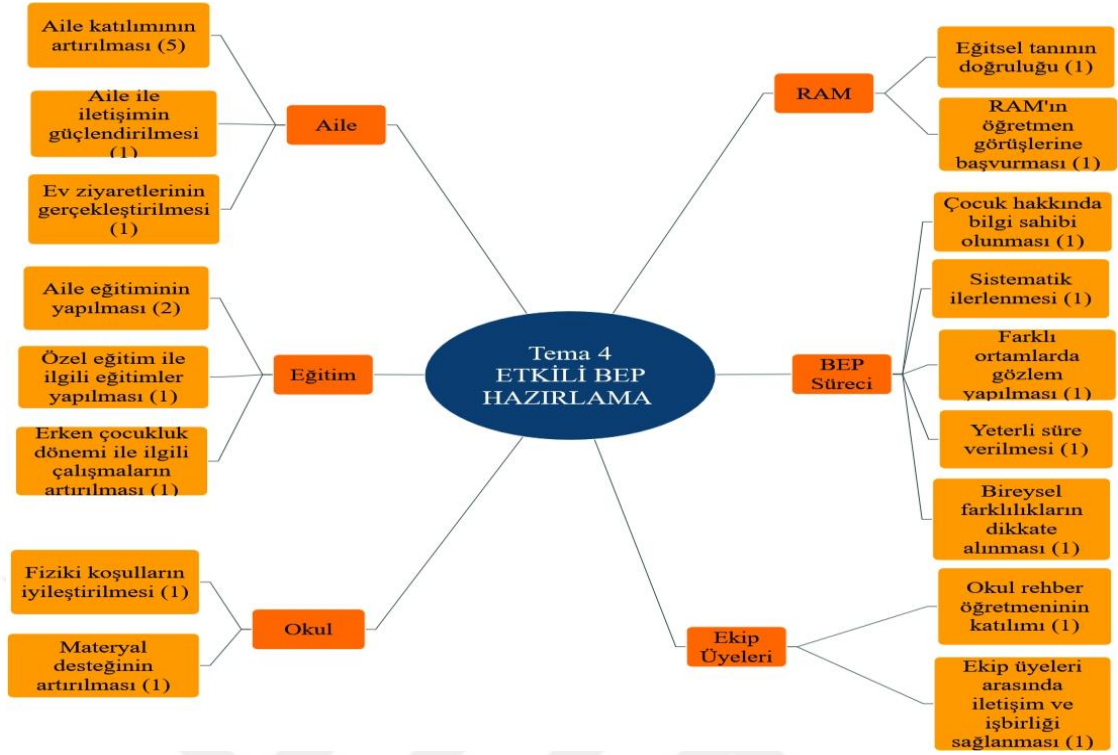
Eee velilerin bilgisizliği diyebiliriz. Hani gereksiz konuşmalar içerisine girebiliyorlar bazen çocuklarını tanımadıkları için. Özel eğitim alanıyla pek bi eee işleri olmadığı için, ya bu konuda bilgileri olmadığı için bu tarz sıkıntılar yaşayabiliyorlar ve çocukların engel durumunu çoğu aileler kabullenmekte güçlük yaşıyor. Bunu da söyleyebiliriz. ...Bunun bir hastalık olduğunu ve bir süre sonra geçeceğini de düşünüyorlar genellikle.

ÖE₁ ve ÖE₂ BEP toplantılarının gerçekleştirilmemesi ve ekip iş birliğinin sağlanmamasından dolayı tüm sorumluluğun özel eğitim öğretmeni olan kendisine kaldığını ve bu durumun BEP hazırlama sürecinde güçlükler yol açtığını ifade etmişlerdir. ÖE₁ bu konudaki görüşünü şu sözlerle detaylandırmıştır:

Toplantının genel olarak görmezden gelindiğini düşünüyorum. Yani şöyle, zaten özel eğitim öğretmeni yapacak. Bizim toplantı yapmamıza gerek yok düşüncesi oldu. Partnerimize söylediğim zaman da hocam siz yapabilirsiniz, siz daha iyi biliyorsunuz dedi. Ekip toplantısı yapmayacağız mı dediğim zaman özel eğitimciler olarak yapabilirsiniz dediler. Biz özel eğitimciler olarak bu arada buluştuk. Biz özel eğitimciler olarak zaten yaptık bu BEP'i.

3.1.6. Etkili BEP hazırlama

Ekip üyelerinin etkili BEP hazırlama sürecine ilişkin görüşlerinin incelenmesi amacıyla verilerin çözümlenmesi sonucunda; (i) aile, (ii) okul, (iii) RAM, (iv) ekip üyeleri, (v) eğitim ve (vi) BEP süreci alt temalarına ulaşılmıştır. Etkili BEP hazırlama sürecine ait alt temaların genel görünümü Şekil 3.9'da sunulmuştur.

Şekil 3.9. Etkili BEP hazırlamaya ilişkin deneyimler

Görüşme yapılan okul idarecine etkili bir BEP hazırlama sürecinin gerçekleşmesi için neler önerdiği sorulduğunda görüşlerini “Ne yapılsa? Çocukların bireysel farklılıkları dikkate alınır, işte tanılamalarda hata yapılmazsa, öğretmenin çocukla ilgili görüşleri RAM tarafından özellikle dikkate alınır ve veliler işin içine ne kadar dahil edilirse süreç o kadar güzel yönetilir diye düşünüyorum.” sözleriyle ifade etmiştir.

Görüşme yapılan öğretmenlere etkili bir BEP hazırlama sürecinin gerçekleşmesi için neler önerebilecekleri sorulduğunda her bir öğretmen farklı önerilerde bulunmuştur. ÖE₁ BEP hazırlama sürecinde farklı bakış açılarının sürece katkı sağlayacağını ve bu yüzden ekip üyeleri arasındaki iletişim ve iş birliğinin sağlanmasıyla daha etkili bir BEP hazırlanabileceğini şu sözlerle dile getirmiştir:

Yani başta dediğim gibi iş birliği olsaydı çok daha iyi bir etkileşim olurdu. Çocuk için daha faydalı olurduk. Dediğim gibi bazen birinin gördüğünü bir başka öğretmen daha farklı görebiliyor. Ya da benim düşüncem olan bir olayda bakış açımdan daha farklı düşünebiliyor. Bu da çocuk yararına olabiliyor aslında. Farklı görüşler almak her zaman daha iyidir. Çocuklarımız çok farklı ve farklı olan çocuklarda farklı düşünceler çok önemli olabiliyor.

OÖ₄ okullarında rehber öğretmeninin bulunmadığının ve ekipte rehber öğretmenin yer almasının gerekliliğine ilişkin görüş belirtmiştir. OÖ₄ bu görüşünü şu sözlerle detaylandırmıştır:

Benim şeyim hani genel görüşüm BEP hazırlama esnasında hani BEP toplantısında kesinlikle sınıfın öğretmeni, kendisi, bir psikoloğun olmasını gerektiğini düşünüyorum. Bir PDR'ci arkadaşımızın olmasını düşünüyorum. Psikolojik danışman arkadaşımızın ve kesinlikle o velinin orda olması gerektiğini düşünüyorum toplantı esnasında ki genel olarak zaten BEP toplantıları bu şekilde oluşması gerektiğini düşünüyorum...

BEP hazırlama sürecinde bir diğer etkili faktörün de okulun fiziki yapısının uygunluğu ve materyal donanımının yeterli düzeyde olması olduğuna dikkat çeken OÖ₂ okulun fiziki yapısının öğrencilerin özel durumuna göre düzenlemesinin süreçte öğretmenlerin de işini kolaylaştırdığını “Okul sınıfların çocukları özel eğitime göre şartları şey dizayn edilmesi, okulun özel eğitime göre düzenlenmesi bunlar çok önemli. Çünkü çocuğun okulda, çocuğa okulda sağlanacak şartlar bizim de işimizi kolaylaştırıyor mesela.” sözleriyle dile getirmiştir. OÖ₂ okul materyal donanımının artırılması gerektiğini ve şu anki materyal sayısının sınırlı olduğunu şu sözlerle ifade etmiştir:

Yani biraz şartları iyileştirilebilir, okulda donanım, yani materyaller açısından daha da zenginleştirilebilir, genelde bizim materyal sıkıntımız oluyo. Eee sabit ya da belirli şeyler veriliyo. Keşke daha da çeşitlendirilse. Deseler ki işte her öğretmen kendi sınıfına materyal seçebilse. Yani bu şekilde olduğu zaman daha güzel olur bence.

Etkili bir BEP hazırlama süreci için sistematik bir şekilde ilerlemenin ve öğrencileri tanımak için yeterli bir gözlem süresinin verilmesinin önemli olduğunu vurgulamıştır. ÖE₁ bu görüşünü “Daha sistematik ilerlemek isterdim. Daha uzun bir sürede çocuğu takip etmek, onu gözden geçirmek isterdim. Kazanımları daha iyi belirlemek isterdim.” sözleriyle dile getirmiştir.

ÖE₁'in görüşüne benzer olarak ÖE₃, çocukların okul ortamı dışında da bulunduğu ortamlarda gözlemlenmesinin ve bunun sonucunda bir BEP hazırlamasının sürece katkı sağlayabileceğini “Bence BEP hazırlanırken çocuğun sadece okul ortamında değil de ev ortamında da gözlenilmesi gerekiyo. Gittiği bir rehabilitasyon varsa orada da gözlenilmesi gerekiyo. Sadece okul ortamıyla kısıtlanmamalı diye düşünüyorum... Yani etkili bir süreç için çocuğun farklı alanlarda da bence gözlenmesi gerekiyor.” sözleriyle dile getirmiştir.

OÖ₂ çocukları ve aileleri daha iyi tanıma ve sürecin daha sağlıklı ilerlemesi açısından ev ziyaretleri yapılması gerektiğine şu sözlerle vurgu yapmıştır:

Eee aile ev ziyaretleri yapılabilir. Çocuk ortamında, çocuğun ev ortamında nasıl bir şey de büyüdüğü, nasıl bir ortamı olduğunu görmek adına. Çünkü hem çocuğun yaşam şartları, yetiştirilme tarzı... Gerçekten şartlarını bilmiyoruz. Bu da şartlar da çok önemli. Eğitimde gerçi normal eğitimde de bu faktörken özel eğitimde de öyle. Yani her çocuk aynı şartlardan gelmiyor buraya. Bunu da bir öğretmen olarak keşke görebilsek gözlemleyebilsek.

BEP hazırlama sürecinde aile ile iletişimin güçlü olmasının sürece katkı sağlayacağına değinen OÖ₃ “Yine söylediğim gibi aileyi ben başyapıt olarak alıyorum. Yani ne yapılabilirse aileyle daha fazla iletişim halinde olursa, ailenin okula gelişi gidişi öğretmenlerle, bizlerle olan iletişimi eğer daha iyi olursa daha fazla olursa daha iyi bir şekilde ilerler diye düşünüyorum.” sözleriyle görüşlerini ifade etmiştir. Buna ek olarak BEP hazırlama sürecinde çoğunlukla ekipte annelerin yer aldığını, babaların genellikle arka planda kaldığını dile getiren ÖE₃ babaların sürece aktif katılım sağlamasını BEP hazırlama sürecine katkı sağlayacağını “BEP hazırlarken sadece bize anneler katılıyordu. Ben mesela babaların katılımını da isterdim açıkçası. Mesela anne duygusal yaklaşabiliyor ama baba daha gerçekçi olabiliyo. Baba olmuş olsaydı o da güzel katkılar sağlardı diye düşünüyorum açıkçası.” sözleriyle ifade etmiştir.

OÖ₁ ve OÖ₄ ekip üyelerinin çocukları tanımalarının BEP hazırlama sürecine katkı sağlayacağını ve sürecin daha etkili ilerleyebileceğini söylemişlerdir. OÖ₁ bu görüşünü “Ne yapılırsa şahsi görüşümü ben dile getirmek istiyorum. Şahsi görüşüm çocuklarımızı güzel bir şekilde tanımak, güzel bir şekilde kaba değerlendirmesini alıp ona göre daha sağlıklı bir BEP süreci geçirebiliriz hocam.” sözleriyle dile getirmiştir.

OÖ₄ etkili bir BEP hazırlama sürecinde çocuk hakkında yeterli bilgiye sahip olmanın süreci kolaylaştıracağına ilişkin görüşünü şu sözlerle açıklamıştır:

BEP toplamadan önce o çocuk hakkındaki bütün bilgilere sahip olunması gerektiğini düşünüyorum. Yani öğretmenin, psikolojik danışmanın da hani çocuk hakkındaki bütün bilgilere sahip olup o toplantıya gelmeleri gerektiğini düşünüyorum. Bu şekilde herkesin fikir birliği oluşturularak harmanlaşarak fikir birlikleri toplaşıp harmanlayıp ona göre bir BEP hazırlanması gerektiğini düşünüyorum her bir çocuk için.

Ekip üyelerinin özel eğitim hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığını ve etkili bir BEP hazırlama sürecinin ekip üyelerine verilecek özel eğitim ile ilgili bilgilendirici çalışmalar sonucu mümkün olabileceğini düşünen ÖE₂ bu konudaki görüşünü “Hem

ailelerin hem de özel eğitim branşı dışındaki bütün ekip üyelerinin gerek idareci, gerek rehber öğretmen, gerek diğer branşlardaki herhangi bir branştaki öğretmenlerin özel eğitimle ilgili bilgi düzeylerinin artırılması için çalışmalar yapılması gerektiğini düşünüyorum.” sözleriyle ifade etmiştir. BEP ekibinde yer alan üyelerin yeterli bilgi düzeylerine sahip olmamasının süreç içerisinde zaman kaybına yol açtığını belirten ÖE₂ bu konudaki görüşünü aşağıda belirttiği örnek ile açıklamıştır:

Ben kendi partnerimden örnek verecek olursam gerçekten iki dönem boyunca sürekli ona bir şeyleri anlatıp, yöntemi ilerleyişi süreci anlatmakla geçen iki dönemim oldu. Eğer bu kişi özel eğitimle, otizmle ilgili en azından sınıfa geldiğinde kendi başına bir şeyler yapabilecek düzeyde olsaydı bizim ilerleyişlerimiz de daha hızlı, daha sistematik olabilirdi.

ÖE₂ erken çocukluk dönemi ile ilgili yapılan çalışmaların yetersiz olduğunu ve bu konuda yapılabilecek çalışmalarla okul öncesi dönemde özel eğitimin önemine daha çok dikkat çekilebileceğini şu sözlerle dile getirmiştir:

Erken çocukluk dönemindeki çalışmaların artırılması gerektiğini düşünüyorum. Şu an il bazında baktığımızda burda bize gelen bir çocuk 5 yaş otizm grubu. Bize gelen öğrencinin eğitim geçmişine baktığımızda görebildiğimiz tek şey eğer gittiyse belki bir sene öncesi için okul öncesi deneyimiyle oluyor. Ama o da yoksa sadece rehabilitasyon deneyimi oluyor. Bu çocukların aynı bize geldikleri gibi devlet eliyle yine özel eğitim ve değerlendirme desteği görmesi gerektiğini düşünüyorum. Çünkü eğer ne kadar erken başlanırsa eğitim 20 ayda eğitimi başlamak var, 76 ayda eğitime başlamak var. Tabii ki bunlar fark ediyor O el attığımız noktayı ne kadar aşağı çekebilirsek aslında işte toplumumuz için faydalı bireyler yetiştirmek bizim için o kadar da kolay ve daha sistematik olacak.

Bunun yanı sıra ailelerin çocuklarının özel durumu hakkında bilgi sahibi olmaları, BEP hazırlama sürecinde nasıl bir yol izlemeleri gerektiği ve özel eğitimin ne olduğu hakkında bilgi sahibi olmaları için ailelere yönelik eğitimler düzenlenmesi gerektiğini dile getiren ÖE₂ bu konudaki görüşünü şu sözlerle ifade etmiştir:

Özel eğitim ihtiyacı olan çocukların ailelerine de toplantılar veya online seminerler, konferanslar düzenlenebilir diye düşünüyorum. Çünkü buna çok fazla ihtiyaçları var. İnternette gördükleri birçok şeyden etkilenebiliyorlar. Eee gerçek olmayan veya işte umut tacirliği yapan çok fazla kaynak var internette... Aileler bilgi sahibi olmadığı zaman böyle insanların, böyle ağların içine kolayca düşebiliyorlar. Çocuklarını da kendilerini de gerçekten fayda sağlamayacak hatta zarar verecek yollara sokuyorlar. Maddi manevi hem de zamanlarından çalmış oluyo. Bütün bunlar aslında ailelerin bilgi eksikliğinden bu konudaki bilgisizliğinden kaynaklanıyor.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

4.1. Sonuç

Bu araştırmayla bir özel eğitim anaokulundaki BEP geliştirme ekibinde yer alan ekip üyelerinin BEP hazırlama sürecine ilişkin deneyimlerinin derinlemesine incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda bir okul idarecisi, dört okul öncesi öğretmeni, üç özel eğitim öğretmeni ve sekiz aile ile yarı-yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, özel eğitim anaokullarında özel eğitim ve okul öncesi öğretmenlerinin aynı sınıfta birlikte çalışmalarının, çocuklarının gelişim dönemleri ve yetersizlik durumları dikkate alınarak gerekli ve önemli olduğu ortaya çıkmıştır. Aynı sınıfta çalışan özel eğitim ve okul öncesi öğretmenlerinin birlikte çalışmaktan memnuniyet duydukları görülmüştür. BEP hazırlama sürecinde görev dağılımı konusunda ekip üyeleri arasında farklı görüşler olmakla birlikte genel görüş, özel eğitim öğretmenlerine daha fazla görev ve sorumluluk düştüğü yönündedir. BEP hazırlama sürecinin temel yapı taşlarının; çocuğu tanımak amacıyla gözlem ve değerlendirme yapılması, gerçekçi hedefler belirlenmesi, aile katılımının sağlanması ve üyeler arasında iş birliği olarak sıralanmıştır. BEP hazırlama sürecine ilişkin öne çıkan bulgulardan biri, BEP geliştirme toplantılarının fiziki olarak yapılmadığı ancak teknik olarak gerekli prosedürlerin öğretmenler tarafından yerine getirilip okul idarecisinden onay alındığıdır.

Özel eğitim anaokullarında rehber öğretmenlerin görev almasının önemli olduğu belirtilirken okulda rehber öğretmen bulunmaması dikkat çekmektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin özel eğitim alanında kendilerini yetersiz buldukları ve bu yüzden çalışma ortamında zorlandıkları ve partnerlerinden gözlem yaparak ve yardım alarak bu konularda kendilerini geliştirmeye çalıştıkları görülmüştür. Aynı şekilde, özel eğitim öğretmenleri de çocuk gelişimine ve okul öncesi eğitime dair bilgilerinin sınırlı olduğunu ve bu konuda daha fazla eğitime ihtiyaç duyduklarını dile getirmişlerdir. Tüm paydaşların ortak düşüncesinin, özel eğitim anaokuluna çalışmaya başlamadan önce yetersizlik yaşadıkları konulara ilişkin kapsamlı bir hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları söylenebilir. Öğrenciler için etkili bir BEP hazırlanabilmesinin sürece ailenin aktif katılımıyla mümkün olabileceğini vurgulanırken ailelerin çoğunun BEP toplantısına katılmamış olması dikkat çeken bulgular arasında yer almaktadır.

Toplantıya katıldığını belirten ailelerin ise BEP hazırlama toplantısıyla sene başında yapılan veli görüşmesini birbirine karıştırdığı görülmüştür.

Araştırma sonucunda ayrıca özel eğitim anaokullarının yeni açılmış bir okul türü olmalarından okul binalarının yapı olarak uygun olmamasından, materyal eksikliği bulunmasından, çalışma programlarında ikilik yaşanmasından ve ailelerin henüz çocuklarının özel durumunu kabul etme aşamasında olduğundan BEP hazırlama sürecinde güçlükler yaşandığı belirlenmiştir. Gerçekleştirilen bu görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular alt başlıklara ayrılıp tartışma bölümünde benzerlik ve farklılıklarına göre alanyazında yapılmış olan araştırmalar dikkate alınarak incelenmiştir.

4.2. Tartışma

Bu bölümde araştırma kapsamında BEP hazırlanması sürecinde yer alan okul idarecisi, okul öncesi öğretmenleri, özel eğitim öğretmenleri ve ailelerle görüş ve deneyimlerine dayalı derinlemesine incelenmesine yönelik yapılan görüşmeler sonucunda tüm katılımcılardan elde edilen bulgular alanyazın ışığında ve kendi aralarında benzer ve farklılıklar dikkate alınarak raporlaştırılmıştır. Araştırma sonucunda ulaşılan bilgiler ışığında uygulamacılara ve ileriki araştırmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Ekip üyelerinin BEP hazırlama sürecinde aile katılımının önemine vurgu yapması dikkat çeken bir bulgudur. Okul idarecisi ve öğretmenler ailelerin çocuklarını en iyi tanıyan kişiler olması ve ihtiyaç duyulduğunda çocuğu ile ilgili bilgiler vererek BEP hazırlama sürecini kolaylaştırdığını, bu yüzden de BEP hazırlama sürecinde ailenin de mutlaka olması gerektiğini belirtmiştir. Araştırma bulgularına paralel olarak alanyazın incelendiğinde, MacLeod vd. (2017) gerçekleştirmiş oldukları araştırmada, BEP toplantıları öncesinde öğretmenlerin ailelerden çocukları hakkında bilgi almasının BEP hazırlama sürecine katkı sağlayacağını belirtmişlerdir. O'Connor (2008) yaptığı araştırmada BEP geliştirme sürecinde çocuk hakkında ayrıntılı bilgi sağlayıcı olarak ailelerin bilgisine başvurularak görüşlerinin alınması bir gereklilik olduğunu belirtirken diğer taraftan öğretmenler ailelerin çocuklarının eğitimi için yeteri kadar ilgili olmadığını düşünmektedirler.

Öğretmenler, BEP hazırlama sürecinde ailelerin sürece dahil olmasıyla sorumluluk aldıklarını ve böylelikle sorumluluk bilinçlerinin de zaman içinde geliştiğini

BEP hazırlama sürecinin olumlu bir yanı olarak belirtmişlerdir. Buna ek olarak BEP uygulanma sürecinde okulda çalışılan amaçların evde de tekrar edilmesinin, BEP hazırlama sürecine katkısı olduğu kadar BEP'in uygulanma sürecine de katkı sağladığına değinmişlerdir. Ailelerin BEP'te yer alan amaçları evde de çalışmalarını sonucu öğrenciler gün içerisinde çalışılan becerilere sürekli maruz kalmış ve bunun sonucunda kazandırılması istenen becerileri beklenenden daha kısa sürede edinmişlerdir. Alanyazında çalışmalar incelendiğinde öğretmenlerin BEP'in uygulanma sürecinde aile katılımına ilişkin olumlu deneyimlerine benzer olarak (Kuru Habiboğlu, 2018) ailelerin BEP'te belirlenmiş olan amaçların kazandırılması için gerçekleştirilen etkinliklere katılım sağladığından söz edilmiştir.

Öğretmenler ve okul idarecisi ailelerin çocuklarının özel durumunu hastalık olarak görüp iyileşeceğine inandıklarını, süreci kabullenememesi sonucu çocuğunun var olan performans düzeyi hakkında yanıltıcı bilgiler verdiğini ve bu durumun BEP hazırlama sürecini olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Aileler çocuklarının özel durumunu hastalık olarak görmekte ve bu durumun belirli bir süre sonra kendiliğinden düzelerek çocuklarının akranları ile aynı gelişim düzeyine gelebileceği algısına kapılmaktadır. Bu durum ailelerin çocuklarının dil konuşma becerileri, iletişim ve sosyal becerileri başta olmak üzere birçok alanda normal gelişim gösteren akranlarına benzer gelişim gösterdiği düşüncesi yaratmaktadır. Bu düşünceye sahip aileler kimi zaman BEP hazırlama sürecinde öğrencinin var olan performans düzeyine ilişkin ön bilgi almak isteyen öğretmenlere yanıltıcı bilgiler verebilmektedir. Öğretmenler ailelerden almış oldukları bilgiler ve öğrenci gözlemleri sonucu örtüşmeyen kazanımlar ortaya çıkmakta ve öğretmenler tekrar değerlendirme sürecine gitmektedir. Bu durum BEP hazırlanma sürecinde zaman kaybına sebep olmaktadır. Alanyazına bakıldığında araştırma bulgularına paralel olarak ailelerin özel eğitim ve BEP hazırlama süreci hakkında yeterli bilgilerinin olmaması ve çocuğunun özel durumunu kabullenememesi sonucu ailelerin çocuklarının eğitimi ile ilgili kaygı yaşadıkları ve bunun sonucunda öğretmene baskı yaparak süreç içerisinde güçlülere yol açtığı görülmüştür (Burunsuz ve İnce, 2020; Yılmaz ve Batu, 2016).

Ailelerin BEP hazırlama sürecine katılımına ilişkin olumlu ve olumsuz görüşler belirlenmiştir. Bu nokta ailenin bilgilendirilmesi gerekliliğine yapılan vurgu, aslında özellikle çocuğu yeni tanı almış ve henüz süreci tam olarak kabullenememiş aileler için güç görünmektedir. Bu nedenle bilgi yetersizliği işbirliğinin önünde bir engel olarak

nitelendirilmektedir. Nitekim BEP hazırlama sürecinde öğretmenler ve aileler arasındaki iş birliğinin daha çok yetersiz ve olumsuz yönde olduğu gösteren araştırma bulguları alanyazında mevcuttur (Çıkılı vd., 2020; Özan, 2019; Yazıcıoğlu, 2019; Kuru-Habiboğlu, 2018; Yaman, 2017; Zeitlin ve Curcic, 2014; Avcıoğlu, 2011; Fish, 2006). Örneğin Kuru-Habiboğlu (2018) gerçekleştirdiği çalışmada aile ve öğretmenler arasındaki iş birliğinde ailelerin toplantılara dahil olmak istemeyip sadece sürecin nasıl ilerleyeceği ile ilgili öğretmenlerden bilgi almak istediğine ve süreçteki tüm sorumlulukları öğretmenlere bırakmak istediğine dikkat çekerek iş birliği sağlamada karşılaşılan güçlükler dikkat çekmiştir. Bu yönüyle araştırma bulguları ile yapılan çalışma ailelerin özel eğitim ve BEP hazırlama süreci ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve bu yüzden ekipte bilgi edinme dışında bir rol üstlenmek istemedikleri ve oluşabilecek olası olumsuz bir sonuçta sorumluluk almak istemediği için iş birliğine yanaşmadığı konusunda benzerlik göstermektedir.

BEP ekibiyle ilgili dikkat çeken bulgulardan biri ekipte ailenin bulunmamasına yapılan vurgudur. Aslında aile BEP hazırlama sürecinin önemli bir işbirlikçi görülmekle birlikte toplantılara aktif katılımları konusunda farklı görüşler vardır. Ekipte bulunmamasın ise farklı iletişim yollarıyla toplantı dışında telefonla arayarak ya da yüz yüze görüşerek dolaylı katılım sağlamaları yönünde girişimlerden söz edilmiştir. Alanyazın incelendiğinde araştırma bulgularına benzer olarak ailelerin BEP toplantılarına bilgi almak için katıldığı, öğretmenlerin bu süreçte aileleri bilgilendirdiği ve ailelerin görüşlerine saygı duyduğu görülmektedir (Aslan, 2021; Toprak, 2018; Fish, 2008). Araştırmadan elde edilen bulguların aksine alanyazındaki çalışmalardan bazıları incelendiğinde BEP toplantılarına katılan ailelerin kendilerini diğer ekip üyeleri ile aynı düzeyde hissetmediği, BEP toplantılarının kendileri için hayal kırıklığına sebep olduğu ve diğer ekip üyelerinin kendilerine karşı olumsuz yaklaşımlar sergilediği sonucuna ulaşılmıştır (Mereoui, Abercrombie ve Murray, 2016; Zeitlin ve Curcic, 2014). Bu noktada, ailelerin etkin biçimde BEP toplantılarına katılımı için bu iletişim engellerinin ortadan kaldırılmasının gerektiği söylenebilir.

Okul idarecisi, ekip üyeleri arasında görev dağılımı yapılırken her bir öğretmenin bireysel farklılıklarını ve alan yeterliliklerini dikkate alındığını belirterek görev dağılımının dengeli olduğundan söz etmiştir. Okul idarecinin aksine öğretmenler BEP ekibindeki görev hakkında farklı görüşlere sahiptir. Öğretmenler ekip içerisinde görev dağılımının dengeli olduğu konusunda hem fikir değillerdir. Görev dağılımının

dengelessnessine ilişkin öğretmenlerin bazıları bu noktada BEP hazırlama sürecinde iş yükünün ağırlıklı olarak özel eğitim öğretmenlerinde olduğu ifade edilmiştir. Bu bulgulara paralel olarak alanyazın incelendiğinde, Gilliam ve Coleman (1981) yapmış oldukları çalışmada BEP hazırlama sürecinde genellikle en etkin rolün özel eğitim öğretmenlerine düştüğünü söylemişlerdir. Bunlardan farklı olarak Yazıcıoğlu (2019) gerçekleştirdiği çalışmada BEP hazırlama sürecinde rehber öğretmenin daha çok sorumluluk aldığı ve görev dağılımının dengeli olmadığını ifade etmiştir. Katılımcılar farklı olsa da dengesiz görev dağılımı konusunda bulgular alanyazını desteklemektedir.

Öğretmenler ve okul idarecisi BEP ekip üyeleri arasındaki iletişimin güçlü olduğunu ve bu durumun işbirliğine doğrudan yansıdığını belirtmişleridir. Elde edilen bulgulara paralel olarak alanyazın incelendiğinde BEP ekip üyeleri arasında iyi bir iletişim sağlandığı, ekip üyelerinin birbirlerine karşı hoşgörölü olduğu ve iş birliği içerisinde çalıştığı görölmüştür (Kuru Habiboğlu, 2018; Fish, 2008). Buna karşın okul öncesi öğretmenleri süreç içerisinde ailelerden kaynaklı bazı güçlükler yaşandığını ve yaşanan bu güçlüklerin sebebinin ailelerin ihmalkâr tutumları, bilinçsiz olmaları, iletişim ve iş birliğine yanaşmamaları olduğunu ifade etmişlerdir. Alanyazında öğretmenlerden elde edilen bulgulara paralel olarak ailelerin BEP'in ne olduğuna ve hazırlama sürecine ilişkin yeterli bilgiye sahip olmamalarının BEP hazırlama sürecini olumsuz yönde etkilediği görölmüştür (Burunsuz ve İnce, 2020; Özcan, 2019). Bunlara ek olarak alanyazındaki bazı araştırmalarda iletişim ve iş birliğinin yetersiz olması sonucu BEP ekibine katılan aileler kendilerini diğer ekip üyelerinden daha alt seviyede hissettiklerini ve kendilerine karşı daha hoşgörölü olunmasını istediklerini ifade etmişlerdir (MacLeod vd., 2017; Mereoui, Abercrombie ve Murray, 2016).

Okul idarecisi iletişim ve iş birliğinin sürekliliğinin sağlanabilmesi için düzenli olarak veli toplantıları ve BEP toplantıları gerçekleştirdiklerini belirtmiştir. Buna karşın sene başında öğretmenlerin özel eğitim anaokuluna uyum sürecinde iletişim ve iş birliği yapmada bazı güçlüklerle karşılaştığını ve bu güçlükleri karşılıklı anlayış içerisinde fikir alışverişinde bulunarak çözdüklerini dile getirmiştir. Menlove ve arkadaşları (2001) tarafından yapılan çalışmada okul idarecileri öğretmenlerin kendilerini BEP hazırlama sürecinin bir parçası olarak görmediklerini ve bunun sonucunda sürece aktif olarak katılım sağlamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu bulgu bu araştırmanın bulguları ile örtüşmektedir. Bu çalışmada da okul idarecileri benzer ifadelerde bulunmuşlardır. Alanyazındaki başka çalışmalar incelendiğinde ekip üyeleri arasında iş birliğinin

yetersiz olmasının ve üyeler arası iletişimde güçlükler yaşanmasının BEP hazırlama sürecini olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (Özan, 2019; Yazıcıoğlu, 2019; Yener, 2019; Yaman, 2017).

Öğretmenler BEP hazırlama sürecinde bazı görev ve sorumlulukları olduğunu belirtmişlerdir. Özel eğitim öğretmenleri birlikte çalıştıkları okul öncesi öğretmenlerine karşı bazı görev ve sorumlulukları olduğundan bahsetmişlerdir. Okul öncesi öğretmenlerinin özel eğitim ve BEP hazırlama süreci hakkında yeterli bilgiye sahip olmamalarından dolayı onları bilgilendirmekle ve sürece aktif olarak katmakla sorumlu olduklarından, süreç içerisinde de iş birliği ve yardımlaşma içerisinde ilerlemeleri gerektiğinden söz etmişlerdir. Alanyazın incelendiğinde özel eğitim alan mezunu olmayan öğretmenlerin özel eğitim ve BEP hazırlama süreci hakkında bilgi düzeylerinin yeterli olmamasını BEP hazırlama sürecini olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (Çıkılı vd., 2020; Kale vd., 2016; Yılmaz ve Batu, 2016; Yılmaz, 2013; Camadan, 2012; Öztürk ve Eratay, 2010; Sütçü, 2007; Tike, 2007). Bunun sonucunda özel eğitim ve BEP hazırlama süreci hakkında verilen hizmet içi eğitimlerin ve seminerlerin yetersiz kaldığı, gerçekleştirilecek olan eğitimlerin sayısının ve niteliğinin artırılması gerektiği tespit edilmiştir (Burunsuz ve İnce, 2020; Özan, 2019; Yaman, 2017; Çuhadar, 2016; Lee-Tarver, 2006;). Bunlara ek olarak alanyazın incelendiğinde özel eğitime ilişkin eğitim alan öğretmenlerin almayan öğretmenlere kıyasla BEP hazırlama sürecinde karşılaşılan zorluklarla daha kolay başa çıktığı sonucuna ulaşılmıştır (Akkın, 2019).

Okul idarecisi BEP'teki amaçlar belirlenirken çocukların bireysel farklılıklarının dikkate alındığını, çocuğun performans düzeyinin belirlendiğini ve yazılan amaçların bu performans düzeyine uygun olarak hazırlandığını ifade etmiştir. Çalışma bulgularının aksine alanyazın incelendiğinde okulların çoğunda öğrenciler için BEP hazırlanmadığı, hazırlanan BEP'lerde ise uygun amaçların yazılmadığı ve yazılan amaçları rehber öğretmenin belirlediği tespit edilmiştir (İlik, 2017; Kuyumcu, 2011). Dolayısıyla, benzer araştırmaların yapılmasına gereksinim vardır.

Öğretmenler BEP hazırlarken daha çok değerlendirme formlarından ve internet sitelerinde yer alan BEP hazırlama uygulamalarından faydalandıklarını yanı sıra öğrencilerin geçmişte hazırlanmış olan BEP'lerinden ve diğer öğretmenlerin görüşlerinden faydalandıklarını belirtmişlerdir. Alanyazın incelendiğinde BEP hazırlama konusunda bilgi eksikliği yaşadığı ve BEP hazırlanırken çoğunlukla kaynak

kitaplardan yararlanıldığı sonucuna ulaşılmıştır (Çıkılı vd., 2020; Evyapan, 2020). Araştırmaya katılan öğretmenler BEP hazırlarken değerlendirme formlarından sıklıkla yararlandıklarını söz etmişlerdir. Buna karşın İlik (2017) gerçekleştirdiği çalışmada öğretmenlerin BEP hazırlarken değerlendirme formlarını ve aile görüşme formlarını çok fazla kullanmadıklarını, bu sebepten dolayı destek eğitim hizmetlerini belirlemede yetersiz kaldıklarını dile getirmiştir.

Öğretmenlerin BEP toplantılarının gerçekleşme sıklığı ve toplantıların gündeminin ne olması gerektiği konusunda farklı görüşlere sahiptir. Daha da önemlisi BEP toplantılarının gerçekleştirilmediğini halde resmiyette yapılmış gösterildiğini ancak süreç içerisinde öğretmenlerin aileleri sürecin gidişatı ile ilgili bilgilendirildiğini dile getirmişlerdir. BEP toplantılarında öğrencinin var olan performans düzeyinin tespit edilmesi, kazandırılması istenen yıllık hedeflerin belirlenmesi, belirlenen hedefler arasından öncelik sıralamasının yapılması ve belirlenen hedeflerin aile için uygunluğunun tespit edilmesi gibi konuların ele alınması gerekmektedir (Aslan, 2021). Ancak, BEP toplantısının gerçekleştirildiğini dile getiren öğretmenler toplantıda sadece çocuğun performans düzeyinin belirlenmesi hakkında konuştuklarını söylemişlerdir. Bu durum gerçekleştirilen BEP toplantısının amacına uygun şekilde yapılmadığını göstermektedir. Alanyazın incelendiğinde yapılan çalışmaya paralel olarak BEP biriminin kurulduğu fakat bu birimin amacına uygun hizmet vermediği sonucuna ulaşılmıştır (Ayanoglu ve Gür-Erdogan, 2019; Yazıcıoğlu, 2019). BEP ekibindeki öğretmenlerin çoğu ise BEP toplantısının resmiyette yapılmış gösterildiğini fakat gerçekte toplantıların gerçekleşmediğini, ailelerin aranarak veya yüz yüze görüşülerek süreç içerisinde haftalık veya iki ayda bir olacak şekilde bilgilendirildiğini ifade etmişlerdir. Alanyazındaki çalışmalara bakıldığında gerçekleştirilen çalışmanın bulgularına paralel olarak okullarda BEP biriminin kurulmadığından söz edilmiştir (Can, 2015; Çuhadar, 2006).

Araştırmaya katılan paydaşlar BEP hazırlama sürecinin işleyişini etkileyen birçok faktör olduğunu ve bunlardan bazılarının BEP hazırlama sürecine katkı sağlayıp ve sürecin sağlıklı bir şekilde ilerlemesini sağladığını söylemişlerdir. Okul idarecisi ve öğretmenler söz konusu olan bu olumlu yanları öğretmenlerin ve ailelerin BEP hazırlama sürecine aktif olarak katılması, ailelerin süreç hakkında bilgilendirilmesi, öğretmen-aile iletişiminin güçlendirilmesi, ekip üyeleri arasında fikir alışverişinin sağlanması ve ekip üyelerinin birbirlerinin görüşlerine saygı duyması olarak ele

almıştır. Alanyazın incelendiğinde çalışma bulgularına paralel olarak ekip üyelerinin BEP toplantılarına aktif katılım sağlamasının süreci olumlu yönde etkilediği belirtilmiştir (Lee-Tarver, 2006). BEP hazırlama sürecindeki olumlu yanları eğitim açısından ele alan öğretmenler sene içerisinde çocuğa kazandırmayı hedefledikleri amaçları seçmekte özgür olmalarının ve gerekli durumlarda belirlemiş oldukları bu amaçlarda esnekliğe gidilebilmelerinin sürece katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Çuhadar (2006) yapmış olduğu araştırmada BEP hazırlama sürecinde belirlenen amaçlarda gerekli durumlarda esnekliğe gidilebilmesini sürecin olumlu bir etkisi olarak gördüğünü söyleyerek öğretmenlerin görüşünü destekler nitelikte görüş bildirmiştir. Bunlara ek olarak öğretmenler sürecin sağlıklı bir şekilde ilerleyebilmesi için çocuğa eğitim veren kurumlar arası iletişim ve iş birliğini sağlamanın önemine değinmişlerdir. Araştırma bulgularından elde edilen bu sonuca benzer olarak Öztürk ve Eratay (2010) çocuğa eğitim veren kurumlar arasında iletişim ve iş birliğinin sağlandığından ve bu durumun BEP hazırlama sürecini olumlu yönde etkilediğinden söz edilmiştir. Buna karşın Yener (2019) gerçekleştirdiği araştırmada öğrencinin öğrenim gördüğü kurumlardaki görevli uzmanlar arasında iş birliğinin yetersiz olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Okul idarecisi ve öğretmenler BEP hazırlama sürecinde olumlu yönler olduğu kadar zaman zaman çeşitli güçlüklerle de karşılaştıklarını dile getirmişlerdir. Okul idarecisi ve öğretmenler RAM'ın öğrencileri yanıltıcı değerlendirmelerinin, ailelerin ise çocuklarının özel durumunu kabullenemeyip bunu bir hastalık olarak görmesinin ve çocuklarının özel durumu hakkında yeterli bir bilgiye sahip olmamalarının BEP hazırlama sürecini olumsuz yönde etkilediğinden söz etmişlerdir. Alanyazın incelendiğinde gerçekleştirilen çalışmanın bulgularına paralel olarak ailelerin çocuklarının özel durumunu kabullenmede güçlük yaşadığı, RAM'ın eğitsel tanılama ve değerlendirme sürecinde yanıltıcı olabildiği ve bu durumun BEP hazırlama sürecini olumsuz yönde etkilediği tespit edilmiştir (Yılmaz ve Batu, 2016; Avcıoğlu, 2012).

BEP hazırlama sürecinde yer alan paydaşlar etkili BEP hazırlama sürecine ilişkin bazı önemli temel bileşenler üzerinde durmuşlardır. Bunlardan biri ekip üyeleri arasındaki etkili iletişim ve iş birliğidir. Paydaşlar BEP hazırlama sürecinin etkili bir şekilde gerçekleşebilmesinin, süreç içerisinde iletişim ve iş birliğinin sağlanabilmesinin ancak ailenin sürece aktif katılımıyla mümkün olabileceğini vurgulamışlardır. Ailelerin sürece aktif katılabilmesinin ve kendilerini ekibin bir parçası olarak hissedebilmesinin

kendilerini daha samimi ve rahat hissedebilecekleri bir ortam olan evlerinde yapılabilecek ziyaretlerle mümkün olabileceği düşünmektedirler. Alanyazın incelendiğinde araştırma bulgularına paralel olarak aile katılımının BEP hazırlama sürecinde önemli bir rol oynadığı, bu yüzden de ailelerin BEP hazırlama sürecine katılımının artırılması ve ailelerle olan iletişimin güçlendirilmesi gerekmektedir. İş birliği ve iletişimi artırmak için aileleri daha yakından tanımaya yönelik ev ziyaretleri yapılması, ailelere karşı hoşgörölü yaklaşılması ve bilgilendirme aşamasında anlayabilecekleri açık-anlaşılır bir dil kullanılması önerilmektedir (Burunsuz ve İnce, 2020; Avcıoğlu, 2012; Fish, 2008; O'Connor, 2008;).

Öğretmenler BEP hazırlama sürecini eğitim ve bilgi düzeyi açısından değerlendirdiğinde ailelerin özel eğitim hakkında yeterli bilgi düzeyine sahip olmadığını ve ailelerin bilgi düzeylerini artırmak için aile eğitimleri yapılması gerektiğini dile getirmişlerdir. Etkili bir BEP hazırlamak için ailelere düzenlenecek olan eğitimler ve seminerlerle ailelerin özel eğitim, BEP ve yasal hakları ile ilgili bilgi düzeylerinin artırılması gerekmektedir (Aslan, 2021; Toprak, 2018; Yaman, 2017; Fish, 2008; Çuhadar, 2006). Araştırma sonucu aileler kadar özel eğitim branşı dışındaki branşlarda görev yapan öğretmenlerin de özel eğitim ve BEP hazırlama süreci ile ilgili bilgi eksikliklerinin olduğu, yapılabilecek olan hizmet içi eğitimler ve seminerlerle öğretmenlerin bilgi düzeylerinin artırılabilirliği düşünülmektedir. Alanyazın incelendiğinde araştırma bulgularına paralel olarak özel eğitim öğretmenleri dışında öğretmenlerin ve okul idarecilerinin özel eğitim ve BEP hazırlama süreci ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıkları görölmüştür. Özel gereksinimli çocuklarla çalışacak olan öğretmenlerin özel eğitim hakkında bilgi düzeylerinin ve donanımlarının artırılması düzenlenecek olan hizmet içi eğitimler ve seminerlerle mümkün olmaktadır (Çıkılı vd., 2020; Akkın 2019; İlik, 2017; Camadan, 2012; Kuyumcu, 2011; Öztürk ve Eratay, 2010; O'Connor, 2008; Pektaş, 2008).

BEP ekibinde rehber öğretmenin de yer alması gerektiğini fakat okulda rehber öğretmenin bulunmadığını dile getiren öğretmenler ekipte rehber öğretmenin yer almasının BEP hazırlama sürecine olumlu etkileri olacağını belirtmişlerdir. Öğrencinin sosyal ve duygusal gelişimini incelenmesi, ailelerin çocuklarının özel durumunu kabullenmesi ve psikolojik destek sağlanması açısından BEP ekibinde yer alacak rehberlik öğretmene büyük bir sorumluluk düşmektedir. Bu yüzden ekipte rehberlik öğretmenin yer alması ve yer alan öğretmenin de özel eğitim ve BEP hazırlama süreci

hakkında bilgi sahibi olması gerekmektedir (Yazıcıoğlu, 2019; Kuyumcu, 2011; Sütçü, 2007). Bunlara ek olarak öğretmenler okulun fiziki yapısının iyileştirilmesinin ve okul materyal donanımının artırılmasının BEP hazırlama sürecine katkı sağlayacağını dile getirmiştir. Araştırmanın bulgularına paralel olarak alanyazında yapılan araştırmalarda özel gereksinimli öğrencilere belirlenecek amaçlarda okulun fiziki yapısının ve materyal donanımının iyileştirilmesinin büyük rol oynadığı görülmektedir (Yaman, 2017; Yılmaz ve Batu, 2016; Yılmaz, 2013).

Aileler BEP'i çocuğu tanımak, geliştirmek ve ilerlemesini takip etmek için ailelerin görüşleri doğrultusunda bireysel eğitim sunularak hazırlanan bir program olarak tanımlamışlardır. Ailelerden bazıları BEP'in hangi amaçla gerçekleştirildiğini bilmezken bir kısmı da BEP'in amacının çocuğa özgü ve ihtiyaçlarına uygun olan bireysel bir program hazırlamak olduğunu dile getirmişlerdir. BEP toplantısına katıldığını ifade eden ailelerin ise veli toplantısı ile BEP toplantısının ayırımına varamadığı ve sene başında gerçekleştirilen veli toplantısını BEP toplantısı olarak adlandırdığı görülmüştür. Bunlara ek olarak aileler gerçekleştirilecek olan toplantılarda çocukları için uygun amaçların belirlenmesini, öğretmenlerin çocuk hakkında bilgi almak için kendi görüşlerine başvurmalarını ve hazırlanacak olan BEP'in ayrıntılı bir biçimde yazılmasını istemişlerdir. Aileler gerçekleştirilecek olan bu toplantıların sık aralıklarla düzenlenmesinin daha verimli olacağını belirtmişlerdir. Alanyazın incelendiğinde araştırma bulgularına paralel olarak ailelerin BEP hazırlama süreci ve özel eğitim hakkında yeterli bilgi düzeyine sahip olmadıkları görülmüştür. Ailelerin bilgi düzeyinin artırılması gerçekleştirilecek olan bilgilendirici eğitim ve seminerlerle sağlanacaktır (Aslan, 2021; Fish, 2008). BEP toplantılarının sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilebilmesi ancak ekip üyelerinin tamamının eksiksiz ve aktif olarak katılımıyla sağlanabilmektedir. Bu yüzden gerçekleştirilecek olan BEP toplantılarına ailelerin aktif olarak katılım sağlanması gerekmektedir (Avcıoğlu, 2012; O'Connor,2008).

Aileler ile gerçekleştirilen görüşmeler sonucu elde edilen bulgulara göre aileler BEP hazırlama sürecinde ekipte yer alan okul idarecisi ve öğretmenlerden bazı beklentileri olduklarını dile getirmişlerdir. Aileler okul idarecisinin öğretmenlerin süreci nasıl yönettiklerini denetleyerek okul düzenini sağlamasını ve okulda bulunan çocuklara karşı ilgili bir tutum sergilemesini beklediklerini söylemişlerdir. Aynı zamanda çocukları ile ilgili bir durum hakkında görüşecekleri zaman karşılarında iletişime açık

bir okul idarecisi görmek istediklerini böylelikle güven ortamına dayalı daha sağlıklı bir iletişim kurabileceklerinden bahsetmişlerdir. Bunlara ek olarak kendilerinin süreç içerisinde rehber öğretmeninin desteğine ihtiyaç duyduklarını fakat okulda rehber öğretmenin bulunmadığını ve bu durumun BEP hazırlama sürecini olumsuz yönde etkilediğini bu yüzden de okul idarecisinden rehber öğretmeni talebinde bulunmasını beklediklerini dile getirmişlerdir. Nitekim Kuyumcu (2011)'nin da gerçekleştirdiği çalışmasında belirttiği gibi BEP hazırlama sürecinin amacına ulaşabilmesinde ekipte rehber öğretmenin yer alması büyük önem taşımaktadır.

Aileler öğretmenlerden çocuklarına belli kurallar doğrultusunda yoğun bir eğitim sunmasını ve bu eğitimin her aşamasında kendilerini bilgilendirmelerini talep etmektedir. Aileler gerçekleştirilecek olan bir sonraki BEP toplantısına çocuklarının eksik yönlerini daha rahat görebilmek, çocuğa katkı sağlamak ve süreç hakkında bilgi almak amacıyla katılmak istediklerini dile getirmişlerdir. Aileler bu toplantıda ise ekip üyeleri arasında öğretmenin yönlendirmesi doğrultusunda sıcak, samimi ve iş birliğine dayalı bir süreç geçirmek istediklerini söylemişlerdir. Alanyazın incelendiğinde, aileler BEP hazırlama sürecinin sağlıklı bir şekilde ilerleyebilmesi ve kendilerini ekibin bir parçası olarak hissedebilmeleri için ekipte yer alan üyeler arası iletişim ve iş birliğinin güçlendirilmesi gerektiğini dile getirmişlerdir (Bambara ve Kern, 2005).

4.3. Sınırlılıklar

Araştırmadan elde edilen bulgular Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki bir özel eğitim anaokulundaki BEP ekibinde bulunan okul idarecisi, özel eğitim öğretmenleri, okul öncesi öğretmenleri ve ailelerin yer aldığı toplam 16 kişilik bir katılımcı grubundan alınan görüşlerle sınırlıdır.

4.4. Öneriler

Bu başlık altında araştırma sonucunda elde edilen bilgiler ışığında uygulama ve ileri araştırmalara yönelik çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

4.4.1. Uygulamaya yönelik öneriler

Özel eğitim anaokullarındaki BEP ekibinde bulunan okul idarecilerine ve okul öncesi öğretmenlerine BEP hazırlama, geliştirme ve uygulama süreci ile ilgili destek eğitim hizmetlerinin sağlanması önerilebilir.

BEP ekibinde yer alan ailelere özel eğitim ve yasal hakları ile ilgili bilgi vermek amacıyla eğitimler verilebilir.

Özel eğitim anaokuluna rehber öğretmeni görevlendirmesi yapılabilir. Bu sayede aileler ihtiyaç duyduğu zamanlarda rehberlik serisinden psikolojik destek alabileceklerdir.

MEB tarafından BEP hazırlama ve uygulanma sürecini kolaylaştırması için materyal temininin sağlanması önerilebilir.

Eğitim fakültelerinde özel eğitim branşı dışındaki öğretmenliklerde öğretmenlik staj uygulaması dersi kapsamında özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerle çalışmalarına imkân verilecek okullarda deneyim kazanmaları sağlanabilir.

Eğitim fakültelerinde ders müfredatına BEP hazırlama ve özel eğitimde uyarlamalar ile ilgili zorunlu dersler eklenebilir.

Nitelikli bir BEP hazırlanması için öğrencilerin detaylı olarak değerlendirmesi oldukça önemlidir. Bu yüzden BEP hazırlama sürecinde öğretmenlere öğrencileri gözlemleyebilmeleri için yeteri kadar süre verilmeli, materyal ve araç desteği sağlanarak standardize ve informal olan değerlendirme araçlarını kullanma konusunda eğitimler verilmelidir.

4.4.2. İleri araştırmalara yönelik öneriler

MEB'e bağlı olan farklı özel eğitim anaokullarında yürütülen BEP hazırlama sürecine ilişkin çalışmalar gerçekleştirilebilir.

Rehberlik öğretmenin bulunduğu özel eğitim anaokullarında BEP hazırlama sürecinin işleyişine ilişkin ekip üyelerinin deneyimlerini derinlemesine inceleyen çalışmalar yapılabilir.

Özel eğitim anaokullarında çalışan okul öncesi öğretmenlerinin ve okul idarecisinin bilgi düzeylerini artıracak eğitim programlarının düzenlenmesi sonucu yeterliliklerini inceleyen çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akkın, A. (2019). *Öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programlarının geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesinde yaşadığı güçlüklerin belirlenmesi ve çözüm önerileri*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Burdur: Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Alan, Ş. (2019). *Özel eğitim okullarında geliştirilmiş olan bireyselleştirilmiş eğitim programlarının (BEP) kalitelerinin incelenmesi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Arastaman, G., Fidan, İ. Ö., ve Fidan, T. (2018). Nitel araştırmada geçerlik ve güvenirlik: Kuramsal bir inceleme. *Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 37-75.
- Aslan, M. (2021). *Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi toplantılarının ve toplantılara aile katılımının incelenmesi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ataman, A. (2012). *Temel eğitim öğretmenleri için kaynaştırma uygulamaları ve özel eğitim*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Avcıoğlu, H. (2012). Rehberlik ve araştırma merkez (RAM) müdürlerinin tanılama, yerleştirme-izleme, bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) geliştirme ve kaynaştırma uygulamasında karşılaşılan sorunlara ilişkin algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(3), 2009-2031.
- Ayanoğlu, Ç. ve Erdoğan, DG (2019). Okul öğrencilerinin özel yetiştirilen eğitim planı (BEP) hazırlık/uygulanması hizmetimiz. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 20(4), 677-706.
- Bafra-Tike, L. ve Kargın, T. (2009). Sınıf öğretmenleri, rehber öğretmenler ve rehberlik araştırma merkezi çalışanlarının bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama sürecine ilişkin tutumları ve bu süreçte karşılaştıkları güçlüklerin belirlenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(4), 1933-1972.
- Bambara, L. M. and Kern, L. (2005). *Individualized supports for students with problem behaviors: Designing positive behavior plans*. New York: Guilford Press.

- Baş, T. ve Akturan, U. (2008). *Sosyal bilimlerde bilgisayar destekli nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Bateman, D. B. and Linden, M. A. (1998). *Better IEPs how develop legally correct and educationally useful programs*. (3. baskı). USA: Sopris West.
- Batu, E. S. (1998). *Özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırıldığı bir kız meslek lisesindeki öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüş ve önerileri*. Yayınlanmış Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Batu, E. S. (2005). Bireyselleştirilmiş eğitim programlarında ekip çalışmalarına yer verilmesi. O. Gürsel (Ed.), *Bireyselleştirilmiş eğitim programlarının geliştirilmesi* içinde (s. 31-44). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları.
- Baykoç, N. (2011). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitim*. Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Bogdan, R. C. ve Biklen, S. K. (1992). *Qualitative research for education to theory and methods*. Boston: Allyn and Bacon A Division of Simon ve Schuster Inc.,
- Brandt, T. B. (2015). *Catch the bus: investigating the correlations between teacher collaborative action-taking and self-efficacy*. Doctoral Dissertations, University of Massachusetts, Amherst.
- Broomhead, K. (2013). Blame, guilt and the need for 'labels'; insights from parents of children with special educational needs and educational practitioners. *British Journal of Special Education*, 40(1), 14-21.
- Burunsuz, E. ve İnce, M. (2020). İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programının uygulanmasına ilişkin öğretmen görüşleri. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14(31), 530-544.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Can, B. (2015). *Bireyselleştirilmiş eğitim programı ile ilgili özel eğitim öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri (KKTC örneği)*.

Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Kıbrıs: Yakın Doğu Üniversitesi, Yurtdışı Enstitüsü.

Camadan, F. (2012). Sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitimine ve BEP hazırlamaya ilişkin öz-yeterliklerinin belirlenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(39), 128-138.

Cavkaytar, A. (2005). Hizmet verenler arasında koordinasyon. O. Gürsel (Ed.), *Bireyselleştirilmiş eğitim programlarının geliştirilmesi içinde* (s. 153-164). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Clark, S. G. (2000). The IEP process as a tool for collaboration. *Teaching exceptional children*, 33(2), 56-66.

Council for Exceptional Children. (1999). *IEP Team Guide*. USA: Council for Exceptional Children.

Creswell, J. W. ve Poth, C. N. (2016). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches (4th ed.)*. London: Sage publications.

Creswell, J. W. (2018). *Qualitative, ouantitative, and mixed methods approaches+ a crash course in statistics*. Sage Publications.

Çıkılı, Y., Gönen, A., Bağcı, Ö. A. ve Kaynar, H. (2020). Özel eğitim alanında görev yapan öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlama konusunda yaşadıkları güçlükler. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 5121-5148.

Çitil, M. (2013). *Yasalar ve özel eğitim*. Ankara: Vize Yayıncılık.

Çuhadar, Y. (2006). *İlköğretim okulu 1-5. sınıflarda kaynaştırma eğitime tabi olan öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim programlarının hazırlanması, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri ve yöneticilerin görüşlerinin belirlenmesi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Zonguldak: Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Ersan, D. T. ve Ata, S. (2016). Okul öncesi öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlanmasına ilişkin görüşleri. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 162-177.
- Evyapan, G. (2020). *Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin öz-yeterlilik algı düzeyleri ve bireyselleştirilmiş eğitim programı hakkındaki görüşleri*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Fiscus, E. D. ve Mandell, C. J. (2002). *Developing individualized education programs*. G. Akçamete (Ed.), (H. G. Şenel ve E. Tekin Çev.). Ankara.
- Fish, S. (2008). *Save the world on your own time*. OUP USA.
- Friend, M. ve Bursuck, W. D. (2006). *Including students with special needs* (6th ed.). Baston, MA: A Pearson Education Company.
- Gay, L. R., Mills, G. E. ve Airasian, P. (2012). *Educational research: Competencies for analysis*. Florida International University.
- Gibb, G. S. and Dyches T. T. (2016). *IEPS: writing quality individualized education programs*. (3rd Edition). USA: Pearson.
- Gibbs, G. R. (2007). *Analyzing qualitative data*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Gill, M. J. (2014). The possibilities of phenomenology for organizational research. *Organizational Research Methods*, 17(2), 118-137.
- Gilliam, J. E. ve Coleman, M. C. (1981). Who influences IEP committee decisions?.
- Glesne, C. (2020). *Nitel Araştırmaya Giriş*. (Çev: A. Ersoy ve P. Yalçınoglu). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gürkan, T. (2016). Okul öncesi eğitim programı. R. Zembat (Ed.), *Okul öncesinde özel öğretim yöntemleri içinde* (s. 29-79). Ankara: Anı Yayıncılık.
- İlik, Ş. Ş. (2017). Examination and evaluation of individualized education programs prepared for intellectual disability students Zihin yetersizliğine sahip olan

- öğrenciler için hazırlanan bireyselleştirilmiş eğitim programlarının incelenmesi ve değerlendirilmesi. *Journal of Human Sciences*, 14(4), 4898-4909.
- İlik, Ş. Ş. ve Sarı, H. (2018). Öğretmenler için bireyselleştirilmiş eğitim programı yeterlik ölçeği ÖBEPYÖ: Ölçek geliştirme çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 1467-1483.
- Johnson, P.A. (2014). *Eylem araştırması el kitabı*. (Çev: Y. Uzuner, M. Özten Anay). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kale, M, Sığırtmaç, A. D., Nur, İ. ve Abbak, B. S. (2016). Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 35-45.
- Kargın, T. (2021). Bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlama ve öğretimin bireyselleştirilmesi. İ. H. Diken (Ed.), *Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim* içinde (s. 57-89). Ankara: Pegem Akademi.
- Kirk, S., Gallagher, J. J., Coleman, M. R. and Anastasiow, N. (2009). *Educating Exceptional Children* (12. baskı). USA: Houghtn Mifflin Harcourt Publishing Company.
- Kuru Habiboğlu, N. (2018). *İlkokullarda çalışan sınıf öğretmenlerinin ve rehber öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimine ilişkin görüşleri*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Bolu: Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kuyumcu, Z. (2011). *BEP geliştirilmesi ve uygulanması sürecinde öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Larkin, M., Flowers, P. ve Smith, J. A. (2021). Interpretative phenomenological analysis: Theory, method and research. *Interpretative phenomenological analysis*, 1-100.
- Lee-Tarver, A. (2006). Are individualized education plans a good thing? A survey of teacher's perceptions of the utility of IEPs in regular education settings. *Journal of Instructional Psychology*, 33(4), 263-272.

- MacLeod, K., Causton, J. N., Radel, M. ve Radel, P. (2017). Rethinking the individualized education plan process: Voices from the other side of the table. *Disability ve Society*, 32(3), 381-400.
- Martin, J. E., Van Dycke, J. L., Christensen, W. R., Greene, B. A., Gardner, J. E. ve Lovett, D. L. (2006). Increasing student participation in IEP meetings: Establishing the self-directed IEP as an evidenced-based practice. *Exceptional Children*, 72(3), 299-316.
- Menlove, R. R., Hudson, P. J. ve Suter, D. (2001). A field of IEP dreams increasing general education teacher participation in the IEP development process. *Teaching Exceptional Children*, 33(5), 28-33.
- Mereoiu, M., Abercrombie, S. ve Murray, M. M. (2016). Structured intervention as a tool to shift views of parent-professional partnerships: Impact on attitudes toward the IEP. *Exceptionality Education International*, 26(1), 36-52.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2022). *Milli eğitim istatistikleri örgün eğitim [National Education Statistics Formal Education]*.
https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_09/15142558_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2021_2022.pdf
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2000). *Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği*.
http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23937_1.pdf&main=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23937_1.pdf
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2018). *Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği*.
<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180707-8.htm>
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2018). *Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için (0-36 ay) erken çocukluk özel eğitim öğretim programı*.
https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_10/09145213_Erkencocukluk.pdf

- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2018). *Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için (37-78 ay)okul öncesi özel eğitim öğretim programı*. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_10/09145549_Okul_Yncesi_son_pdf.pdf
- Murray, P. (2000). Disabled children, parents and professionals: partnership on whose terms?. *Disability ve Society*, 15(4), 683-698.
- O'Connor, U. (2008). Meeting in the middle? A study of parent–professional partnerships. *European Journal of Special Needs Education*, 23(3), 253-268.
- Özan, S. (2019). *Sınıf öğretmenleri ve rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı sürecine ilişkin deneyimleri*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2004). *Bireyselleştirilmiş eğitim programı: Yol haritası*. Ankara: MEB.
- Öztürk, C. Ç., ve Eratay, E. (2010). Eğitim uygulama okuluna devam eden zihin engelli öğrencilerin öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı hakkında görüşlerinin belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 145-159.
- Pektaş, H. (2008). *Özel eğitim programlarından ve farklı programlardan mezun öğretmenlerin BEP kullanma durumlarının saptanması*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Perera, J. (2011). Early rehabilitative intervention: Definition, objectives, models and challenges. In J. Rondal, J. Perera ve D. Spiker (Eds.), *Neurocognitive rehabilitation of Down Syndrome* (pp. 1-15). Cambridge University Press.
- Rakap, S., Yucesoy-Ozkan, S. ve Kalkan, S. (2019). How complete are individualized education programmes developed for students with disabilities served in inclusive classroom settings?. *European Journal of Special Needs Education*, 34(5), 663-677.

- Rock, M. L. (2000). Parents as equal partners: Balancing the scales in IEP development. *Teaching Exceptional Children*, 32(6), 30-37.
- Smith, J. A., Jarman, M. ve Osborn, M. (1999). Doing interpretative phenomenological analysis. *Qualitative Health Psychology: Theories and Methods*, 1, 218-240.
- Snell, M. E. ve Brown, F. (2006). *Instruction of students with severe disabilities*. (6th Edition). USA: Pearson.
- Söğüt, D. A. (2017). *Sınıf öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlamada karşılaştıkları güçlükler ve kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sütçü, Z. (2007). *Yasal düzenlemeler açısından rehber öğretmenlerin/psikolojik danışmanların özel eğitimle ilgili görevlerini okullarda uygulamaya yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şahin, A. ve Gürler, B. (2018). Destek eğitimi ve eğitim ortamlarında, öğrenci eğitimini eğitime eğitimini hazırlama sürecinde çocukların eğitimi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (29), 594-625.
- Tomris, G. ve Çelik, S. (2021). Erken çocukluk özel eğitimi: Kuramsal ve yasal temeller, Dünya'daki ve Türkiye'deki son eğilimler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 23(1), 243-269.
- Toprak, Ö. F. (2018). *Bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama sürecine ilişkin ekip üyelerinin deneyimleri: Bir ortaokul örneği*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Varol, N. (2007). *Aile eğitimi* (2. Baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Vuran, S. (2005). Bireyselleştirilmiş eğitim programları. O. Gürsel (Ed.), *Bireyselleştirilmiş eğitim programlarının geliştirilmesi içinde* (s. 1-12). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

- Vuran, S., Bozkuş-Genç, G. ve Sani-Bozkurt, S. (2017). İş birliği ile bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme süreci: Durum çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 18(02), 165-184.
- Yaman, A. (2017). *Kaynaştırma modeli ile eğitilen öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim programlarının geliştirilmesi ve uygulanmasına yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yazıcıoğlu, T. (2019). Rehberlik öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) biriminin işleyişine ilişkin görüşleri. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(5), 223-234.
- Yener, Ç. (2019). *Kaynaştırma öğrencileri ile çalışma yapan uzmanlar arasındaki BEP sürecindeki iş birliğinin uzman ve aile görüşlerine dayalı olarak belirlenmesi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, M. F. (2013). *Bireyselleştirilmiş eğitim programlarının (BEP) uygulanmasında ilköğretim kurumlarında görev yapan yöneticilerin karşılaştıkları engellerin incelenmesi (Gaziantep İli Merkez İlçeleri Örneği)*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep: Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yılmaz, E. ve Batu, E. S. (2016). Farklı branştan ilkokul öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı, yasal düzenlemeler ve kaynaştırma uygulamaları hakkındaki görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 17(3), 247.
- Yüksel, B., Oğur, Ö. ve İşbilir, A. (2020). Okul öncesi öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) yeterlikleri: Bir karma yöntem çalışması. *Asya Çalışmaları*, 4 (14), 1-17.

Zeitlin, V. M. ve Curcic, S. (2014). Parental voices on individualized education programs:‘Oh, IEP meeting tomorrow? Rum tonight!’. *Disability ve Society*, 29(3), 373-387.

http-1: <http://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/ooororam.pdf>

(Erişim tarihi: 27.01.2022)

http-2:

http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller/Okul%C3%96ncesi%20E%C4%9Fitim%20Program%C4%B1.pdf

(Erişim tarihi: 04.02.2022)

EK-1 Aile Görüşme Formu

Değerli katılımcımız,

Katılacağınız bu çalışma, bir özel eğitim anaokulundaki BEP geliştirme ekibinde yer alan ekip üyelerinin BEP hazırlama sürecine ilişkin deneyimlerinin derinlemesine incelenerek bu konudaki görüş ve önerilerinin belirlenmesini amaçlayan bir araştırmadır. Bu araştırma çerçevesinde gönüllü katılımınızla birlikte sizinle bir görüşme yapmak istiyorum. Hazırladığım görüşme formu üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde sizlerin kişisel bilgilerinize ilişkin sorular; ikinci bölümde çocuğunuza ilişkin sorular ve üçüncü bölümde özel eğitim anaokulundaki BEP hazırlama sürecinize ilişkin deneyiminizi belirlemeye yönelik görüşme soruları yer almaktadır.

Gönüllü katılımı onaylamanız durumunda öncelikle *isminizi yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda olmadığınızı* belirtmek isterim. Araştırmada isminizin gizli tutulacağını ve sizden toplanan verilerin yalnızca bilimsel amaçlı kullanılacağını temin ederim. Görüşmeye katıldığınız andan itibaren istediğiniz anda görüşmeyi sonlandırabilir, verdiğiniz bilgilerin hiçbirinin araştırmada kullanılmadan, kayıtların tamamının tarafınıza verilmesini talep edebilirsiniz.

Katılımınız ve sağlayacağınız katkı için çok teşekkür ederim.

Ece Gizem Aras

I. BÖLÜM: Demografik Bilgi Formu

Lütfen kendinizle ilgili aşağıdaki bilgileri doldurunuz.

Adınız:* (Yazmak zorunlu değildir)		
	Anne	Baba
Yaşınız:		
Medeni durumunuz		
Mesleğiniz		
Eğitim durumunuz:	☐ Okuryazar ☐ İlköğretim (İlkokul – Ortaokul) ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Yüksek Lisans – Doktora	☐ Okuryazar ☐ İlköğretim (İlkokul – Ortaokul) ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Yüksek Lisans – Doktora
Sahip olduğunuz çocuk sayınız:		
Yaşları:		
Eğitim Durumları:		
Yetersizlik durumları:		
Gelir düzeyiniz:		
Özel eğitime ilişkin alınan eğitimler:		
Alınan eğitimin konusu:	☐ Yetersizlik türleri ve özellikleri ☐ Yasalar, haklar, sorumluluklar ☐ Davranış yönetimi ☐ Beceri öğretimi ☐ Bireyselleştirilmiş eğitim programı ☐ Diğer	

Eğitimi aldığınız yer/kişi/kurum:	
--------------------------------------	--

II. BÖLÜM: Çocuğunuza İlişkin Bilgiler

Lütfen özel eğitim anaokuluna devam eden çocuğunuzla ilgili aşağıdaki bilgileri doldurunuz.

Adı:* (Yazmak zorunlu değildir)	
Yaşı: *	
Cinsiyeti:	
Tamısı:	
Tanının koyulduğu yaş:	
Eğitim almaya başladığı yaş:	
Eğitim aldığı süre:	
Varsa okul dışında aldığı destek hizmetler (rehabilitasyon merkezi, özel ders vb.):	

III.BÖLÜM: Görüşme Formu

1. BEP'in size göre ne anlama geldiğini birkaç cümle ile açıklayınız?

a. Peki BEP ne amaçla yapılır? Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

2. Daha önce çocuğunuza BEP hazırlamak amacıyla gerçekleştirilen bir toplantıya katıldınız mı?

a. Evet. Bu süreçte yaşadığınız deneyimleri benimle paylaşır mısınız?

i. Toplantı ne zaman yapıldı?

ii. Toplantıda kimler vardı?

iii. Toplantı ne kadar sürdü?

iv. Toplantıda diğer katılımcılar tarafından nasıl karşılandınız?

v. Toplantıda neler konuşuldu?

vi. Toplantıda ne kararlar alındı?

vii. Toplantıda sizin ve diğer ekip üyelerinin görev ve sorumlulukları nelerdi?

b. Hayır.

i. Neden katılmadınız?

ii. Veli olarak BEP toplantılarına katılımınızın yasal bir hakkınız olduğunu biliyor muydunuz?

- iii. Yasal hakkınız olduğunu bilseniz kendiniz bu toplantıya katılmak için talepte bulunur muydunuz? Neden? (4. soruyla devam edin).
3. Şimdi sizden katılmış olduğunuz BEP toplantısını tüm yönleriyle değerlendirmenizi rica ediyorum. Toplantının olumlu bulduğunuz yönleri nelerdi?
- a. Toplantının olumsuz bulduğunuz ya da “geliştirilmesi gereken” yönleri nelerdi?
- i. Toplantıdaki iklim/hava nasıldı?
- ii. Üyelerin birbirleriyle ve sizinle olan etkileşimi, iletişimi, fikirlere saygı, eleştirilere açıklık, bilgi paylaşımı konularında neler söyleyebilirsiniz?
- iii. Toplantıya sizin ne gibi katkılarınız oldu?
- iv. Katkılarınız sonucunda aldığınız tepkiler konusunda neler söyleyebilirsiniz?
- v. Kararların alınma şekliyle ilgili neler söyleyebilirsiniz?
- vi. Bu toplantıların amacına ulaşp ulaşmadığı konusunda neler düşünüyorsunuz?
4. Şimdi olması gereken bir BEP hazırlama sürecini hayal etmenizi istiyorum. Sizce ideal bir BEP hazırlama süreci nasıl olmalıdır?
- a. Siz olsaydınız BEP hazırlama toplantılarını nasıl planlardınız?
- b. BEP ekibinden (öğretmenler, okul yönetimi vb.) beklentileriniz nelerdir?
- c. Sizce BEP hazırlanırken hangi amaçlara yer verilmeli?
- d. Peki, siz bir BEP toplantısına katılsaydınız, bu toplantının nasıl olmasını isterdiniz? (Yalnızca 2.soruya hayır yanıtı veren ailelere sorunuz)
5. Peki bu görüşmeden sonra çocuğunuz için yapılacak bir sonraki BEP toplantısına katılmak ister misiniz? (cevap hayır ise 7. soruyla devam edin).
6. Katılırsanız toplantıda çocuğunuzla ilgili en çok neyi dile getirmek isterdiniz?
7. Sorularım burada bitti. Bunların dışında eklemek istediğiniz başka bir şey var mı? Varsa paylaşmanızdan memnuniyet duyarım.

EK-2 Öğretmen Görüşme Formu

Değerli katılımcımız,

Katılacağınız bu çalışma, bir özel eğitim anaokulundaki BEP geliştirme ekibinde yer alan ekip üyelerinin BEP hazırlama sürecine ilişkin deneyimlerinin derinlemesine incelenerek bu konudaki görüş ve önerilerinin belirlenmesini amaçlayan bir araştırmadır. Bu araştırma çerçevesinde gönüllü katılımınızla birlikte sizinle bir görüşme yapmak istiyorum. Hazırladığım görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde yaş, cinsiyet gibi sizlerin kişisel bilgilerinize ilişkin sorular; ikinci bölümde özel eğitim anaokulundaki BEP hazırlama sürecinize ilişkin deneyiminizi belirlemeye yönelik görüşme soruları yer almaktadır.

Gönüllü katılımı onaylamanız durumunda öncelikle *isminizi yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda olmadığınızı* belirtmek isterim. Araştırmada isminizin gizli tutulacağını ve sizden toplanan verilerin yalnızca bilimsel amaçlı kullanılacağını temin ederim. Görüşmeye katıldığınız andan itibaren istediğiniz anda görüşmeyi sonlandırabilir, verdiğiniz bilgilerin hiçbirinin araştırmada kullanılmadan, kayıtların tamamının tarafınıza verilmesini talep edebilirsiniz.

Katılımınız ve sağlayacağınız katkı için çok teşekkür ederim.

Ece Gizem Aras

I. BÖLÜM: Demografik Bilgi Formu

Lütfen aşağıdaki bilgileri doldurunuz.

Adınız:* (Yazmak zorunlu değildir)	
Yaşınız: *	
Cinsiyetiniz:	
Medeni Durumunuz:	
Çocuk Sayısı (kendi):	
Eğitim Düzeyiniz (Mezun olduğunuz okulu belirtiniz):	
Ön Lisans	
Lisans	
Yüksek Lisans	
Doktora	
Mezun Olduğunuz Bölüm/Alan:	
Varsa yüksek lisans/doktora yaptığınız alan:	
Çalıştığınız Kurumdaki Görev Süreniz:	
Öğretmenlikteki kıdeminiz:	
BEP hazırlamaya yönelik herhangi bir eğitim (hizmet içi eğitim, seminer, kurs, sertifika) aldınız mı?	☐ Evet ☐ Hayır
Eğer aldıysanız almış olduğunuz bu eğitimin konusu neydi?	
Eğitimi nereden aldınız?	

Daha önce özel gereksinimli çocuklarla çalıştınız mı?	
Çalıştığınız özel gereksinimli öğrenci grupları nelerdir? (Birden fazla işaretleme yapabilirsiniz.)	☐ Öğrenme güçlüğü ☐ Zihinsel yetersizlik ☐ Fiziksel yetersizlik ☐ İşitme yetersizliği ☐ Görme yetersizliği ☐ Dil ve konuşma bozukluğu ☐ Dikkat eksikliği ve hiperaktivite ☐ Otizm ☐ Down sendromu ☐ Özel yetenekliler ☐ Diğer (belirtiniz)
BEP ekibinde görev alma deneyiminiz:	☐ Evet (Görev alma süreniz:) ☐ Hayır

II. BÖLÜM: Görüşme Formu

1. Sınıfınızdaki özel gereksinimleri olan çocuklardan bahseder misiniz?

- Sınıfınızdaki özel gereksinimleri olan çocukların eğitim geçmişine ilişkin neler söyleyebilirsiniz?
- Sınıfınızdaki özel gereksinimleri olan çocukların var olan eğitim performansına ilişkin neler söyleyebilirsiniz?

2. Okulunuzdaki BEP hazırlama sürecinin işleyişini anlatır mısınız?

- Ekipte kimler yer alıyor?
- Ne kadar sürede bir toplanıyorsunuz?
- BEP toplantısına hazırlanma sürecinde neler yapıyorsunuz?
- Hazırlık sürecinde yararlandığınız kaynaklar nelerdir?

3. Özel eğitim/okulöncesi öğretmenini olarak BEP Geliştirme Birimi ekibinde ne tür rol ve sorumluluklarınız var?

- Özel eğitim/okulöncesi öğretmenine karşı sorumluluklarınız nelerdir?
 - Ekip liderine karşı sorumluluklarınız nelerdir?
 - Ailelere yönelik sorumluluklarınız nelerdir?
 - Öğrencilere yönelik sorumluluklarınız nelerdir?
- (Belirlenen rol ve sorumlulukların dağılımı hakkında neler söyleyebilirsiniz?)

4. BEP hazırlama sürecinin temel yapı taşları (yani olmazsa olmazları) sizce nelerdir?
 - a. Ailenin BEP ekibinde yer alması gerekliliği konusundaki düşünceleriniz nelerdir?
 - b. Ailenin sağlayabileceği katkılar ya da olumsuzluklar hakkında neler düşünüyorsunuz?
5. BEP Geliştirme Birimi toplantılarında toplantı öncesinde ya da toplantı sırasında ekip üyeleri arasında kurulan iletişim, etkileşim ve iş birliği konusunda neler düşünüyorsunuz?
6. Şimdi okulunuzdaki BEP hazırlama sürecini değerlendirmenizi rica ediyorum. BEP hazırlama sürecinde yaşadığınız deneyimleri ve gözlemleri benimle paylaşır mısınız?
 - a. Olumsuz ya da geliştirilmesi gereken yönleri nelerdir?
 - i. Belirlenen amaçların çocuğa uygunluğu konusunda neler düşünüyorsunuz?
 - ii. Toplantıların amacına ulaşip ulaşmadığı konusunda neler düşünüyorsunuz?
 - iii. Ekip üyeleri (ekip lideri, okulöncesi/özel eğitim öğretmeni, aile) ile herhangi bir sorun yaşadığınız mı? Evetse yaşadığınız sorunlar nelerdir, örnek vererek açıklayınız? Yaşadığınız sorunlar nasıl çözüldü?
 - b. Olumlu bulduğunuz yönleri nelerdir?
7. Yaşadığınız sorunları dikkate aldığınızda, etkili bir BEP hazırlama süreci için neler önerirsiniz?
8. BEP hazırlama süreciyle ilgili başka eklemek istediğiniz bir konu var mı? Varsa benimle paylaşmanızdan memnuniyet duyarım.

EK-3 İdareci Görüşme Formu

Değerli katılımcımız,

Katılacağınız bu çalışma, bir özel eğitim anaokulundaki BEP geliştirme ekibinde yer alan ekip üyelerinin BEP hazırlama sürecine ilişkin deneyimlerinin derinlemesine incelenerek bu konudaki görüş ve önerilerinin belirlenmesini amaçlayan bir araştırmadır. Bu araştırma çerçevesinde gönüllü katılımınızla birlikte sizinle bir görüşme yapmak istiyorum. Hazırladığım görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde yaş, cinsiyet gibi sizlerin kişisel bilgilerinize ilişkin sorular; ikinci bölümde özel eğitim anaokulundaki BEP hazırlama sürecinize ilişkin deneyiminizi belirlemeye yönelik görüşme soruları yer almaktadır.

Gönüllü katılımı onaylamanız durumunda öncelikle *isminizi yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda olmadığınızı* belirtmek isterim. Araştırmada isminizin gizli tutulacağını ve sizden toplanan verilerin yalnızca bilimsel amaçlı kullanılacağını temin ederim. Görüşmeye katıldığınız andan itibaren istediğiniz anda görüşmeyi sonlandırabilir, verdiğiniz bilgilerin hiçbirinin araştırmada kullanılmadan, kayıtların tamamının tarafınıza verilmesini talep edebilirsiniz.

Katılımınız ve sağlayacağınız katkı için çok teşekkür ederim.

Ece Gizem Aras

I. BÖLÜM: Demografik Bilgi Formu

Lütfen aşağıdaki bilgileri doldurunuz.

Ad:* (Yazmak zorunlu değildir)	
Yaşınız: *	
Cinsiyetiniz:	
Medeni Durumunuz:	
Eğitim Düzeyiniz (Mezun olduğunuz okulu belirtiniz):	
Ön Lisans	
Lisans	
Yüksek Lisans	
Doktora	
Mezun Olduğunuz Bölüm:	
Çalıştığınız Kurumdaki Görev Süreniz:	
Meslekteki Kıdeminiz:	
İdarecilikteki Görev Süreniz:	
Okulunuzdaki Öğrenci Sayısı:	
BEP ekibinde görev alma deneyiminiz:	☐ Evet (Görev alma süreniz:) ☐ Hayır
Görev aldığınız unvan:	☐ Yönetici ☐ Öğretmen ☐ Ebeveyn
Daha önce özel eğitime ilişkin alınan eğitimler:	
Alınan eğitimin konusu:	☐ Yetersizlik türleri ve özellikleri ☐ Yasalar, haklar, sorumluluklar ☐ Davranış yönetimi ☐ Beceri öğretimi

	☐ Bireyselleştirilmiş eğitim programı ☐ Diğer (.....)
Eğitimi aldığınız yer/kişi/kurum:	

II. BÖLÜM: Görüşme Formu

1. Okulunuzdaki BEP geliştirme sürecini ve işleyişini anlatabilir misiniz?
 - a. Ekipte kimler yer alıyor?
 - b. Görev dağılımını nasıl yapıyorsunuz?
 - c. Ekip üyelerinin görevlerini belirlerken hangi noktalara dikkat ediyorsunuz?
 - d. Ekip üyeleri arasındaki iletişim, etkileşim ve iş birliğini nasıl kuruyorsunuz?
 - i. İş birliği hakkındaki deneyimlerinizi/görüşleriniz nelerdir?
2. Sizin okulunuzdaki BEP Geliştirme Birimi ekibi üyesi olarak aktif rol ve sorumluluklarınız nelerdir?
3. BEP hazırlama sürecinin temel yapı taşları (yani olmazsa olmazları) sizce nelerdir?
 - a. Ailenin BEP ekibinde yer alması gerekliliği konusundaki (sağlayabileceği katkılar ya da olumsuzluklar) düşünceleriniz nelerdir?
4. Şimdi biraz daha deneyimlerinize odaklanmak istiyorum. BEP hazırlama sürecinin olumlu yönleri sizce nelerdir?
 - a. BEP hazırlama sürecinde karşılaştığınız zorluklar nelerdir?
 - i. Hazırlık süreciyle ilgili sorunlar nelerdir?
 - ii. Koordinasyon sağlamayla ilgili sorunlar nelerdir?
 - iii. Etkili iletişim, iş birliği kurmayla ilgili (Ekip Üyeleri/RAM/Veliler) sorunlar nelerdir?
 - b. BEP hazırlama sürecinde belirlenen amaçların çocuğa uygunluğu hakkında neler düşünüyorsunuz?
5. Yaşadığınız sorunları dikkate aldığınızda, etkili bir BEP hazırlama süreci için neler önerirsiniz?
6. BEP hazırlama süreciyle ilgili başka eklemek istediğiniz bir konu var mı? Varsa benimle paylaşmanızdan memnuniyet duyarım.

EK-4: Görüşme Gönüllü Katılım Formu

Bu form Anadolu Üniversitesi Özel Eğitim Anabilimdalı'nda Dr. Öğr. Üyesi Gülden BOZKUŞ GENÇ danışmanlığında yürütülecek yüksek lisans tez çalışmasının amacı ve yapılacak görüşmeye katılımınız durumunda sahip olacağınız haklarınız hakkında bilgi vermek üzere hazırlanmıştır. “Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Ekip Üyelerinin Programı Hazırlama Sürecine İlişkin Deneyimleri: Özel Eğitim Anaokulu Örneği” başlıklı çalışmada “bir özel eğitim anaokulundaki BEP geliştirme ekibinde yer alan ekip üyelerinin BEP hazırlama sürecine ilişkin deneyimlerinin derinlemesine incelenerek bu konudaki görüş ve önerilerinin belirlenmesi” amaçlanmaktadır. Yapılacak görüşmeye gönüllü olduğunuzu belirtmeden önce lütfen aşağıda yer alan bilgileri dikkatlice okuyunuz.

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, yarı-yapılandırılmış görüşme yapılarak sizden veriler toplanacaktır.
- İsminizi yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında yazılı ve ses kaydıyla toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- Yapılacak ses kayıtlarının çevriyazısında elde edilen verilerin ham halini araştırma ekibi dışında kimsenin dinlemeyeceğini, ham verilerin analizi sırasında yardım alınacak kişiler dışında verileri hiç kimsenin okumayacağını, kayıtlarda yer alan ifadelerinizin grup verisine dönüştürmek dışında hiçbir şekilde kullanılmayacağını ve görüşleriniz nedeniyle sizi herhangi şekilde rahatsız edecek bir durumda bırakmayacağımızı taahhüt ederiz.
- İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Sizden toplanan veriler klasör şifreleme yöntemi ile korunacak ve araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir.

- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Şimdi görüşmeye katılıp katılmayacağınıza ve ses kaydına izin verip vermeyeceğinize karar veriniz. Çalışma hakkındaki sorularınızı çalışmada araştırmacı olarak doğrudan Ece Gizem ARAS'a yöneltebilirsiniz. Sağlayacağınız katkılar için şimdiden size teşekkür ederiz.

Araştırmacı Adı : Ece Gizem ARAS
Adres :
Cep Tel :

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.

(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı:

İmza:

Tarih:

EK-5: Gözlem Protokolü

GÖZLEM PROTOKOLÜ	
Gözlem Alan Notu (Gözlemin Konusu): Ortam: Gözlemci: Gözlemcinin Rolü: Zaman: Gözlem Süresi:	
Gözlem Notları	Yansıtıcı Notlar

GÖZLEM KONTROL LİSTESİ		
	EVET	HAYIR
Gözleme başlamak için gerekli izinleri alma		
Gözlemci olarak rolünü bilme		
Gözlem protokolü hazırlama		
İlk gözlemlenecek durumu belirleme		
Ortama girip çıkarken yavaş ve sessiz olma		
Zaman içerisinde çoklu gözlem yapma		
Araştırma mekanındaki kişilerle iyi ilişkiler kurma		
Gözlemlerin genişten daraya doğru olması		
Betimleyici ve yansıtıcı notlar alma		
Başlangıçta alınan kısıtlayıcı notlar alma		
Detaylı alan notları için tam cümleler yazma		
Katılımcılara teşekkür etme		

EK-6: Görüşme Protokolü

GÖRÜŞME PROTOKOLÜ
Görüşme saati: Tarih: Yer: Görüşmeci: Görüşülen: Görüşülen kişinin pozisyonu: Görüşme sırasında görüşmeci; - Çalışma amacından - Toplanacak verilerin kaynaklarının neler olacağından - Verilerin gizliliği sağlamak için yapılacaklardan - Görüşmenin Uzunluğundan söz etmesi Görüşülen kişinin sözlü olarak gönüllü katılımının onayı, ses kaydı alınacağına ilişkin sözlü onay alınması ve bilgi onam formunu imzalanması GÖRÜŞME SORULARI

GÖRÜŞME KONTROL LİSTESİ		
	EVET	HAYIR
Görüşmeye kimlerin katılacağı belirleme		
Görüşmeyi yürütmek için en uygun görüşme türünü seçme		
Görüşme ortamı sessiz ve sakin olması		
Ses kayıt cihazının kontrol etme		
Görüşme yapmadan önce gerekli izinleri alma		
Görüşmede az konuşup çok dinleme		
Sonda sorularının hazırlanması		
Yönlendirici sorulardan kaçınıp açık uçlu sorular sorma		
Katılımcılardan somut şekilde anlatmaları ve detaylandırmalarını, örnek vermelerini isteme		
Katılımcıları yargılamadan kaçınma		
Katılımcılarla tartışmadan kaçınma		
Nazik ve kibar olup katılımcılara teşekkür etme		

EK-7 Özel Gereksinimli Çocuk Aile İzin Formu

Sayın Veli,

Bu form özel eğitim anaokuluna devam etmekte olan özel gereksinimli çocuğunuzun Anadolu Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü Zihin Engellilerin Eğitimi Anabilim Dalı'nda Dr. Öğr. Üyesi Gülden BOZKUŞ GENÇ danışmanlığında yürütülecek olan bir yüksek lisans tez araştırmasında gerçekleşecek olan gözlem sürecine katılımcı olarak katılmasına izin verip vermeyeceğinizi belirlemek üzere hazırlanmıştır. Bu araştırma çerçevesinde velisi olduğunuz özel gereksinimli çocuğun katılımına gönüllü izin vermeniz durumunda çocuğunuzun devam ettiği sınıfta yapılması planlanan gözlem sürecine çocuğunuzun da dahil olmasını istiyorum. Gözlem, sınıfta dersin günlük akışı sırasında yapılacak olup öğretmenin ya da öğrencilerin herhangi bir ek düzenleme yapmasına gerek olmayacaktır. Özel gereksinimli çocuğunuzun araştırmaya katılmasına gönüllü olarak izin vermeden önce lütfen aşağıda yer alan bilgileri dikkatlice okuyunuz ve çocuğunuzun katılımının ne anlama geldiğini anladığınızdan emin olunuz.

- Bu çalışmaya çocuğun katılımı gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, sınıfta yapılacak gözlem sürecine çocuğunuz da dahil edilerek veriler toplanacaktır.
- Çocuğunuzun ismini ya da kimliğini açığa çıkaracak bir bilgi verilmeyecek /araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında tutulan gözleme dayalı veriler sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- Yapılacak gözlemlerden elde edilen verilerin ham halini araştırma ekibi dışında kimsenin görmeyeceğini, ham verilerin analizi sırasında yardım alınacak kişiler

dışında verileri hiç kimsenin okumayacağını, kayıtlarda yer alan ifadelerin sizi rahatsız edecek herhangi bir durumda bırakmayacağımızı taahhüt ederiz.

- İstemeniz halinde toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Toplanan veriler klasör şifreleme yöntemi ile korunacak ve araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde çocuğa rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru sorulmayacak, kendisinden herhangi bir şey talepte bulunulmayacaktır. Yine de çocuk katılımı sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederse çalışmadan istediği zamanda ayrılabilir. Çalışmadan ayrılması durumunda çocuktan toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Şimdi velisi olduğunuz çocuğun gözlem sürecine katılmasına izin verip vermeyeceğinize karar veriniz. Çalışma hakkındaki sorularınızı çalışmada araştırmacı olarak doğrudan Ece Gizem ARAS'a yöneltebilirsiniz. Sağlayacağınız katkılar için şimdiden size teşekkür ederiz.

Araştırmacı Adı: Ece Gizem ARAS

Adres :

Cep Tel :

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.

(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcının Velisinin Ad ve Soyadı:

İmza:

Tarih:

EK-8 Araştırmacı Günlüğü

25.03.2022

- Okul öncesi ve özel eğitim öğretmenleri ile görüşme yaptım. Görüşme sonunda öğretmenlerden soruların niteliği ile ilgili olumlu değerler aldım.

Görüşme katılım sağlayacak kişilerden biri ile görüşme tarihi belirledik.

- Okul öncesi öğretmeni: [redacted] hanım görüşme esnasında çok heyecanlıydı. Soruları cevaplarken çok duraksadı ve tedirgindi. Kendisini rahatlatmak için orada hatırlatıcı ve yardımcı olacak sorular sormaya çalıştım.

- Özel eğitim öğretmeni: [redacted] hanım görüşmede çok net ve anlaşılır cevaplar verdi. Önemli ve istedik konulara değindi. Neye ihtiyacı olduğunu ve istediğini biliyordu. Çok verimli bir görüşme oldu.

EK-9 Etik Kurul Karar Belgesi

Bvrak Kayıt Tarihi: 25.03.2022

Protokol No: 280242

Tarih: 25.03.2022

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER, BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
KARAR BELGESİ

ÇALIŞMANIN TÜRÜ:	Yüksek Lisans Tez Çalışması
KONU:	Eğitim Bilimleri
BAŞLIK:	Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Ekibinin Programı Hazırlama Sürecine İlişkin Deneyimleri: Özel Eğitim Anaokulu Örneği
PROJE/TEZ YÜRÜTÜCÜSÜ:	Dr. Öğr. Üyesi Gökden BOZKURŞ GENÇ
TEZ YAZARI:	Ece Gizem ARAS
ALT KOMİSYON GÖRÜŞÜ:	-
KARAR:	Olmadı

EK-10 Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma İzni

Gelen Evrak Tarih ve Sayısı: 23.05.2022-317937

T.C.
İĞDIR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-19253454-44-49960714

20.05.2022

Konu : Anket Uygulama İzni

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü Genel Sekreterlik Yazı İşleri Müdürlüğü' nün 22.04.2022 tarihli ve 304444 sayılı yazısı.

Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü Genel Sekreterlik Yazı İşleri Müdürlüğü'nün yazısında belirtilen Araştırma konusu olan anket çalışmasının Komisyonumuzca incelenmiş olup Ece Gizem ARAS isimli öğrenciye ait "Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Ekip Üyelerinin Programı Hazırlama Sürecine İlişkin Deneyimleri: Özel Eğitim Anaokulu Örneği" isimli çalışmanın müdürlüğümüze bağlı Zübeyde Hanım Özel Eğitim Anaokulunda görev yapan müdür ya da müdür yardımcısı, özel eğitim öğretmenleri, okulöncesi öğretmenleri ve öğrenci velileriyle 2020/2 Genelge doğrultusunda ayrıca covid 19 tedbirlerinden dolayı sosyal mesafe korunarak uygulanması hakkında alınan Valilik oluru ekte gönderilmiş olup gereğini rica ederim.

Servet CANLI
Vali a.
Millî Eğitim Müdürü

Ek:

- 1.Valilik Oluru (1Sayfa)
- 2.Formlar (42 Sayfa)

Dağıtım:

Zübeyde Hanım Özel Eğitim Anaokulu Müdürlüğü

Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü (Genel Sekreterlik Yazı İşleri Müdürlüğü)

Gelen Evrak Tarih ve Sayısı: 23.05.2022-317937

ARAşTIRMA OKUL LİSTESİ

Araştırma İğdır İli Merkez’de bulunan “Zübeyde Hanım Özel Eğitim Anaokul’nda” yürütülecektir.

Gelen Evrak Tarih ve Sayısı: 23.05.2022-317937

T.C.
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik
Yazı İşleri Müdürlüğü

Sayı : E-63784619-605.01-304444

22.04.2022

Konu : Ece Gizem ARAS'ın Yüksek Lisans Tezi
Uygulama İzin Talebi

İĞDİR VALİLİĞİNE
(İğdir İl Milli Eğitim Müdürlüğü)

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Özel Eğitim Anabilim Dalı Zihin Engelliler Eğitimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ece Gizem ARAS, Dr. Öğr. Üyesi Gökden BOZKUŞ GENÇ'in danışmanlığında "Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Ekip Üyelerinin Programı Hazırlama Sürecine İlişkin Deneyimleri: Özel Eğitim Anaokulu Örneği" başlıklı yüksek lisans tezini hazırlamaktadır. Tez çalışması kapsamında 2021-2022 öğretim yılı Bahar ve Yaz dönemlerinde İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Zübeyde Hanım Özel Eğitim Anaokulunda görev yapan müdür ya da müdür yardımcısı, özel eğitim öğretmenleri, okulöncesi öğretmenleri ve öğrenci velileriyle araştırmanın uygulanması planlanmaktadır. Araştırmanın uygulanmasında Üniversitemiz Etik Kurulunca sakınca bulunmamaktadır.

Bilgilerini ve gerekli iznin verilmesini arz ederim.

Prof. Dr. Süleyman SÖZEN
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek:Yüksek Lisans Tez Önerisi

Gelen Evrak Tarih ve Sayısı: 23.05.2022-317937

T.C.
İĞDIR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-19255454-44-49454466
Konu : Anket Uygulama İzni

12/05/2022

VALİLİK MAKAMINA

26/04/2022 tarihli ve 7407 sayılı Iğdır Üniversitesi Rektörlüğü, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'nün yazısında belirtilen Araştırma konusu olan anket çalışmasının Komisyonumuzca incelenmiş olup Ömüralp AYDIN isimli öğrenciye ait "Ortaokul Öğrencilerinin Fiziksel Uygunluk Düzeyleri ile Fiziksel Uygunluk Bilgi Düzeylerinin Karşılaştırılması" isimli çalışmanın müdürlüğümüze bağlı ortaokul öğrencilerine 2020/2 genelge doğrultusunda ayrıca Covid 19 tedbirlerinden dolayı mesafe korunarak uygulanması;

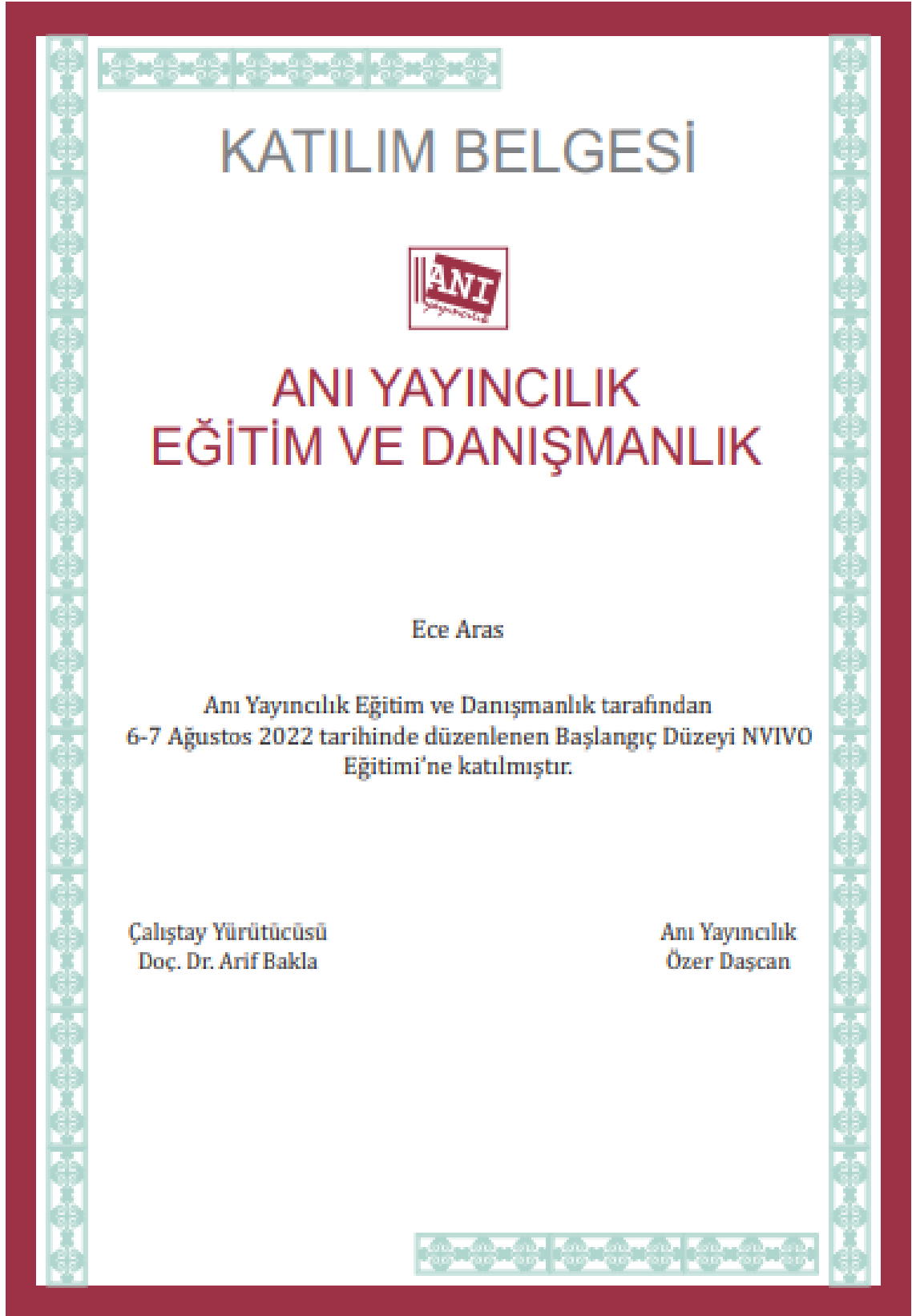
25/04/2022 tarihli ve 7398 sayılı Iğdır Üniversitesi Rektörlüğü, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'nün yazısında belirtilen Araştırma konusu olan anket çalışmasının Komisyonumuzca incelenmiş olup Bilgin ATAŞ isimli öğrenciye ait "6-9 Yaş Arasındaki Çocuklarda Motor Beceri Yeterliliğinin İncelenmesi" isimli çalışmanın müdürlüğümüze bağlı ortaokul öğrencilerine 2020/2 genelge doğrultusunda ayrıca Covid 19 tedbirlerinden dolayı mesafe korunarak uygulanması;

22/04/2022 tarihli ve 304444 sayılı Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü Yazı İşleri Müdürlüğü'nün yazısında belirtilen Araştırma konusu olan anket çalışmasının Komisyonumuzca incelenmiş olup Ece Gizem ARAS isimli öğrenciye ait "Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Ekip Üyelerinin Programı Hazırlama Sürecine İlişkin Deneyimleri: Özel Eğitim Anaokulu Örneği" isimli çalışmanın müdürlüğümüze bağlı ortaokul öğrencilerine 2020/2 genelge doğrultusunda ayrıca Covid 19 tedbirlerinden dolayı mesafe korunarak uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmüş olup;

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Servet CANLI
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
Fatih ÖZCAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

EK-12 BEP'e İlişkin Ulusal Alanyazında Yapılmış Çalışmalar

Kaynak	Katılımcı	Katılımcı Sayısı	Amaç	Araştırma Deseni	Veri Toplama Araçları	Temel Bulgular	Öneriler
Aslan, 2021	Aileler	6	İlkokul ve ortaokullarda gerçekleştirilen BEP toplantılarının ailelerin gözünden değerlendirilmesi	Nitel	Yarı yapılandırılmış görüşmeler, saha notları	BEP toplantılarında gündemin tanılama, değerlendirme ve mevcut durumun tartışılması olduğu, ailelerin BEP toplantılarındaki rollerinin bilgi almak olduğu ve bu durumun ailelerin gözünden olumlu olarak değerlendirildiği sonucuna ulaşılmıştır.	BEP toplantılarının nasıl yürütüleceği ile ilgili yönerge hazırlanması BEP ekip üyelerine eğitim verilmesi Ailelere BEP ve yasal hakları ile ilgili eğitim verilmesi BEP toplantılarına katılımı teşvik etmek için toplantıların ek ders ücreti ile ücretlendirilmesi
Burunsuz ve İnce, 2020	Öğretmenler	12	İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin BEP uygulanmasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi	Nitel	Görüşme formları	Öğretmenlerin, kaynaştırma ve BEP uygulama sürecinde süre sıkıntısı yaşadığı, ailelerin bilinçsiz olmasının süreci zorlaştırdığı, BEP uygulama sürecinde yaşanan aksaklıklar, bilgi eksikliği, verilen hizmet içi eğitim ve seminerlerin yetersiz olması gibi çeşitli sorunlarla karşılaştıkları görülmüştür. Öğretmenler, kaynaştırma eğitiminin şu andaki durumunun faydalı olmadığını düşünmektedir.	Her okulda destek odaların bulunması Okul ve aile iş birliğinin artırılması Verilen eğitimin yeterli düzeye getirilmesi
Evyapan, 2020	Öğretmenler	9	Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin öz-yeterlilik algı düzeylerini tespit etmek ve BEP hakkındaki	Karma	Ölçek, görüşme formu	Erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere oranla kaynaştırma eğitimine ilişkin öz-yeterlilik algılarının yüksek olduğu, lisans ve lisansüstü eğitim düzeyde eğitim alan öğretmenlerin ölçme değerlendirme konusundaki yeterliliklerinin önlisans düzeyinde eğitim alan öğretmenlere	Okul öncesi öğretmenliği öğrencilerine özel eğitim kurumlarında öğretmenlik staj uygulamaları imkanı sağlanması BEP hazırlama sürecinde öğretmenlerin bilgi paylaşabilecekleri bir veri

EK-12 BEP'e İlişkin Ulusal Alanyazında Yapılmış Çalışmalar (Devam)

Kaynak	Katılımcı	Katılımcı Sayısı	Amaç	Araştırma Deseni	Veri Toplama Araçları	Temel Bulgular	Öneriler
			görüşlerini incelemek			oranla daha yüksek olduğu, sınıflarında öğrenci sayısı fazla olan öğretmenlerin	tabanının oluşturulması Sene içerisinde yapılan
						kaynaştırma eğitimi ile ilgili öz-yeterlilik algılarının yüksek olduğu, sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenlerin öz-yeterlilik algılarının yüksek olduğu, BEP uygulamada karşılaşılan güçlüklerin altyapı yetersizliklerinden kaynaklandığını ve BEP hazırlama sürecinde en fazla kaynak kitaplardan yararlanıldığı belirlenmiştir.	hizmet içi eğitim ve seminerlerde BEP ile ilgili uygulamalar yapılması Eğitim fakültelerinde okul öncesi öğretmenliği programlarında BEP hazırlamaya yönelik ayrıca bir ders eklenmesi
Çıkılı vd., 2020	Öğretmenler	292	Özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin BEP hazırlama süreciyle ilgili yaşadığı güçlüklerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi	Nicel	Ölçek	Öğretmenlerin BEP hazırlama konusunda bilgi eksikliklerinin olduğu ve BEP hazırlama sürecinde ekip üyeleri ile iş birliğinde güçlükler yaşandığı belirlenmiştir.	Öğretmenlere BEP hazırlama ile ilgili eğitimler düzenlenmesi BEP ekip üyeleri arasındaki iş birliğini güçlendirecek çalışmalara yer verilmesi
Yüksel, Oğur ve İşbilir, 2020	Öğretmenler	204	Okul öncesi öğretmenlerinin BEP hazırlanması ve uygulamasına ilişkin yeterliliklerinin belirlenmesi	Karma	Ölçek ve görüşme soruları	Okul öncesi öğretmenlerinin BEP yeterliliklerinin orta düzeyde olduğu, BEP hazırlanma sürecinde kısa ve uzun dönemli hedeflerin belirlenmesinde, BEP'in uygulamasında ve değerlendirmesinde öğretmenlerin bilgi eksiklerinin olduğu belirlenmiştir.	Okul öncesi öğretmenliği lisans programında özel gereksinimli çocukların eğitimleri ile ilgili uygulamalı dersler yer verilmesi, hizmet içi eğitimlerin artırılması, sınıf mevcutlarının azaltılması ve öğretmenlere sınıf içi destek hizmetler sunulması

EK-12 BEP'e İlişkin Ulusal Alanyazında Yapılmış Çalışmalar (Devam)

Kaynak	Katılımcı	Katılımcı Sayısı	Amaç	Araştırma Deseni	Veri Toplama Araçları	Temel Bulgular	Öneriler
Akkin, 2019	Öğretmenler	514	Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim verilen okullardaki öğretmenlerin BEP hazırlama sürecinde karşılaştıkları güçlükler ve çözüm önerileri	Nicel	Ölçek	BEP'le ilgili sorunlara çözüm bulmada kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha etkili olduğu, ilköğretim kademesinde öğretmenlerin, daha önce BEP hazırlama deneyimi olan ve özel eğitime ilişkin eğitim almış olan öğretmenlerin BEP hazırlama sürecinde karşılaşılan zorluklarla daha kolay başa çıktığı belirlenmiştir.	Öğretmenlere özel eğitim, kaynaştırma ve BEP ile ilgili hizmet içi eğitim ve seminerlerin verilmesi
Ayanoğlu ve Gür- Erdoğan, 2019	Okul yöneticisi	36	Okul yöneticilerinin özel gereksinimli öğrencilere BEP hazırlanması/uygulanması hakkındaki görüşlerinin incelenmesi	Nitel	Açık uçlu sorular	BEP hazırlanması/uygulanması konusundaki bilgilerinin kısmen yeterli olduğu, BEP ile ilgili genel bir eğitime ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir. Okulların çoğunda BEP birimi kurulduğu ama bu birimlerin tam anlamıyla amacına ulaşmadığı ve süreç içerisinde karşılaşılan çeşitli sorunlar nedeniyle hazırlanan BEP'te kısmen yarar sağlandığı sonucuna varılmıştır.	Her anaokuluna rehber öğretmen görevlendirilmesinin yapılması, tanılama, değerlendirme ve yönlendirme çalışmaları ile ilgili hizmet içi eğitim ve seminerlerin artırılması, sınıf mevcudunun ve müfredat yoğunluğunun azaltılması, aileleri bilgilendirmeye yönelik eğitimlerin verilmesi
Özan, 2019	Öğretmenler	23	Sınıf öğretmenleri ile rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğretmenlerinin BEP geliştirme, uygulama, izleme ve değerlendirme süreçlerindeki deneyimlerinin belirlenmesi	Nitel	Odak grup görüşmeleri	BEP ekip üyeleri arasında kurulan iletişim ve iş birliğinin yetersiz kaldığı, ailelerin sürece aktif olarak katılmadığı, BEP ekibindeki idarecinin ve öğretmenlerin bilgi yetersizliğinin olduğu ve özel eğitim destek hizmetlerinin yetersiz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır.	Özel eğitim öğretmenin BEP ekibinde yer alması gerektiği, BEP ekip üyelerine bilgilendirici eğitim ve seminerler verilmesi MEB tarafından sağlanan özel eğitim destek hizmetlerinin artırılması

EK-12 BEP'e İlişkin Ulusal Alanyazında Yapılmış Çalışmalar (Devam)

Kaynak	Katılımcı	Katılımcı Sayısı	Amaç	Araştırma Deseni	Veri Toplama Araçları	Temel Bulgular	Öneriler
Rakap, Yücesoy-Özkan ve Kalkan, 2019	Genel eğitim sınıflarında eğitim alan özel gereksinimli öğrencilere hazırlanan BEP	206	BEP'te yer alması gereken yasal bileşenlere yer verilip verilmediğinin incelenmesi	Nitel	Kontrol listesi	Hazırlanan BEP'lerin %92'sinde yıllık hedeflerin, %60'ında kısa dönemli hedeflerin, %46'sında öğrenci hakkında bilgilerin, %39'unda öğrencinin mevcut performans düzeyi bilgilerinin yer aldığı belirlenmiştir. Hazırlanan BEP'lerin çoğunda ekipte yer alması gereken üyeler, eğitim ortamlarında yapılan uyarlamalar, değerlendirmede kullanılan teknikler ve tıbbi gereksimler gibi bilgilere yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır.	İlkokulun son yılında olan öğrenciler için hazırlanan BEP'te geçiş sürecinin planlanması
Yener, 2019	Aileler, devlet ve destek eğitim kurumundaki uzmanlar	32	Kaynaştırma öğrencileriyle çalışan uzmanlar arasında BEP sürecindeki iş birliğinin uzman ve aile görüşlerine dayalı olarak incelenmesi	Nitel	Yarı yapılandırılmış görüşmeler	Kaynaştırma öğrencileri ile çalışan devlet kurumunda görevli uzmanlar arasında, destek eğitim kurumunda görevli uzmanlar arasında ve devlet kurumu ile destek eğitim kurumunda görevli uzmanlar arasında iş birliğinin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.	Devlet kurumunda ve destek eğitim kurumunda çalışan görevli uzmanlar için iş birliğini artırıcı çalışmalar yapılması Yasal hak ve düzenlemeler konusunda ailelerin ve uzmanların bilgilendirilmesi Eğitim fakültelerindeki sınıf öğretmenliği programlarında kaynaştırmaya yönelik öğretmenlik uygulaması derslerinin düzenlenmesi
Yazıcıoğlu, 2019	Öğretmenler	14	BEP geliştirme birimlerinin işleyişine yönelik rehberlik öğretmenlerinin görüşlerinin	Nitel	Yarı yapılandırılmış görüşmeler	BEP geliştirme biriminin kurulduğu fakat amaca uygun hizmet etmediği, sorumluluğun rehberlik öğretmenlerinde olduğu ve ekip üyeleri arasında iş birliğinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.	BEP toplantılarına katılımı teşvik için toplantıların ek ders ücreti ile ücretlendirilmesi, okullarda rehberlik biriminin etkin hale getirilmesi

EK-12 BEP'e İlişkin Ulusal Alanyazında Yapılmış Çalışmalar (Devam)

Kaynak	Katılımcı	Katılımcı Sayısı	Amaç	Araştırma Deseni	Veri Toplama Araçları	Temel Bulgular	Öneriler
Toprak, 2018	Öğretmenler , okul idaresi ve aileler	30	Bir ortaokuldaki BEP ekibinin BEP hazırlama sürecine ilişkin deneyimlerini belirlemek	Nitel	Yarı yapılandırılmış görüşmeler	BEP ekip liderinin ve öğretmenlerin BEP hazırlama sürecinde aileleri bilgilendirmek için iletişime geçtikleri, BEP ekip üyelerinin yasal haklar konusunda bilgi eksikliği yaşadıkları tespit edilmiştir.	Ailelere yasal hakları ile ilgili eğitimler verilmesi MEB'in yönlendirdiği özel eğitim uzmanı tarafından BEP biriminin denetim ve düzenlenmesinin yapılması BEP ekip üyelerine BEP hazırlama ve iş birliğine yönelik eğitimler düzenlenmesi
Şahin ve Gürler, 2018	Öğretmenler	100	Destek eğitim odasında ve kaynaştırma sınıflarında çalışan öğretmenlerin BEP hazırlamadaki yaşadıkları güçlüklerin belirlenmesi	Nicel	Ölçek	BEP hazırlamada sınıf öğretmenlerinin destek eğitim odasındaki öğretmenlere daha fazla güçlük yaşadığı ve destek eğitim odasındaki çalışan erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre süreçte zorlandıkları tespit edilmiştir.	BEP hazırlama süreci ile ilgili hizmet içi eğitimler verilmesi MEB'in materyal ve kitap desteği sağlaması ve ailelerin öğretmenlerle iş birliği içerisinde bulunarak BEP hazırlama sürecine katkı sağlaması
Kuru Habiboğlu , 2018	Öğretmenler	100	İlkokullarda çalışan sınıf öğretmenlerinin ve rehber öğretmenlerin BEP geliştirme birimine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi	Nitel	Yarı yapılandırılmış görüşmeler	BEP ekip liderinin BEP toplantılarına katılmadığı fakat materyal desteği başta olmak üzere birçok konuda destek sağladığı, sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenlerin uyum ve iş birliği içinde çalıştığı, ailelerin BEP'teki kazanımları desteklemek için her türlü etkinliğe katılım sağladığı belirlenmiştir.	BEP ekibinde yer alan personele BEP hazırlamayla ilgili hizmet içi eğitimler düzenlenmesi, eğitim fakültelerinde sınıf öğretmenliği ve rehber öğretmenlik programlarında BEP hazırlamaya yönelik ayrıca bir ders eklenmesi

EK-12 BEP'e İlişkin Ulusal Alanyazında Yapılmış Çalışmalar (Devam)

Kaynak	Katılımcı	Katılımcı Sayısı	Amaç	Araştırma Deseni	Veri Toplama Araçları	Temel Bulgular	Öneriler
İlik ve Sarı, 2018	Öğretmenler	264	Öğretmenlerin BEP geliştirme, uygulama ve değerlendirme yeterliklerinin değerlendirilmesine yönelik ölçek geliştirilmesi	Nicel	Ölçek	BEP hazırlık öncesi, BEP hazırlama aşaması, BEP'e aile katılımı ve BEP'in uygulanması ve değerlendirilmesi aşamalarından oluşan bir ölçek geliştirilmiştir.	
İlik, 2017	Hazırlanan BEP'ler	90	Zihin yetersizliğine sahip olan öğrenciler için hazırlanmış BEP'lerin niteliğinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi	Nicel	Ölçek	BEP hazırlanırken kaba değerlendirme formları ve aile görüşme formlarının kullanımının düşük olduğu, BEP hazırlanırken oluşturulan yıllık amaçları belirlemede gerekli kriterlerin uygun yazılmadığı, okulların destek eğitim hizmetlerini belirlemede yetersiz olduğu belirlenmiştir.	Öğretmenlere BEP hazırlama ile ilgili hizmet içi eğitimler ve seminerler düzenlenmesi Farklı okullarda hazırlanan BEP değerlendirme formlarının karşılaştırılması
Söğüt, 2017	Öğretmenler	201	Sınıf öğretmenlerinin BEP hazırlama sürecinde karşılaştıkları güçlükler ve kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi	Nicel	Ölçek	Sınıf öğretmenlerinin BEP hazırlama sürecinde karşılaştıkları güçlüklerde yaş, cinsiyet, meslekte çalışma yılı, kaynaştırma öğrencisi olma, öğrencinin destek eğitim alması, öğrencinin aldığı destek eğitimin süresi, öğrencinin yaşı, öğrencinin cinsiyeti, öğretmenin verdiği kaynaştırma eğitimi süresinin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.	Destek eğitim odalarının devamlılığının BEP birimince denetlenmesi Kaynaştırma öğrencileri ile çalışan öğretmenlerle izleme ve değerlendirme toplantılarının yapılması
Vuran, Bozkuş-Genç ve Sani-Bozkurt, 2017	Öğretmen adayları ve öğretim elemanları	103	Zihin engelliler öğretmenliği programı öğretmen adaylarına iş birliği ile BEP geliştirmeleri ve	Nitel	Saha notları, öğretmen adaylarının günlükleri, öğretmen adayları grup	Öğretmen adayları iş birliği yaklaşımı kullanarak BEP hazırlamayı ve ekiple çalışmayı öğrenmişlerdir. Öğretim elemanları iş birliği ile yürütülen derslerin öğrencilerin motivasyonlarını artırmada olumlu katkısı olduğunu	BEP hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesiyle hem teorik hem de pratik bilgi gerektirmesi nedeniyle öğretmen adaylarının BEP

EK-12 BEP'e İlişkin Ulusal Alanyazında Yapılmış Çalışmalar (Devam)

Kaynak	Katılımcı	Katılımcı Sayısı	Amaç	Araştırma Deseni	Veri Toplama Araçları	Temel Bulgular	Öneriler
			ekiple çalışma becerisinin kazandırılması		toplantıları ve öğretmen adayları ödevleri	düşünmektedir.	dersi kapsamında öncelikle teorik bilgiyi edinmeleri ve ardından teorik bilgileri uygulamaya aktarmaları
Yaman, 2017	Öğretmenler	30	Sınıfta kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi	Nitel	Yarı yapılandırılmış görüşmeler	Kaynaştırma sınıflarında sınıf mevcudunun fazla olduğu, okullardaki fiziki yapının özel gereksinimli öğrenciler için uygun olmadığı, okul personelinin yeterli destek görülmediği, okullarda özel eğitim öğretmeninin olmaması, öğretmenlerin BEP hazırlamada yetersiz kalması, hizmet içi eğitimlerin uzmanlar tarafından verilmediği ve verilen eğitimlere katılımın az olduğu, özel gereksinimli öğrencilerin ailelerinin iş birliği konusunda yetersiz kaldığı ve sınıfta sosyal kabul düzeyinin düşük olduğu tespit edilmiştir.	Okulun fiziki koşullarının özel gereksinimli öğrencilere uygun hale getirilmesi Ailelere aile eğitim programları düzenlenmesi Kaynaştırma sınıflarının özel eğitim hakkında bilgisi olan müfettişlerce denetlenmesi Kaynaştırma öğrencisinin bulunduğu sınıftaki aile ve öğrencilerin bilgilendirilmesi Sosyal kabulü artırıcı çalışmalar yapılması
Yılmaz ve Batu, 2016	Öğretmenler	17	Bir ilkokulda çalışan öğretmenlerin BEP, yasal düzenlemeler ve kaynaştırma uygulamaları hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi	Nitel	Yarı yapılandırılmış görüşmeler	Eğitsel tanılama, değerlendirme ve yerleştirme süreçlerinde sorun yaşandığı, sınıf mevcudunun özel gereksinimli öğrenci için uygun olmadığı, ailelerin çocuklarının durumunu kabullenemedikleri, sınıf içerisinde sosyal kabul düzeyinin yetersiz olduğu ve BEP ekibindeki kişilerin yeterince bilgilendirilmedikleri sonucuna ulaşılmıştır.	Sınıf mevcutlarının azaltılması, fiziksel, öğretimsel ve davranışsal düzenlemelerin yapılması, eğitsel değerlendirme, yerleştirme ve tanılama sürecinin dikkatli bir şekilde uygulanması, BEP ekibinin bilgilendirilmesi ve destek eğitim odalarının yaygınlaştırılması

EK-12 BEP'e İlişkin Ulusal Alanyazında Yapılmış Çalışmalar (Devam)

Kaynak	Katılımcı	Katılımcı Sayısı	Amaç	Araştırma Deseni	Veri Toplama Araçları	Temel Bulgular	Öneriler
Ersan ve Ata, 2016	Öğretmenler	8	BEP'in öğrenilmesi, hazırlanması ve uygulamasına ilişkin okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesi	Nitel	Yarı yapılandırılmış görüşmeler	Öğretmenlerin BEP hazırlama sürecinde ailelerle işbirliği sağlayamadığı, BEP sürecinin uygulanmadığı ve öğretmenlerin BEP hazırlamada güçlük yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır.	MEB'in hizmet içi eğitimlerle BEP modülünü yaygınlaştırması, öğretmenlere problem davranışların azaltılması ve sınıf yönetimi ile ilgili eğitimler verilmesi
Kale vd., 2016	Öğretmenler	9	Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi	Nitel	Yarı yapılandırılmış görüşmeler	Öğretmenlerin BEP hazırlamada kendilerini yetersiz hissettikleri, kaynaştırma eğitimi ders hazırlıkları yapmadıkları ve eğitim uyarlamaları hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.	Kaynaştırma eğitiminde iş birliğinin artırılması, kaynaştırma eğitimi ile ilgili öğretmenlere eğitimler düzenlenmesi, okulların kaynaştırma öğrencisine uygun bir şekilde hazırlanması
Can, 2015	Öğretmenler	9	Kaynaştırma uygulaması yapılan ortaöğretim okullarındaki destek eğitim sınıfında görev yapan özel eğitim öğretmenlerinin BEP geliştirilmesi ve uygulanması sürecinde yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri	Nitel	Yarı yapılandırılmış görüşmeler	BEP geliştirilmesi ve uygulanması sürecinde yasal düzenlemenin olamamasının süreci olumsuz etkilediği, okullarda BEP biriminin oluşturulmadığı, hazırlanan BEP'lerin tam anlamıyla uygulanmadığı, hazırlanan BEP'lerde belirlenen amaçların destek eğitim sınıfı ile sınırlı kaldığı sonucuna varılmıştır.	BEP ekip üyelerinin BEP hazırlama ve uygulama süreci ile ilgili bilgilendirilmesi BEP'le ilgili yasal düzenlemelerin ayrıntılı olarak belirlenmesi

EK-12 BEP'e İlişkin Ulusal Alanyazında Yapılmış Çalışmalar (Devam)

Kaynak	Katılımcı	Katılımcı Sayısı	Amaç	Araştırma Deseni	Veri Toplama Araçları	Temel Bulgular	Öneriler
Yılmaz, 2013	Okul yöneticileri	12	İlköğretim okullarındaki yöneticilerin özel gereksinimli öğrencilere yönelik hazırlanan BEP uygulanmasında karşılaştıkları güçlüklerin belirlenmesi	Nitel	Yarı yapılandırılmış görüşmeler	Okul malzeme ve materyallerinin yetersiz kalması, okulun fiziki yapısının özel gereksinimli öğrenci için uygun olmaması, öğretmenlerin bilgi yetersizliğinin olması, ailelerin ilgisiz tutum sergilemesi, personelin ve mevzuatın yetersiz olması sonucuna ulaşılmıştır.	BEP ekip üyelerini bilgilendirici çalışmalar düzenlenmesi Okulun fiziki yapısının elverişli hale getirilmesi Destek eğitim personeli ihtiyacının giderilmesi Gerekli ders materyallerinin temin edilmesi
Avcıoğlu, 2012	RAM müdürleri	116	RAM müdürlerinin tanılama, yerleştirme-izleme, BEP geliştirme ve kaynaştırma uygulamasında karşılaşılan sorunlara ilişkin algılarının incelenmesi	Nicel	Anket	RAM müdürlerinin cinsiyetine göre tanılama alanında; yaşlarına göre BEP hazırlama ve kaynaştırma uygulamalarında; RAM müdürü olarak görev alma sürelerine göre ise, yerleştirme-izleme ve BEP hazırlama sürecinde karşılaştıkları sorunları algılamalarında anlamlı düzeyde farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.	Özel eğitime gereksinimi olan öğrencilere ve onların öğretmenlerine destek hizmetlerin sağlanması Eğitsel değerlendirme sürecinde öğrencinin ailesinin sosyo-kültürel özelliklerinin dikkate alınması BEP geliştirme sürecine ailenin ve çocuğun etkin katılım sağlaması Öğrencilerin yetersizlik türüne uygun sınıflara yerleştirilmesi
Camadan, 2012	Öğretmenler ve öğretmen adayları	238	Sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının kaynaştırma	Nicel	Anket	Kaynaştırma eğitimi ve BEP hazırlamayla ilgili öğretmen adaylarının, öğretmenlere göre kendilerini daha yeterli buldukları, erkek öğrencilerin kaynaştırma	Öğretmenlere kaynaştırma eğitimi konusunda deneyim kazanabilecekleri imkanların sunulması Sınıf öğretmenliği

EK-12 BEP'e İlişkin Ulusal Alanyazında Yapılmış Çalışmalar (Devam)

Kaynak	Katılımcı	Katılımcı Sayısı	Amaç	Araştırma Deseni	Veri Toplama Araçları	Temel Bulgular	Öneriler
			eğitime ve BEP hazırlamaya ilişkin öz-yeterliklerinin belirlenmesi			eğitiminde kendilerini yeterli gördükleri, hizmet içi eğitim alan öğretmenlerin, almayanlara göre kaynaştırma eğitimi ve BEP hazırlama ile ilgili kendilerini daha yeterli buldukları sonucuna varılmıştır.	programlarına BEP hazırlamaya yönelik ayrıca bir ders eklenmesi Kaynaştırma eğitimi ve BEP ile ilgili hizmet içi eğitimler ve seminerler düzenlenmesi Okullara BEP'in hazırlanıp uygulanmasını kolaylaştıracak materyal desteğinin sağlanması
Kuyumcu, 2011	Öğretmenler	15	Kaynaştırma uygulaması yapılan ilköğretim okullarının birinci kademesinde görev yapan sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenlerin BEP geliştirilmesi ve uygulanması sürecinde yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerilerinin belirlenmesi	Nitel	Yarı yapılandırılmış görüşmeler	Okulların yarısından daha azında BEP geliştirildiği, BEP geliştirilen okullarda sınıf öğretmenlerinin öğrencinin performans düzeyini rehber öğretmenlerin ise öğrencilerin BEP'lerindeki amaçları belirlediği, öğretmenlerin BEP hazırlanma-uygulama aşamasında zorlandıkları ve bilgi eksikliği yaşadıkları sonucuna varılmıştır.	Öğretmenlere BEP hazırlama ile ilgili hizmet içi eğitimler ve seminerler düzenlenmesi Eğitim fakültelerinde özel eğitim ve BEP hazırlamaya yönelik ayrıca bir ders eklenmesi Kaynaştırma ve BEP sürecine ilişkin ailelere bilgilendirici eğitimler düzenlenmesi Okullardaki rehberlik öğretmeni ve özel eğitim öğretmeni ihtiyacının giderilmesi
Öztürk ve Eratay 2010	Öğretmenler	9	Eğitim uygulama okuluna devam eden zihin engelli öğrencilerin öğretmenlerinin BEP	Nitel	Yarı yapılandırılmış görüşmeler	BEP hazırlanırken birçok kişi ve kurumlardan faydalandığı fakat BEP hazırlama konusunda öğretmenlerin bilgi yetersizliği yaşadığı, BEP hazırlamanın öğretmen, öğrenci ve	Ailelerin bilgilendirilmesi ve BEP toplantılarına dahil edilmesi BEP ilgili eğitim öğretmenlere hizmet içi

EK-12 BEP'e İlişkin Ulusal Alanyazında Yapılmış Çalışmalar (Devam)

Kaynak	Katılımcı	Katılımcı Sayısı	Amaç	Araştırma Deseni	Veri Toplama Araçları	Temel Bulgular	Öneriler
			hakkında görüşlerinin belirlenmesi			aileler için faydalı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.	eğitim ve seminerler düzenlenmesi Özel eğitim öğretmenliği dışında görev alacak diğer öğretmenlerin en az bir yıl özel eğitim öğretmenleri ile birlikte derse girmesi Özel eğitim okullarında görev yapan idarecilerin özel eğitim öğretmeni olması gerektiği BEP ekibinin süreç içerisinde iş birliği ve uyum içerisinde çalışması gerektiği Eğitim fakültelerinde BEP hazırlamaya yönelik ayrıca bir ders eklenmesi
Bafra-Tike, 2009	Öğretmenler	201	RAM çalışanlarının, sınıf ve rehber öğretmenlerin ve BEP hazırlama sürecine ilişkin tutumları ile bu süreçte yaşadıkları güçlüklerin belirlenmesi	Nicel	Ölçek	Katılımcıların BEP hazırlama sürecine ilişkin tutumlarında ve yaşadıkları güçlüklerde yaş, medeni durum, çalışılan kurum, BEP hazırlama sürecine ilişkin hizmet içi eğitime katılma ve BEP hazırlama sürecinde yer alma durumunun etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.	
Pektaş, 2008	Öğretmenler	50	Özel eğitim alanında çalışan özel eğitim programı mezunu öğretmenler ile farklı	Nicel	Değerlendirme formu	Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun BEP kullanmadığı fakat özel eğitim öğretmenlerinin diğer branşlarda öğretmenlere göre BEP kullanmada	Özel eğitim alanında çalışan ve çalışacak olan öğretmenlere alandaki yenilik ve gelişmeleri takip

EK-12 BEP'e İlişkin Ulusal Alanyazında Yapılmış Çalışmalar (Devam)

Kaynak	Katılımcı	Katılımcı Sayısı	Amaç	Araştırma Deseni	Veri Toplama Araçları	Temel Bulgular	Öneriler
			programlardan mezun öğretmenlerin BEP kullanma durumlarının belirlenmesi			daha yeterli olduğu sonucuna varılmıştır.	edebilmeleri için eğitim ve seminerler düzenlenmesi
Sütçü, 2007	Öğretmenler	35	Rehber öğretmenlerin yasal düzenlemelerde geçen özel eğitimle ilgili görevlerini yerine getirmede karşılaştıkları güçlükler ve çözüm önerileri	Nitel	Yarı yapılandırılmış görüşmeler	Rehber öğretmenlerin özel eğitime ilişkin bilgi yetersizliğinin olduğu, ailelerin ilgisiz tutum sergiledikleri, sınıf öğretmenlerinin öğrenciyi rehberlik servisine yönlendirmede geciktiği ve okul personelinin özel gereksinimli çocuğu okulda ötekileştirdikleri tespit edilmiştir.	BEP hazırlama ile ilgili hizmet içi eğitimler ve seminerler düzenlenmesi Eğitim fakültelerindeki rehber öğretmenlik programlarında özel eğitim ve kaynaştırmaya yönelik derslerin eklenmesi Gezici özel eğitim hizmetlerinin artırılması BEP ekip üyelerinin yardımlaşma ve iş birliği içinde ilerlemesi
Çuhadar, 2006	Öğretmenler ve okul yöneticileri	115	İlköğretim okulu 1-5. sınıflarda kaynaştırma eğitimine tabi olan öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim programlarının hazırlanması, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi ile	Nitel	Anket	Kaynaştırma eğitimine tabi öğrencisi bulunan okullarda BEP hazırlanması gerektiği, BEP ekibinin program geliştirme, özel eğitim, kaynaştırma eğitimi ve BEP ile ilgili ders yada kurs almaları gerektiği, okullardaki rehber öğretmen olması gerektiği, olmadığı durumlarda ise merkez okullardaki rehber öğretmen sayısının artırılarak bu ihtiyacı karşılaması gerektiği, BEP biriminin kurulmadığı okullarda merkez okullarda kurulacak BEP	Öğretmenlere BEP hazırlama ile ilgili hizmet içi eğitimler ve seminerler düzenlenmesi Ailelerin süreç hakkında bilgi sahibi olmaları için ailelere yönelik eğitimler verilmesi Kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenler için ders programlarında esneklik sağlanması

ilgili olarak sınıf öğretmenleri ve yöneticilerin görüşlerinin belirlenmesi	biriminin gerekli desteği sağlaması için yasal düzenlemeler yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır.	Gerektiği durumlarda gezici öğretmen desteğinin sağlanması
---	---	--

ÖZGEÇMİŞ

Adı-Soyadı : Ece Gizem ARAS

Yabancı Dil : İngilizce

Doğum Yeri ve Yılı :

E-posta :

Eğitim ve Mesleki Geçmişi:

- 2022- Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Öğretmeni
- 2015-2019 Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Zihin Engelliler Öğretmenliği Lisans Programı
- 2010-2014 Erzincan Milliyet Anadolu Öğretmen Lisesi

Yayınlar ve/veya Bilimsel/Sanatsal Faaliyetleri:

Aras, E. G., ve Bozkuş-Genç, G. (2022). Bir Özel Eğitim Anaokulunda Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Sürecine İlişkin Pilot Uygulama Sonuçları. 6. *Ulusal Disiplinler Arası Erken Çocuklukta Müdahale Kongresi*, Tam Metin Bildiri, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Aras, E. G., ve Pay, G. (2019). Türkiye’de Özel Eğitim Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (2013-2018). 9. *Ulusal Özel Eğitim Öğrenci Kongresi*, Sözlü Bildiri, Sakarya: Sakarya Üniversitesi.

Aras, E. G., ve Pay, G. (2019). Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Özel Gereksinimi Olan Bireyleri Sosyal Kabullerinin Belirlenmesi. 9. *Ulusal Özel Eğitim Öğrenci Kongresi*, Sözlü Bildiri, Sakarya: Sakarya Üniversitesi.

Ödüller:

- 2018, Prof. Dr. Yahya Özsoy Toplum Hizmetleri Ödülü. ‘Minik Hayallere Hayat Ver’ adlı toplumsal hizmet proje birinciliği, Eskişehir.

Sertifikalar:

- 2019, Kamu-STK İşbirliği için Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının Kapasitesinin Güçlendirilmesi Teknik Yardım Projesi ‘İyi Yönetim ve Davranış İlkeleri’ Eğitimi
- 2019, STÖ Kaynak Merkezi Projesi STÖ Yönetimi Eğitimi
- 2022, Başlangıç Düzeyi NVİVO Eğitimi Katılım Belgesi

Kongreler:

- 2016, 26. Ulusal Özel Eğitim Kongresi
- 2017, 7. Ulusal Özel Eğitim Öğrenci Kongresi
- 2019, 9. Ulusal Özel Eğitim Öğrenci Kongresi
- 2022, 6. Ulusal Disiplinler Arası Erken Çocuklukta Müdahale Kongresi